[Autor]

[Titlu]

Volumul – [Nr. volum] *(opţional)*
Seria [nume serie] *(opţional)*

[Autor]
[Titlu Orig]
[Editura Orig], [Anorig]

© Editura, An
Toate drepturile rezervate

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
Autor
Titlu / Autor;
trad:
…
…
…
…

Versiune ebook: [X. x]

Capuan

C'era 'na volta

AU FOST ODATĂ... BASME
LUI GI CAPUANA

Sec?iune 1.1 Cuprins

PREFAŢĂ 3
PORTOCALELE DE AUR 9
BROSCUŢA 14
PRINŢESA FĂRĂ URECHI 19
VÂRCOLACUL 22
NAUTICA 30
CELE TREI INELE 36
BĂTRÂNICA 40
IZVORUL FRUMUŞEŢII 44
CALUL DE BRONZ 49
OUL NEGRU 55
FIICA REGELUI 60
SERPENTINA 64
FIU, FIUFIU, FIU 68
CAPUL DE BROASCĂ RÂIOASĂ 73
ŞORICEL 78
POVESTITORUL DE BASME 82
PIELEA DE PĂDUCHE 86

Articol II. PREFAŢĂ

Prefazione

Luigi Capuana, autorul volumului de faţă, a fost cunoscut până în prezent de publicul românesc prin două contribuţii literare de certă valoare: romanul *Marchizul de Roccaverdina*1, socotit ca reprezentativ pentru arta scriitorului şi pentru lumea evocată, şi *Medicul săracilor*2 o amplă antologie de nuvele ce creionează realist personaje şi întâmplări din viaţa satului sicilian.

Personalitate extrem de activă, atrasă de o cunoaştere variată şi

multiformă, Capuana poate fi considerat un demn urmaş „al acelei subtile, clar tenace tradiţii de literaţi poligrafi… care în Italia, ca şi în restul Europei, a rămas vie şi activă până în epoca modernă”. 3

Activitatea sa de scriitor s-a desfăşurat în mod constant de-a lungul întregii vieţi 4. În paralel însă, asemenea unui creator plurivalent renascentist, Capuana a fost folclorist, critic teatral, teoretician al literaturii, dar şi gravor în zinc şi în acvaforte, fotograf, cercetător al fenomenelor oculte administrator public, entomolog pasionat şi atent, multe dintre observaţiile sale fiind luate în consideraţie naturaliştii

1 *Marchizul de Roccaverdina,* traducere de Ştefan Crudu, ELU, Bucureşti, 1966.

2 *Medicul săracilor,* traducere de Adriana Lăzărescu, prefaţă şi tabel cronologic de Florian Potra, BPT, editura Minerva, Bucureşti, 1984.

3 Maurizio Vitta, în Luigi Capuana, Tutte *le fiabe,* Mondadori, 1983.

4 Capuana a publicat cinci romane: *Giacinta.* Milano, 1379 *Profumo (Parfum),* Pilei mo, 1892, *La strânge (Sfinxul),* Milano, 1897, *Îl marchese di Roccaverdina,* Milano, 1901, *Rassegnazione (Resemnare),* Milano, 1907. Din producţia de nuvele, extrem de bogată, amintim: *Profili di donne (Profiluri de femei),* Milano, 1877, *Un bacio* e *altri racconti (O sărutare şi alte povestiri),* Milano, 1887; *Homo!,* Milano, 1883, *Le paesane (Din lumea satului),* Catania, 1894, *Îl decameroncino (Micul decameron),* Cacania, 1901, *Delitto ideale (Delict ideal),* 190?, *Îl nemico e în noi (Duşmanul este în noi),* Catania, 1914.

Scrie, de asemenea, multe povestiri pentru copii; Îl *pecoro nero (Oaia neagră),* Catania, 1894, *Fanciulli allegri (Copiii veseli),* Roma, 1894, *Scurpiddu.* Torino, 1398, *Cardello* Palermo, 1907, *Cara infuzia (Dragă copilărie),* Lanciano, 1903, *Nel paese della zàgara (În ţara florilor de portocal),* Firenze, 1910, *Gil americani di Ràbbato (Americanii din Ràbbato),* Milano, 1912, *Tirititù,* Ostiglia, 1915.

Dintre scrierile critice amintim: *Îl teatro italiano contemporaneo (Teatrul italian contemporan)* Palermo, 1872, Studi sulla *letteratura*

contemporanea (Studii de literatură, contemporană), Milano, 1830 şi Catania, 1882, *Per l'arte (Pentru artă),* Catania, 1885, *Gli „ismi" contemporanei („Ismé"-le contemporane),* Catania, 1898, *Cronache letterarie (Cronici literare),* Catania, 1899, *Lettera alla assente (Scrisoare către cea absentă),* Roma-Torino, 1904.

vremii. De asemenea, creştea păsările care, aproape domesticite, veneau şi plecau nestingherite din volierele sale, desena în peniţă sau în creion, modela amfore şi vase care imitau în mod desăvârşit modelele vechi greceşti.

În aceste activităţi atât de variate, Capuana nu s-a dovedit niciodată superficial, ci şi-a impus necontenit să înveţe bine meseria înainte de a o practica.

În cele ce urmează am încercat să schiţăm pe scurt biografia sa spirituală, folosindu-ne de câteva declaraţii autobiografice, mai ales de scrierea *Cum am devenit nuvelist (Come ia divenni novelliere),* tipărită în loc de prefaţă în volumul *Ilomo.*

Capuana s-a născut la Milano, lângă Catania, la 28 mai 1839, într-o familie de proprietari de pământuri; primul dintre cei nouă fraţi şi surori, viitorul scriitor va trăi o copilărie fericită apărată de sistemul tradiţional şi patriarhal al familiei.

În 1857 începe să studieze dreptul la Universitatea din Catania. „Imaginaţi-vă, va mărturisi el, că până la douăzeci de ani, şi chiar şi după aceea, am fost un teren aproape necultivat. Mă învăţaseră puţine lucruri sau aproape nimic, şi foarte puţin sau aproape inamic învăţasem şi eu de unul singur. Pe atunci, nu existau în Sicilia nici şcoli, nici licee şi nici examene... ce noroc!... Ciuguleai învăţătură de ici, de colo, dacă aveai chef, dar ajungeai oricum medic, avocat, inginer sau farmacist. Profesorii nu se zgârceau. Gândeau probabil precum călugărul acela dominican, care, după cum se povesteşte, înjunghia laolaltă catolici şi albigenzi cu scuza că bunul Dumnezeu îşi va recunoaşte apoi supuşii pe lumea cealaltă".

După abandonarea studiilor de jurisprudenţă, în 1864, Căpitana face un pas hotărâtor pentru cariera sa literară şi pleacă la Florenţa, unde concomitent cu exercitarea meseriei de critic teatral îşi desăvârşeşte pregătirea intelectuală în contact cu lumea culturală

florentină. La douăzeci şi cinci de ani, eu, viitor nuvelist şi viitor romancier, ignoram complet, vai, ce ruşine, că există pe lume un Balzac. Acest nume îmi căzu sub ochi pentru prima dată într-un volumaş al nu ştiu cărui *abate Fornari,* unde se expuneau ca claritate ideile acelei şcoli şi acelui timp asupra romanului contemporan. Se citau câteva nume de scriitori străini, iar Balzac era numit superficialul Balzac. Doar atât! Acum mi se pare un fapt extraordinar, dar atunci superficialul Balzac nu mi-a făcut nicio impresie… Da, regret iluziile shakespeariene împrăştiate, cum să spun, da, împrăştiate de vântul aşa-zisei culturi moderne, care începu să-mi vâjâie prin creier după ce-am avut nefericita idee de a mă duce la Florenţa. Ce mizerie viaţa asta!… Eu, care venisem să-mi perfecţionez – să-l numim totuşi geniul meu dramatic – iată că într-o bună dimineaţă, mă trezesc cu un fel de *nuvelă* în minte! Şi aici după ce-am văzut-o pe hârtie şi apoi tipărită în *La Nezione,* n-am înţeles deloc, dar deloc! că în mine ceva se rupsese definitiv de sus până jos. Ştiţi voi oare ce-a făcut nuvela aceea nefericită? A ucis în faşă, dintr-o lovitură, toate dramele mele istorice în versuri ale căror titluri înşiruite într-o lungă listă printre vechile mele hârtii, nu le pot citi fără să-mi vină lacrimi în ochi! *Arduino, Bătălia de la Legnano, Cesare Borgia Răscoala Ciompilor"* Nu mi-am dat seama de cele ce se petrecuseră după nuvela aceea nenorocita şi am continuat la linişte, „cu dulcea inconştienţă a celor douăzeci şi cinci de ani (care abia dacă fac cât cincisprezece de astăzi!), am continuat deci să visez drame în versuri, să le scriu şi să le ard".

După Florenţa, urmează Milano şi Roma, unde Capuana este ziarist, apoi profesor de limbă şi literatură italiană; în 1902 întoarce din nou la Catania, de astă dată definitiv, ca profesor de estetică şi stilistică la Universitate. În acest interval de timp, deci între 1875 – 1902, se defineşte şi apoi se nuanţează întreaga sa concepţie despre literatură şi artă, care s-ar putea rezuma în trei idei fundamentale: teoria artei ca formă independentă de conţinut, teoria „impersonalităţii" şi teoria evoluţiei ia forma artistică. Aceste idei vor alcătui apoi „programul" naturalismului italian, verismul.

Capuana a refuzat cu îndârjire, în mod constant, să vadă *verismul* într-o lumină misionară, ci l-a considerat întotdeauna doar un

instrument prin care se putea dedica „cultului dezinteresat al artei", reacţionând la tendinţele oratorice ale literaturii italiene. „La începuturile carierei sale, el privise de jur-împrejur şi în Italia, după Manzoni, nu se zărea decât un Guerazzi, un D'Azeglio, un Kiccolini; în Franţa, după Balzac, în concordanţă cu perspectiva clasică *zoliană,* apărea filonul naturalist, Flaubert, fraţii Goncourt, Daudet, Zola". 5 Pe de o parte, „romanul modern, mare, aproape colosal în Franţa", iar pe de

s Luigi " Capuana, *Verga e D'Annunzio,* a cura di Mario Pomilio, Cappelli Editore, 1972, pp. 10 – 11.

altă parte „nici măcar în germene în Italia… şi atunci am declarat hotărât: trebuie să ne apropiem de aceştia".

Urmându-şi maeştrii, pe de Sanctis şi pe napoletanul de Mers, Capuana afirmă că arta reprezintă viaţa, dar viaţa în concreteţea istoriei, „aşa cum este concepută şi privita într-un anume moment". Înainte de orice, în artă, eu iubesc viaţa. Când artistul reuşeşte să-mi ofere un personaj cu adevărat vin, nu-i mai pretind nimic altceva şi-i mulţumesc. Mi se pare că mi-a oferit lot ce trebuia să-mi ofere. Prin simplul fapt de a fi viu, personajul este frumos, este moral; iar dacă acţionează cum trebuie şi vorbeşte bine, asta nu dăunează nimănui: îi voi mulţumi artistului încă o dată. Şi în aceeaşi măsură cu personajul iubesc acţiunea vie. Acţiunea… este frumoasă, este morală… Iar sub haina artistului, să nu uităm, se află mai mult sau mai puţin un gânditor. Dacă acesta din urmă iese îndeosebi la iveală, cu atât mai bine…"

Dar demonstraţia merge şi mai departe, ajungând până la coca ce am putea poate numi cu un termen modern „artă angajată"!

Acest sărman poet nu este o fiinţă care s-a născut din roua dimineţii, o fiinţă străină de vremea sa… Cereţi-i să vă ofere o realitate prezentă, realitatea inimii sale, a spiritului său, realitatea fierbinte a timpului său…"

Ne aflăm în centrul „sistemului său teoretic": să fie viu, şi fie credibil, înseamnă pentru un artist să se aplece în cercetarea sa asupra omului contemporan, ţinând cont de rezultatele la care a ajuns ştiinţa

vremilor sale.

Cealaltă componentă a gândirii lui Capuana, şi anume ideea *desanctisiană* a artei ca formă se organizează în faza propriu-zis *veristică* (pe care am putea-o situa între 1880 – 1892) în limitele poeticii impersonalităţii. „Forma" devine un termen ce indică gustul verific, plinătatea vieţii, o realitate obiectivată fără reziduuri, aspiraţia către o operă de artă ivită ca un fapt natural, fără să păstreze puncte de contact cu autorul său. Ideea este enunţată în manieră aproape apodictică în eseul *Pentru artă:* „Este artist doar acela care repetă în formă literară procesul secret al naturii".

Ar trebui să mai vorbim aici despre caracterul lui Capuana, despre simpatia instinctivă pe care o încerca în faţa semenilor săi şi pe care o trezea la rându-i în ceilalţi. S-ar mai putea aminti, de asemenea, generozitatea sa de scriitor deschis spre noutate, curios de noi experienţe artistice, dornic să încurajeze" mereu tineretul, în acest sens poate fi subliniat interesul său pentru futurism; „Dacă vârsta mă sfătuieşte acum să stau la locul meu, rebelul de odinioară preferă să privească şi să asculte ce fac şi ce spun tinerii… Dac-aş avea cu cincizeci de ani mai puţin, m-aş declara futurist". Capuana moare în 1915, înconjurat de glorie şi preţuirea contemporanilor săi.

Calităţile sale de critic literar, recunoscute în timpul vieţii, au fost reconfirmate de curând prin reeditarea de către Mario Porailio a scrierilor despre Verga şi D'Annunsio. Acesta va declara în prefaţa cărţii: „Prin calităţile temperamentului său, prin natura prezenţei în literatura anilor săi, el se numără printre cei mai mari critici militanţi din istoria noastră literară. Imediata intuiţie a lui Verga, imediata intuiţie a riscurilor şi a limitelor implicate în experienţa lui D'Annunzio, situarea sa deci în inima celei mai mari dileme literare a anilor săi, cântărind cu ochi sigur valori şi nonvalori şi enunţând păreri ce aveau să fie acceptate mulţi ani mai târziu… ar fi îndeajuns pentru a-i acorda acest titlu". 7

Ar fi extrem de dificil să încercăm a separa preocupările şi experienţa sa de critic literar de aceea de scriitor. Iar atât una cât şi cealaltă sunt la originea pasiunii sale pentru studiul folclorului şi al literaturii pentru copii.

În 1882 apare volumul *Au fost odată… basme.*

Capuana se înscria astfel în linia unei tradiţii începute ca acele *aniles fabulae* din antichitatea romană şi continuată da italieni, care au manifestat o înclinaţie deosebită pentru basmul nuvelistic (însuşi termenul de *novella* are în italiană dublul sens de basm şi nuvelă).

O culegere celebră în Evul Mediu a fost *Gesta Romanorum* compilată în prima jumătate a secolului al XIV-lea şi conţinând în forma sa finală 181 de naraţiuni dintre care multe basme autentice.

Mai apoi cunoscutele lucrări *trecenlonci elle* a lui franco Sacchetti, *II Novellino (Libro di bel parlar gentili)* sau *Le cento novelle antiche* di Masuccio Salernitano şi chiar *Decameronul* lui Boccaccio au vehiculat basme populare. Îl amintim mai târziu, în timpul Renaşterii, pe Sâraparola cu ale sale *Tredici piacevoli notti,* publicate la Veneţia, în oare „nuvela se retrage în faţa surorii sale mai mari şi mai necioplite, povestea cu miracole şi cu vrăji, îngăduind un zbor al imaginaţiei între gotic şi oriental în maniera picturală a lui Carpaccio şi o nuanţare dialectală ca în proza lui Boccaccio".

După un secol, capodopera lui Basile, *Pentameronul* sau *Povestea poveştilor,* publicată la Napoli în 1637, oferă cincizeci de basme ce dau expresie literară „visului unui Shakespeare diform, obsedat de fascinaţia grotescului".

În secolul al XVIII-lea, din nou la Veneţia, ciudatul conte Carto Gozzi aduce basmele pe scenă printre măştile Commediei dall'Arte.

Era însă destul de puţin mai ales pentru că mare parte dintre aceste lucrări circula peste hotare, în Germania cu precădere şi nu prin locurile de baştină.

Dar cu Domenico Coniparetti, Alessandro d'Ancona *(Novelline popolari italiane),* cu Vittorio Imbriani *(La Novellala fiorew Una),* Angelo de Gubernatis *(Novelline Di Santo Stefano)* şi, mai ales cu Giuseppe Pitrè, *Fiabe, novelle e racconti popolari siciliani,* culegerea basmelor după criterii ştiinţifice capătă o importantă deosebită.

Cele patru volume din culegerea lui Pitrè (1841 – 1916) un medic care s-a dedicat studiilor de folclor, constituie până în prezent cea mai bogată colecţie de basme populara italiene. Culegerea lui Pitre este realizată în 1375; în 1381 Giovanni Verga scrie *Familia*

Malavoglia. Giusoppe Cocchiarn în *Istoria folclorului în Europa* stabileşte o paralelă între cei doi sicilieni, scriitorul şi cercetătorul, care, urmărindu-şi fiecare scopurile sale, ascultă cu atenţie graiul pescarilor, al oamenilor din popor. „Cum să nu comparăm, i se alătură apoi Italo Calvino, catalogul ideal de vocabule şi proverbe şi obiceiuri pe care şi unul şi celălalt au încercat să-l redacteze, scriitorul ordonându-l după ritmul său interior liric şi coral, iar folcloristul într-un muzeu bine etichetat, care se întinde în douăzeci şi cinci de volume din *Biblioteca tradiţiilor populare siciliene* (1871 – 1913), colecţia revistei sale pe douăzeci şi patru de ani:

Arhivă pentru studiul tradiţiilor populare (1882 – 1906) şi cela şaisprezece volume din colecţia *Curiozităţi populare tradiţionale*? 10 Intrarea poporului în scenă pentru întâia oară se face în literatura italiană prin capodopera lui Verga, primul scriitor ce înregistrează ca un folclorist cadenţele dialectale, iar în folclor cu Giuseppe Pitre, primul folclorist care îşi propune să transcrie poezia folclorului şi nu numai motivele tradiţionale sau sintagmele lingvistice.

Cu verismul, interesul pentru universul rural şi provincial al sudului devine predominant. Era firesc, deci, ca Luigi Capuana, teoretician şi profet al acestui curent, atras de „procesul viu al faptelor omeneşti", să publice basme preluate din realitatea folclorică a Siciliei. Şi nu fără importanţă este la rândul ei şi prietenia faţă de cele două personalităţi amintite mai sus, cărora li se adaugă şi Lionardo Vigo, folclorist de renume şi coordonatorul unei culegeri de cântece siciliene, *Raccolta umplissima (O vastă culegere)*, precum şi dragostea pentru copii, firească pentru caracterul generos al lui Capuana sau poate amintirea unor experienţe de tinereţe în sferă romantică.

Primul volum *Au fost odată... basme* apare, după cum spuneam mai sus, în 1882; cu începere de la această dată, activitatea lui Capuana de scriitor de basme va fi continuă, acoperind arcul întregii sale existente: în 1883, *Pielea de păduche (La Reginutta)* în 1894, *Povestitorul de basme (Îl racconta fiabe), în* 1908, *Cine vrea basme, cine vrea? (Chi vuol fiabe, chi vuole? în* 1912, *Se spune şi se povesteşte că (Şi conta e şi racconta)* şi în sfârşit, în 1919, postum, *Ultimele basme (Le ultime fiabe).*

Colaborarea cu Lionardo Vigo şi apoi cu Giuseppe Pirè n-a constat numai în descoperirea şi culegerea de cântece, de povestiri şi de basme ce ilustrau o foarte veche cultură ce mai persista încă pe meleagurile insulei natale; tânărul Capuana aduce talentul său critic înnăscut, capacitatea de a surprinde liniile de bază ale unei tradiţii creatoare şi puterea sa de pătrundere în analizele cu caracter literar. Scriindu-i lui Vigo o scrisoare la care anexase câteva cântece culese în împrejurimile localităţii natale, el subliniază mecanismele basmului popular, aceleaşi în fond cu ale basmului de autor: „Revenind la cântecul istoric, ceea ce dumneavoastră numiţi «tradiţie» mi se pare că există la noi în «micile basme».

Aceste îşi au fără îndoială originea în Evul Mediu, dezvoltându-se odată cu germenii fecunzi ai noii civilizaţii: geniul curajului, al aventurilor, vesele şi miraculoase, în care apar în scenă magi, castele fermecate, splendide copile de regi răpite de vrăjitoare, de şerpi, de balauri, care păzesc comori uriaşe, păduri misterioase locuite de zâne cu trup aerian şi de păsări misterioase şi ele la rândul lor, iată mecanismul sau mai bine zis elementele comune şi variate ce înveselesc poporul nostru în lungile seri de iarnă.

Capuana este în mod evident atras de schemele narative ale basmului, de capriciile creaţiei, de intriga miraculoasă. În aceste istorii, narate şi reelaborate de bătrânele povestitoare, el vede basmul în caracterul său de pură afabulaţie, departe de moralismul educativ al literaturii, pentru copii. Concepţia sa apare evidentă în singura transcriere declarată a unui autentic basm popular, *Piele de puduche (La Reginotta),* în a cărui dedicaţie ni se zugrăveşte un tablou tipic: „mătuşa Angiolina, torcând în picioare, povestea, fără să se oprească basmele sale minunate", în vreme ce copiii, adunaţi în jurul focului, stăteau „nemişcaţi, cu gura căscetă, fermecaţi, ore în şir". Forţa încântătoare a basmului îl vrăjeşte pe Capuana.

Ajungând aici trebuie să observăm că basmele sale respectă mulţi parametri specifici naraţiunilor din popor.

Formulele introductive sunt în general aceleleaşi (mai puţin variate decât în cazul basmelor româneşti); formulele finale sunt bogate, variate şi unitare cu restul repertoriului narativ italian, ca de

exemplu: *E şiretta la foglia e larga la via / Dite la vostra, che ho detto la mia* (în Toscana) sau *E vissero felici tutti assieme, e cosi e finita la novella* (în Comparetti).

Deosebit de interesante sunt formulele magice (mediane), care amintesc de credinţe şi superstiţii străvechi. Remarcabil este modul în care apare subliniat cultul agrar „al grâului. În basmul *Vârcolacul,* trecerea pe celălalt tărâm şi învingerea vârcolacului se face printr-o triplă magie: a grâului (lanul de grâu ce-l înspăimântă pe vârcolac), a nodului (sfoara înnodată de zână de copacul aflat la intrarea pe celălalt tărâm) şi a fierului, a obiectului ascuţit.

De asemenea apar numeroase formule stereotipe, repetiţia în triadă, obiecte magice, fiinţe supranaturale, simboluri străvechi (un exemplu în acest sens fiind tichia roşie sau bereta roşie purtată de făpturile înfricoşătoare, demonice). Uneori revin figuri din folclorul sicilian, ca Zânele, sau legende, precum aceea despre „peştera cu şapte intrări" şi despre „imaginarul târg al zânelor, unde se-adună negustori, principese şi pitici, prinţi şi preafrumoase doamne, care figurează şi în *Biblioteca delle tradizioni popolari siciliune* a lui Pitre.

Personajele se comportă degajat: în cazul basmului *Cele trei inele,* tatăl iese pur şi simplu în câmp şi, hotărât să-şi căpătuiască fetele, o strigă pe Soartă. Aceasta se iveşte – nu-i decât o bătrânică oarecare înarmată însă cu o furcă şi cu un fus, unelte eterne ale ursitoarelor.

Turnura nuvelizantă a basmelor este accentuată. Nuvela a fost întotdeauna pentru Capuana laboratorul unor intense experienţe literare. Vorbind despre producţia scriitorilor sicilieni, el îi vede „dornici să zugrăvească mai mult decât să analizeze nuanţa unui sentiment, bizara manifestare a unei pasiuni, comportarea unui caracter ciudat care iese mai bine în relief datorită unui anume mediu sau unui anume peisaj, datorită unor rare combinaţii de lumini şi umbre ce atrag în mod irezistibil fantezia…". Aceeaşi tehnică este aplicată de Capuana în basmele sale. Foarte adesea firul narativ se organizează în jurul unei idei centrale – notaţie psihologică, ciudăţenie fizică, un nume eu puteri magice evocatoare, o imagine fantastică – neglijându-se coerenţa internă a acţiunii care se construieşte în jurul

ei. Astfel în *Nautica,* „basm aproape rabelaisian", burdihanul regelui devine un castel devorator ce ameninţă să dărâme totul în jur, chinuind toată suflarea împărăţiei; în *Fiu, fiufiu, fiu,* naraţiunea se sprijină pe acţiunea regelui care acceptă să devină ţăran, „trudind sub razele fierbinţi ale soarelui sau udat de ploaia ce turna cu găleata" numai pentru a o cuceri pe frumoasa fată a vrăjitorului; în *Comoara ascunsă,* în centru! atenţiei se află întregul sat, care îşi urmăreşte cu tenacitate scopul meschin şi-l creşte pe copilul fără braţe ca să ajungă în stăpânirea comorii; în alte basme figura protagonistului serveşte drept pretext povestirii, fie că este Arlechinul Lăcusta, copilul-demon Frimpellino sau bufonii prin vocaţie, Pappafichi şi Bărbierul; şi în acest sens s-ar putea găsi exemple în cea mai mare parte din basme.

În tehnica narativă a lui Capuana se identifică o serie de elemente veriste sau accente dialectale.

Uneori enunţarea directă a unor proverbe colorează limbajul şi întăreşte comunicarea: *„Cine târziu soseşte / Rău găzduieşte".* Alteori întregul basm ilustrează o zicală populară, ca în *Zâna Floare* şi Prigoria, unde povestea fetei răutăcioase şi orgolioase, care aşteaptă să fie admirată de prinţ. Îşi are originea în proverbul sicilian *„a donna alla finestra / non far festa",* ceea ce ar însemna în traducere că *pe femeia ce-aşteaptă la fereastră, nu merită* s-o bagi *în seamă".* Lumea oamenilor simpli, spre care se îndreaptă simpatia autorului, morari, cărbunari, tâmplari, ţărani, pescari, iese victorioasă din confruntarea cu o întreagă ierarhie a puterii, alcăluită din regi, principi şi adesea ridicole consilii de coroană, consilii de coroană.

Semnificativă este şi construcţia unui basm-ramă în *Meşterul Drege-şi-Strică* sau a basmului în basm în *Cumătră Furnică,* unde motivul fetei frumoase ce iese din pielea unei femei bătrâne este rezolvat în mod neaşteptat: povestitorul revine la lumea reală, pledează pentru libertatea de invenţie, iar finalul lăsat în suspensie. „Ea era sau nu era ea?". se opune oricărei alte formulări din basme.

Consideraţiile de mai sus sunt departe de a epuiza bogăţia artistică pe care ne-o oferă basmele lui Capuana. Cititorul român, familiarizat cu modalităţile stilistice ale basmului italian din apariţii editoriale anterioare va fi cucerit cu siguranţă de îndemânarea de

povestitor a autorului sicilian şi va avea pe parcursul lecturii mereu alte prilejuri de încântare. El va descoperi nenumărate interferenţe cu lumea basmului european şi românesc şi, nu întâmplător, am aşezat la începutul cărţii basmul *Portocalele de aur* al cărui incipit ne aminteşte de *Prâslea cel voinic şi merele de aur.*

În traducerea basmelor lui Capuana, am avut necontenit prezent în minte proverbul toscan, care spune că *la novella nun e bella se sopra nun ci şi rappella,* adică basmul, fie folcloric sau auctorial îşi sporeşte valoarea necontenit prin ceea ce ţese de fiecare dală povestitorul, prin fiecare element nou care se adaugă la trecerea sa din gură în gură. Să sperăm, aşadar, că şi traducătorul, care nu poate fi niciodată pe deplin un transmiţător pasiv, se înserează în consecinţă la rându-i în lanţul acelora ce se dedică minunatelor „povestiri ce fac viaţa dulce şi vremea desfătătoare".

V. NAUM

Nepoţeilor mei

Articol III. PORTOCALELE DE AUR

Le arunce d'oro

Le arance d'or

Se povesteşte că trăia odată un rege care avea în spatele palatului regal o grădină minunată. Nu-i lipsea niciun soi de arbore, dar cel mai rar şi mai preţuit era copacul care rodea portocale de aur.

Când venea vremea lor, regele punea de pază, zi şi noapte, o santinelă; iar în fiecare dimineaţă cobora el însuşi să se convingă cu ochii săi că din copacul minunat nu lipseşte o frunză.

Dar, într-o dimineaţă, când se duce în grădină, găseşte santinela adormită. Se uită în copac... Portocalele de aur dispăruseră!

— Soldat nenorocit, o să plăteşti cu capul.

— Maiestate, n-am nicio vină. A venit un sticlete, s-a aşezat pe-o ramură şi-a început să cânte. Cânta, cânta, cânta, pleoapele mi s-au îngreunat. L-am gonit, dar el s-a aşezat pe altă ramură. Şi iar cânta, şi cânta, şi cânta, muream de somn. L-am gonit încă o dată şi cum tăcea, mie îmi şi pierea somnul. Dar s-a aşezat sus, în vârful copacului, şi cânta, şi cânta, şi cânta... am dormit până acum! Regele l-a iertat.

Peste un an l-a pus de strajă ne însuşi moştenitorul tronului.

Într-o dimineaţă se duce în grădină şi-l găseşte pe prinţ dormind. Se uită în copac... portocalele de aur dispăruseră!

Imaginaţi-vă furia sa!

— Cum! Ai adormit şi tu?

— Înălţimea-ta, n-am nicio vină. A venit un sticlele, s-a aşezat pe-o ramură şi a început să cânte. Cânta, cânta, cânta, mi s-au îngreunat pleoapele, l-am spus: Sticlete trădător, cu prinţul nu-ţi merge! Iar el îşi bătea joc de mine: Prinţul doarme! Prinţul doarme! Sticlete trădător, cu prinţul nu-ţi merge! Iar el îşi bătea joc de mine: Prinţul face nani! Prinţul face nani! Şi cânta, şi cânta, şi cânta... am dormit până acum!

Regele se hotărî să încerce el însuşi; şi cum veni vremea portocalelor, începu să stea de pază. Când fructele erau aproape coapte, iată că sticletele se aşează pe o ramură şi începu să cânte. Regele ar fi vrut să arunce cu ceva în el, dar era o noapte neagră de nu vedeai la doi paşi. Şi avea un chef de dormit...!

— Sticlete trădător, de data asta nu-ţi mai merge! Dar nu reuşea nicidecum să-şi ţină ochii deschişi. Sticletele începu să-şi bată joc de el:

— Sst! Sst! Regele doarme! Sst! Sst! Regele doarme!

Şi cânta, şi cânta, şi cânta, regele dormi şi el tun până se lumină de ziuă.

A doua zi deschise ochii: portocalele de aur dispăruseră! Dădu atunci sfoară-n ţară:

— Cine mi-l aduce, viu sau mort, pe sticlete, va primi drept răsplată un catâr cu o povară de aur. Trecură şase luni, dar nimeni nu apăru. În cele din urmă într-o zi se prezintă un ţărănuş îmbrăcat ca vai de capul lui:

— Maiestatea-voastră doreşte cu adevărat să aibă sticletele acela? Dacă-mi făgăduieşte mina prinţesei îl va avea în mai puţin de trei zile.

Regele îl luă de umeri şi-l scoase afară pe uşă. A doua zi băiatul se întoarse.

— Maiestatea-voastră doreşte cu adevărat să aibă sticletele acela? Dacă-mi făgăduieşte mâna prinţesei îl va avea în mai puţin de trei zile.

Regele îl luă de umeri, îi dădu un picior în fund şi-l scoase iar afară pe uşă.

Dar în ziua următoare, băiatul, încăpăţânat, veni iarăşi.

— Maiestatea-voastră doreşte eu adevărat să aibă sticletele acela? Dacă-mi făgăduieşte mâna prinţesei îl va avea în mai puţin de trei zile.

Regele, supărat, chemă un gardian şi-i porunci să-l ducă la închisoare.

Apoi ceru să se ridice în jurul copacului o plasă de fier. Prin vergelele groase de fier nimeni nu va mai putea pătrunde. Dar într-o dimineaţă, când fructele erau aproape coapte, coboară în grădină:

portocalele de aur dispăruseră!

Imaginaţi-vă furia sa! N-avea încotro, trebuia să cadă la înţelegere cu ţărănoiul acela!

— Adu-mi-l pe sticlete şi prinţesa-i a ta!

— Peste trei zile, maiestate.

Nici nu trecuseră bine trei zile şi el se şi înapoiase.

— Iată-l, măria ta. Prinţesa-i a mea.

Regele se întunecă la faţă. Să-şi dea fata după un coate-goale?

— Vrei giuvaiere? Vrei aur? Îţi dau tot ce-mi ceri. Cât despre prinţesă, nu-i de nasul tău!

— Dar, maiestate, parcă aşa ne-am înţeles!

— Vrei giuvaiere? Vrei aur?

— Nu-mi trebuie nimic. Fie ce-o fi! Şi plecă.

Regele îi spuse sticletelui.

— Acum, pentru că eşti în puterea mea, am să mă răzbun.

Şi în vreme ce regele îi smulgea penele una câte una, bietul sticlete ţipa de durere cât îl ţinea gura.

Unde sunt portocalele de aur?

— Dacă maiestatea voastră mă lasă în pace, îi spun – Bine, te las.

— Portocalele de aur se află în Peştera cu şapte intrări, pe care le păzeşte Neguţătorul cu beretă roşie. Trebuie să cunoşti o formulă magică pentru a intra în peşteră. Şi n-o cunosc clocit două fiinţe: Neguţătorul şi ţăranul care m-a prins. Regele trimise după ţăran.

— Să cădem din nou la învoială. Vreau să intru în Peştera cu şapte intrări şi nu cunosc formula magică. Dacă mi-o spui, prinţesa-i a ta.

— Pe cuvântul tău de rege?

— Pe cuvântul meu de rege!

— Maiestate, aceasta-i formula:

Torţă aprinsă!
Uşă deschisă!

— Bine.

Regele porni la drum, rosti în faţa peşterii cuvintele vrăjite şi peştera se deschise. Ţăranul rămase afară ca să-l aştepte.

În peşteră, diamantele, aşezate pe jos în grămezi, sclipeau de-ţi luau ochii. După ce se văzu singur, regele începu să se aplece şi să-şi umple în grabă buzunarele. Dar în încăperea de alături, diamantele erau mai mari şi mai frumoase. Regele îşi goli buzunarele şi le umplu din nou. Şi tot aşa mereu, până în ultima încăpere unde, într-un colţ, stăteau stivuite portocalele de aur din grădina regală. Alături de ele se afla o desagă în care regele îndesă cât putu de multe. Acum, dacă ştia

formula magică, se putea întoarce ori de câte ori voia.

După ce ieşi din peşteră cu desaga atârnată de gât, ţărănuşul îi veni în întâmpinare.

— Maiestate, prinţesa-i a mea.

Regele se întunecă la faţă. Să-şi dea fata după un coate-goale!

— Cere-mi şi vei căpăta orice. Cât despre prinţesă, nu-i de nasul tău.

— Maiestatea sa mi-a dat cm în tul său de rege.

— Cuvintele zboară-n vânt.

— Când va ajunge la palat, maiestatea voastră se va căi. După ce ajunse la palat, regele puse jos desaga şi se aplecă s-o golească. Însă, în loc de portocale de aur, găsi doar nişte portocale putrede.

Îşi băgă mâinile în buzunare: diamantele se transformaseră în cochilii goale de melc!

— Ah! Ţărănoiul acela afurisit s-a răzbunat! Iar bietul sticlete avea să plătească oalele sparte. Reîncepu să-l chinuie.

— Unde-s portocalele mele de aur?

— Dacă măria-ta mă lasă în pace, îi spun.

— Bine, te las.

— Sunt acolo, în peşteră, unde le-aţi văzut întâia oară; dar ca să le ia îndărăt, maiestatea voastră trebuie să cunoască altă formulă pe care o ştiu numai cei doi. Neguţătorul şi ţăranul care m-a prins. Regele trimise încă o dată după ţăran.

— Să cădem din nou la învoială. Spune-mi formula magică pentru a mi lua portocalele înapoi şi prinţesa-i a ta.

— Pe cuvânt de rege?

— Pe cuvânt de rege

— Maiestate, aceasta-i formula:

Aici e bine; Vino cu mine.

— E-n ordine.

Rege îşi umplu de mai multe ori desaga şi aduse la palat toate portocalele de aur. Ţăranul veni să-i vorbească.

— Maiestate, să-mi dai prinţesa.

Regele se întunecă la faţă. Să şi dea fata după un coate goale?

— Asta-i comoara regală: ia-ţi tot ce vrei. Cât despre prinţesă, nu-i de nasul tău.

— Până atunci să nu mai vorbim. Şi plecă.

De când sticletele stătea în colivie, portocalele de aur rămâneau în copac de la un an la altul. Într-o zi, prinţesa îi spuse regelui:

— Maiestate, aş dori să-l ţin pe sticlete în camera mea.

— Ia-l, fata mea; dar vezi să nu-ţi scape. În camera prinţesei, sticletele nu mai cânta.

— De ce nu mai cânţi, sticlete?

— Pentru că stăpânul meu se necăjeşte şi plânge.

— De ce plânge?

— Pentru că n-are ce-şi doreşte.

— Pe tine, prinţesă, te doreşte. Plânge şi spune:

Atâta vreme m-am străduit şi truda toată s-a irosit.

— Cine e stăpânul tău? Ţăranul acela?

— Ţăranul acela, prinţesă, care însă e un rege mai mare decât măria-sa.

— Dacă-i adevărat, mă mărit cu el. Du-te de-i spune şi întoarce te la mine.

— Îmi juri?

— Jur.

Şi-i deschise colivia. Dar sticletele nu se mai întoarse, într-o zi, regele o întrebă pe prinţesă:

— Sticletele nu mai cântă? Nu-l mai aud deloc.

— Maiestate, s-a îmbolnăvit. Regele se linişti.

Dar sărmana prinţesă stătea ca pe spini:

— Sticlete trădător, şi tu şi stăpânul tău!

Şi pentru că venea vremea portocalelor, inima i se făcea cât un purice de frica tatălui.

În vremea asta. iată că vine un ambasador din parte a regelui Franţei, care-o cerea de soţie. Tatăl se bucură peste măsură şi consimţi pe dată. Dar prinţesa:

— Maiestate, eu nu mă mărit: vreau să rămân fată. Regele se înfurie grozav:

— Cum asta? Ea nu voia, dar el îşi dăduse consimţământul şi nu putea să şi-l ia înapoi.

— Maiestate, cuvintele zboară-n vânt.

Regele fierbea de mânie: se făcuse foc şi pară… Dar prinţesa, încăpăţânată:

— Nu-l iau şi gata! Vreau să rămân fată!

Şi mai rău au mers treburile când regele Franţei a trimis solie că soseşte peste opt zile.

Cum s-o convingă pe fata aceea rea şi îndărătnică? O legă de mâini şi de picioare şi-o coborî în fântână.

— Spune-mi că te măriţi sau te înec! Prinţesa – mută. Regele o coborî până la talie.

— Spune-mi că te măriţi sau te înec! Prinţesa – tot mută.

Ce-avea să-i facă? S-o înece?

O scoase afară din fântână şi o închise într-o cameră goală numai cu pâine şi apă. Iar prinţesa plângea:

— Sticlete trădător, şi tu şi stăpânul tău! Ca să-mi ţin cuvântul, pătimesc atâtea necazuri! Regele Franţei veni urmat de mare alai şi fu găzduit în palatul regal:

— Dar prinţesa? *Nu* vrea să se arate?

— Maiestate, nu se simte prea bine.

Regele, aflat la strâmtoare. nu ştia ce să răspundă.

— Duceţi-i acest dar.

Era o cutiuţă bătută în aur şi briliante. Dar prinţesa o lăsă deoparte şi nici nu se gândi s-o deschidă. Şi plângea, spunându şi:

— Sticlete trădător, şi tu şi stăpânul tău!

Nu suntem trădători, nici eu şi nici stăpânul meu. Cineva îi răspunsese din cutiuţă. Prinţesa o deschise numaidecât.

— O, sticittele meu! De-ai şti cât am plâns.

— Aşa îţi era scris. Acum s-a împlinit voia sorţii. Maiestatea sa, văzând acum cine era ţăranul acela, îi dădu ca zestre pomul ce rodea portocale de aur, iar a doua zi prinţesa se căsători cu regele Franţei. Iar noi am rămas cu buzele umflate.

Articol IV. BROSCUŢA

Ranocchino

Aceasta este, dragii mei copii, povestea cu Broscuţa care întinde lăbuţa şi, dacă sunteţi cuminţi, veţi afla de ce se numeşte astfel.

Se povesteşte că trăia odată un om sărman, care avea şapte feciori pe care nu izbutea niciodată să-i sature: l-ar fi mâncat şi urechile. Cel mare abia împlinise zece ani, cel mic doar doi ani. Într-o seară, tatăl îi adună pe toţi împrejurul său:

— Dragii tatii, spuse el, de două zile n-am pus în gură nici măcar o picătură de apă, iar eu, de disperat ce sunt. nu ştiu ce să mă mai fac. Ştiţi la ce m-am gândit? Mâine dimineaţă iau cu împrumut măgarul vecinului. Îi aşez de-o parte şi de alta două coşărci şi vă duc la târg să vă vând Dac-o să aveţi noroc, vedem noi mâine numaidecât.

Copiii începură să urle cât îi ţinea gura; nu voiau să fie vânduţi, nu voiau şi pace! Numai ultimul, băieţelul de doi ani, tăcea mâlc.

— Şi tu. Broscuţă? întrebă tatăl, care îl numea aşa pentru că îl vedea micuţ de tot, o bucăţică de om.

— Eu merg cu tine, îi răspunse copilul.

Şi a doua zi dimineaţă, bietul om îl luă în spate şi începu să

strige, rătăcind pe străzile oraşului:

— Cine-l cumpără pe Broscuţă? Cine-l cumpără pe Broscuţă?

Cine să-l cumpere, cui îi trebuia aşa ceva? Fata regelui ieşi la fereastră.

— Ce vinzi, omule?

— Vând copilul ăsta cui o vrea să-l cumpere. Prinţesa se uită la băieţel, se strâmbă şi-i închise obloanele în nas.

— Frumos, n-am ce spune! îşi spuse sărmanul tată. Şi reîncepu să strige:

— Cine-l cumpără pe Broscuţă? Cine-l cumpără pe Broscuţă?

Cine să-l cumpere, cui îi trebuia aşa ceva?

Bietul om n-avea curaj să se întoarcă acasă unde ceilalţi copii pătimeau morţi de foame. Broscuţă adormise între timp în spatele său.

Atunci ei se hotărî să-l omoare ca să nu-l mai vadă suferind; îi va omorî apoi şi pe ceilalţi, rând pe rând; şi avea să înceapă cu acesta!

Se întunecase deja, după ce ieşi din oraş, se îndreptă spre o peşteră unde nu-l putea vedea nimeni. Îl lăsă jos pe copilul care dormea liniştit şi, înainte de a-l omorî, începu să-l jelească:

— Of, sufleţelul meu!

Trebuie să te omor cu mâinile mele, trebuie să te omor!

Of, Broscuţa mea!

Şi n-am să te mai văd prin casă, n-am să te mai văd! Of, sufleţelul meu!

Ce ursitoare ţi-a cântat la leagăn, ce ursitoare! Of, Broscuţa mea!

Trebuie să te omor cu mâinile mele, trebuie să te omor! S-ar fi înduioşat şi pietrele de mila lui.

Ce s-a întâmplat, de ce plângi?

Bietul om se întoarse şi văzu o bătrână aşezată în gura peşterii cu o vărguţă în mână.

— Ce să se întâmple! Am şapte băieţi mici şi murim cu toţii de foame. Ca să nu-i mai văd cum se chinuie, am hotărât să-i omor; şi-o să încep cu ăsta.

— Cum îl cheamă?

— Beppe, dar noi îi spunem Broscuţă.

— Broscuţă să fie! Şi numai ce-l atinse cu vărguţa că băieţelul şi

deveni un broscoi ce ţopăia de colo-colo. Sărmanul tată înţepeni îngrozit.

— Nu te speria! îi spuse bătrâna. Caută în colţul acela: o să găseşti pâine şi brânză. Veţi avea ce mânca astă seară. Mâine la amiază aşteaptă-mă sub ferestrele palatului regal: îţi vei afla norocul.

Când băieţii îl văzură întorcându-se acasă fără frăţiorul lor, începură să plângă.

— Tăceţi din gură! Luaţi şi mâncaţi! Aveţi aici pâine şi brânză!

— Dar Broscuţă unde-i?

— A murit!

Le spuse aşa ca să nu-l mai bată la cap.

Şi a doua zi, înainte de ora stabilită, se duse şi se aşeză sub ferestrele palatului regal. Aşteptă el ce aşteptă, dar bătrâna nu mai venea. Fata regelui se pieptăna la fereastră, îl recunoscu şi-l întrebă în bătaie de joc:

— Ei, omule. L-ai vândut pe Broscuţă?

Dar înainte ca el să apuce să scoată o vorbă, iat-o pe bătrână urmată de un întreg alai. Oamenii se adunau în jurul ei, iar bătrâna în mijloc spunea:

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă!

Şi Broscuţă întindea lăbuţa spre bătrână. Când ceilalţi îi cereau:

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă! el se prefăcea că nu înţelege Minune mare, nu altceva! Şi toţi plăteau câte un bănuţ.

Prinţesa o chemă pe bătrână sub ferestrele ei: voia să încerce şi ea.

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă!

Era încântată. Şi alergă numaidecât la rege.

— Tată, dacă mă iubeşti, trebuie să mi-l cumperi pe Broscuţă.

— Ce să faci cu el?

— Să-l cresc la mine în apartament: o să mă joc cu el.

Regele se lăsă înduplecat.

— Femeie, cum îl vinzi pe Broscuţă?

— Maiestate, îl vând pe greutatea lui în aur. Atâta face.

— Îţi baţi joc de mine, femeie.

— Spun adevărul, măria-ta. Mâine o să valoreze de două ori mai

mult. Broscuţă, întinde-o lăbuţă!

Şi Broscuţă îi întindea bătrânei lăbuţa. Când ceilalţi îi cereau: Broscuţă, întinde-o lăbuţă – el se prefăcea că nu înţelege.

— Vezi, îi spusa regele prinţesei. Trebuie s-o iei şi pe bătrână.

Dar prinţesa nu încercase încă să-i vorbească.

— Broscuţă. Întinde-o lăbuţă!

Broscuţă sări în sus, făcu o plecăciune adâncă şi-i întinse lăbuţa.

N-aveau încotro: dacă nu i-l cumpărau, prinţesa nici gând să se potolească.

Îl aşezară pe Broscuţă într-un taler al balanţei, iar pe celălalt taler puseră o bucăţică de aur. Balanţa nu se mişcă. Oare broscuţă cântărea mai mult? Umplură cu aur al doilea taler, dar balanţa nu se mişcă. Prinţesa şi regina îşi scoaseră cerceii, inelele, brăţările şi le aruncară în taler. Nimic! Regele îşi scoase centura lucrată în întregime din aur masiv şi o aruncă pe taler. Nimic!

— Şi coroana! Ia să vedem!...

Balanţa se ridică, talerele stăteau în echilibru, nu lipsea niciun fir de păr.

Bătrână răsturnă în şorţ grămada de aur şi plecă. Sărmanul om o aştepta la ieşire.

— Ţine!

Şi-i umplu buzunarele.

— Ascultă! Cheltuieşte cât vrei, după cum ai chef, dar vai de ţine de vinzi sau de pierzi coroana regală!

Prinţesa se juca toată ziua cu Broscuţă.

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă!

Era o plăcere. îl ţinea mereu în mână, îl lua cu ea oriunde se ducea. La masă Broscuţă mânca întotdeauna din farfuria ei.

— Nu-i bine! E nesănătos! spunea regina.

Dar era singurul ei copil şi-i făcea toate mofturile.

Prinţesei îi veni vremea să se mărite. O ceruse în căsătorie prinţul moştenitor din Portugalia, iar regele şi regina se arătau cât se poate de mulţumiţi. Dar ea îl refuză:

Voia să se mărite cu Broscuţă!

Cum se poate una ca asta? Însă nu se lăsa convinsă cu niciun

preț.

— Sau Broscuță, sau nimeni altul!

— Ți-arăt eu ție, Broscuță!

Și regele îl apucă de un picioruș și voia să-l izbească de dușumea; dar intră pe fereastră un vultur, care i-l smulse din mână și dispăru.

Prințesa plângea zi și noapte. Biata fată! îți stârnea mila! Toată curtea era în doliu.

Iar acasă la Broscuță era sărbătoare în fiecare zi. Cheltuieli azi, cheltuieli mâine, toți vecinii benchetuiau pe socoteala lor și banii curgeau gârlă. Până când în casă nu mai rămase niciun bănuț.

— Tată, să vindem coroana regală.

— De coroana regală să nu vă atingeți!

— O să murim de foame! S-o vindem!

— De coroana regală să nu vă atingeți!

Bietul om se duse la peșteră în căutarea bătrânei și începu să se tânguie.

— Ce s-a întâmplat?

— Măicuță, banii s-au terminat, iar feciorii mei vor să vândă coroana regală; eu nu le-am dat voie.

— Caută acolo în colț: o să găsești pâine și brânză. Veți mânca în seara asta. Iar mâine, la amiază, așteaptă-mă sub ferestrele palatului regal. Îți vei afla norocul.

Se întoarse acasă și găsi un prăpăd! Cinci băieți morți, întinși pe jos într-un lac de sânge; unul abia mai respira.

— Vai, tată! A venit un vultur mare și a bătut în fereastră: „Băieți, arătați-mi și mie coroana regală". „Tata o ține sub cheie". „Și unde a pus-o?" „Aici în sertar". Începu să lovească în sertar cu ciocul și pentru că noi nu voiam să-l lăsăm, ne-a omorât pe toți.

După ce spuse acestea, își dădu sufletul. Copiii morți și coroana pierdută! Bietul om, i se ridicase părul măciucă.

A doua zi, când o revăzu pe bătrână îi povesti totul.

— Las pe mine, îi răspunse aceasta.

Prințesa se îmbolnăvise foarte rău. Medicii nu mai știau ce leacuri să mai folosească.

— Maiestate, spuseră ei în cele din urmă, fără Broscuţă prinţesa-i pierdută. Regele nu ştia ce să facă.

— De unde să-l iau pe blestematul acela? Vulturul l-a înghiţit şi l-a digerat de mult. Dar iată bătrâna:

— Pe Broscuţă îl găsesc eu; dar măria-ta trebuie să aibă mult curaj.

— M-aş lăsa tăiat în bucăţele pentru copilul meu, răspunse regele.

— Luaţi un cuţit de diamant, cel mai frumos bou din cireada, o frânghie lungă de-o milă şi veniţi cu mine.

Regele luă un cuţit de diamant, cel mai frumos bou din cireada, o frânghie lungă de o milă şi plecă alături de bătrână. Nimeni n-avea voie să-i urmărească.

Merseră ei două zile la rând, iar în cea de-a treia, spre seară, ajunseră pe o câmpie, lângă un turn vrăjit, înalt de-o milă, fără uşi şi fără ferestre.

— Broscuţă-i aici! spuse bătrâna. Păsările acelea, care zboară sus, pe lângă turn, sunt temnicerii săi. Va trebui să urcăm în vârful turnului.

— Dar cum?

— Maiestate, omorâţi boul şi veţi vedea. Regele omorî boul.

— Maiestate, jupuiţi-l şi lăsaţi multă carne pe piele. Regele îl jupui şi lăsă multă carne pe piele.

Acum vom întoarce pielea pe dos, spuse bătrâna. Eu vă voi coase înăuntrul ei. Vulturii vor cobor, vă vor lua şi vă vor duce sus. La noapte veţi tăia pielea cu cuţitul de diamant, iar mâine dimineaţă, când vulturii vor pleca la vânătoare, veţi fixa frânghia în vârful turnului, îl veţi lua pe Broscuţă şi coroana regală şi, ţinând cuţitul în dinţi, veţi coborî.

Hogele şovăia.

— Dar dacă frânghia se rupe?

— Dacă ţineţi cuţitul în dinţi nu se rupe.

De dragul fetei sale, regele se lăsă cusut în piele de bou. Şi iată, vulturii îl apucară în gheare şi-l duseră sus.

În timpul nopţii despică pielea cu cuţitul de diamant şi se

ascunse într-un ungher. A doua zi, aşteptă plecarea păsărilor de pradă la vânătoare, agăţă frânghia de vârful turnului, îl luă pe Broscuţă şi coroana regală şi începu să coboare.

Dar cuţitul? Uitase de el.

Frânghia începu să tremure:

— Vai, vai! Mă rup! Dă-mi de băut. Ce să facă? Regele îşi muşcă o venă de la mână şi sângele ţâşni. În vremea asta aluneca mereu în jos. Puţin mai târziu, frânghia reîncepu:

— Vai, vai! Mă rup! Dă-mi de băut! Regele îşi muşcă vena de la cealaltă mână şi sângele ţâşni. În vremea asta aluneca mereu în jos. Dar frânghia:

— Vai, vai! Mă rup! Dă-mi de băut! Regele însă, văzând că mai are puţin până să ajungă jos, îi răspunse:

— Rupe-te!

Şi frânghia se rupse, iar el, din fericire, se alese doar cu câteva vânătăi. Pentru venele rănite de la mâini, bătrâna căută o buruiană, le atinse cu ea şi acestea se vindecară numaidecât.

După ce-l văzu pe Broscuţă, prinţesa începu să şi recapete puterile.

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă! Iar Broscuţă îi întindea numai ei lăbuţa.

Regele, ca să termine o dată pentru totdeauna cu toată istoria asta, voia să-i căsătorească imediat.

Dar bătrâna îi spuse:

— Să mai aşteptăm o lună. Între timp porunciţi să se pregătească un cazan cu ulei fierbinte.

— Ce să facem cu el?

— Veţi vedea mai târziu.

În ziua fixată, uleiul fierbea în cazan. Veni şi bătrâna, iar în urma ei nefericitul tată cu o căruţă în care se aflau culcate cadavrele celor şase feciori.

— Prinţesă, spuse bătrâna, vrei să te măriţi cu Broscuţă? Ia-l de un picior şi scufundă-l de trei ori în ulei.

Prinţesa şovăia.

— Scufundă-mă, scufundă-mă! îi spuse Broscuţă. Atunci ea îl

scufundă. O dată, de două ori! Dar a treia oară îi scăpă din mână şi căzu la fundul cazanului. Prinţesa leşină.

Regele ar fi vrut s-o omoare pe bătrână, dar aceasta se grăbi, îi luă pe băieţii morţi şi-i aruncă în uleiul care fierbea; apoi începu să amestece cu vărguţa cântând:

— O, fiertură fermecată!
Ei vor învia pe dată.

Într-adevăr, uită-l pe fiul cel mare care ţâşni cel dintâi afară, teafăr şi nevătămat.

— O, fiertură fermecată!
Ei vor învia pe dală.

Amesteca mereu. Iată-l şi pe al doilea fiu care ţâşni afară din cazan. Şi la fel se întâmplă pe rând cu toţi fraţii.

O, fiertură fermecată! Ei vor învia pe dată.

Amesteca mereu. Dar Broscuţă plutea la suprafaţa uleiului şi nu sărea din cazan.

Prinţesa, când îl văzu, întinse mâna ca să-l scoată; dar bătrâna o împiedică: Doar nu voia să se frigă? Trebuia să procedeze ca de obicei.

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă!

Broscuţa îi întinse o lăbuţă prinţesei... şi cine credeţi că ţâşni afară? Un tânăr frumos ca un soare.

Prinţesa recunoscu în el copilul acela pe care sărmanul om voise cândva să-l vândă şi-i ceru iertare pentru că îi închisese obloanele în nas. Dar Broscuţă, se înţelege, o iertase de mult.

Făcură o nuntă mare şi bogată, iar Broscuţă căpătă coroana regală când veni şi vremea lui.

Unii vor cu ceapă, alţii cu-usturoi.
Cui nu îi convine să mi-o dea-napoi.

Articol V. PRINŢESA FĂRĂ URECHI

Senza-orecchie

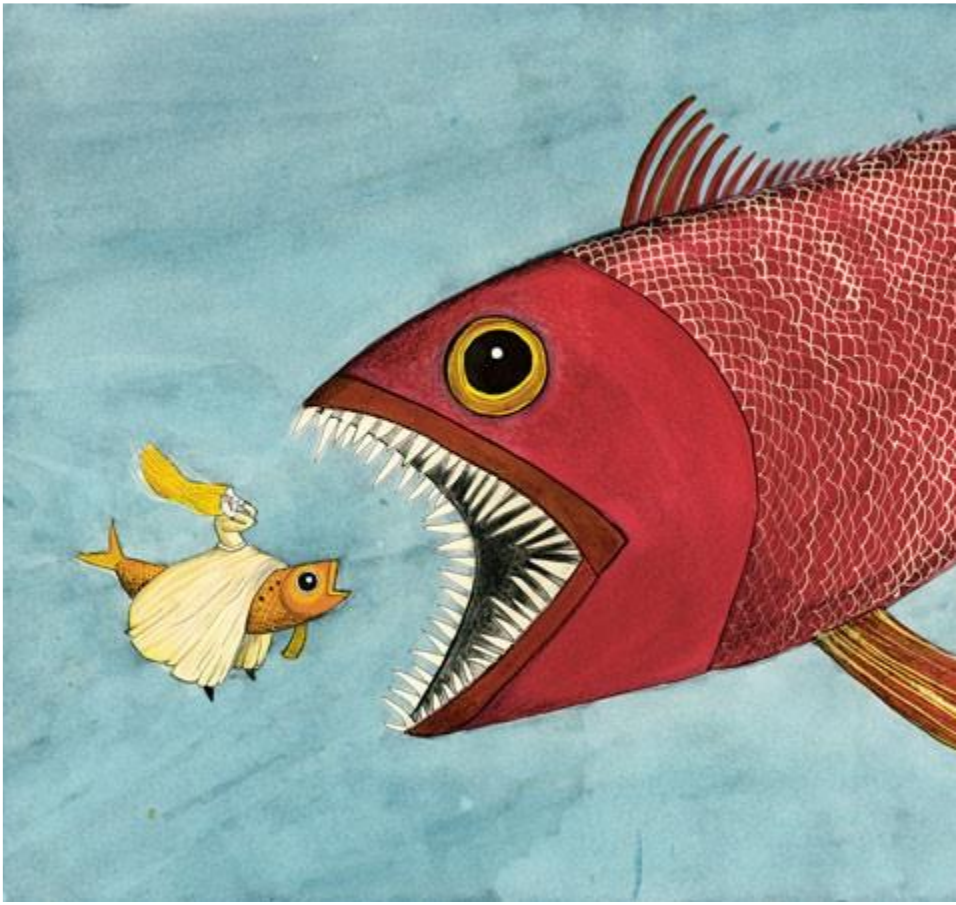

A fost odată un rege care avea o fetiţă.

Regina murise la naştere, iar regele căutase o doică s-o alăpteze pe micuţă.

Într-o zi, doica ieşise în grădina palatului regal împreună cu fetiţa. Fetiţa avea trei ani şi se juca în iarbă, la umbra copacilor bătrâni. Cam pe la amiază, doica aţipi şi când se trezi n-o mai găsi pe prinţesă.

O căută prin toată grădina, o strigă; fata nicăieri! Dispăruse.

Cum să apară în faţa regelui care-şi iubea copilul ca pe lumina ochilor?

Biata doică se lovea cu pumnii în piept, îşi smulge. părul din cap.

— Vai şi-amar de verişoarele mele! Măria-sa o să mă spânzure!

auzindu-i ţipetele, gărzile palatului veniră în fugă. Scotociră împreună prin fiecare colţişor, dar degeaba. La ora prânzului:

— Dar prinţesa? întrebă regele. Miniştrii se uitară unul la altul albi ca varul.

— Unde este prinţesa?

— Maiestate, spuse un ministru, s-a întâmplat o mare nenorocire!

Regele aproape îşi pierdu minţile de durere. Dădu sfoară-n ţară:

— Cine-o găseşte pe prinţesă, va primi orice răsplată îmi va cere.

Trecură şase luni, dar nimeni nu veni la palat.

Crainicii treceau din ţară-n ţară.

— Creştin sau păgân, cine-o găseşte pe prinţesă, va primi orice răsplată va cere.

Trecu un an întreg, dar nimeni nu veni la palatul regal.

Regele nu se putea mângâia: plângea zi şi noapte.

În grădina palatului era o fântână. Pe când doica dormea, prinţesa se apropiase de ghizduri şi se aplecase peste ele. Văzând jos, în oglinda apei, o altă fetiţă care-i semăna, îi strigase: Ei! Ei! şi-i făcuse semn cu minutele. Atunci, din adâncul fântânii ieşise un braţ păros, nesfârşit de lung, care o apucase şi-o trăsese în jos. Şi astfel, de mai mulţi ani, ea trăia în adâncul fântânii, alături de vârcolacul care-o răpise.

În adâncul fântânii se afla o peşteră de zece ori mal mare decât palatul regal. Camerele, tapisate cu aur şi pietre preţioase, străluceau una mai frumoasă şi mai bogată decât cealaltă. E drept, nu pătrundea în ele nicio rază de soare, dar era lumină ca ziua. Fetiţa era îngrijită ca o adevărată prinţesă, după rangul ei. O camerist: „o dezbrăca, alta o îmbrăca, a treia o spăla, o alta o pieptăna, una îi aducea micul dejun şi alta prânzul, alta o ajuta să se culce. Se obişnuise cu toate şi trăia mulţumită.

Vârcolacul sforăia cât era ziua de lungă, iar noaptea pleca de-acasă. Şi cum fetiţa ţipa de groază când îl vedea, el nu prea îi ieşea

în cale. Nu voia s-o înspăimânte.

Cu vremea, prinţesa se făcuse o fată frumoasă.

Într-o seară se culcase, dar nu reuşea s-adoarmă Auzind că vârcolacul se pregătea să plece la vânătoare, ciuli urechile. Vârcolacul urlă cu vocea aspră, răguşită:

— Chemaţi-l la mine pe bucătar. Bucătarul veni.

— Cred că e timpul. E plinuţă ca o prepeliţă!

— Să vedem, răspunse bucătarul.

Prinţesa auzi cum se mişcă încet-încet clanţa de la uşă.

— Vai de mine! Deci despre mine era vorba? Vârcolacul voia s-o mănânce!

I se ridică părul măciucă! Cred şi eu! Se ghemui mică de tot, prefăcându-se că doarme. Vârcolacul se apropie de pat, dădu uşor cuvertura la o paté, iar bucătarul începu s-o pipăie, ca pe o găină căreia vrei să-i tai gâtul.

— Încă o săptămână, spuse bucătarul, şi o să facem un prânz pe cinste.

Dacă auzi aceste cuvinte, prinţesa îşi recapătă curajul.

— Opt zile! Prea bine! Vârcolacul nu-şi va mânca prepeliţa: nu şi nu!

Se gândi ea în fel şi chip până-i veni o idee. Dimineaţa coborî din pat, ieşi în gura peşterii, la intrarea în fântână şi începu să aştepte oamenii care veneau să ia apă. Scripetele scârţâie, găleata loveşte apa cu zgomot, iar prinţesa se agaţă de frânghie, sprijinindu-se cu picioarele de marginile găleţii. O ridicau încet de tot: atârna destul de greu. La un moment dat, frânghia se rupe şi găleată şi prinţesă cad înapoi, bâldâbâc în apă!

Cameristele veniră în fugă şi o ajutară să intre în peşteră.

— Am ameţit şi am căzut. Să nu povestiţi nimănui, vă rog frumos! Vârcolacul m-ar certa. Şi astfel trecu o zi.

A doua zi ea aşteptă şi aşteptă: însă găleata nu mai coborî. Trebuia musai să găsească altă cale. Uşor de spus. Dar pe unde s-o ia? Peştera n-avea decât o singură ieşire. Şi mai trecu o zi.

Prinţesa se pierdu cu firea. Cum se făcea ziuă se posta la locul ei: dar găleata nu mai cobora în fântână. Şi astfel mai trecură alte două

zile.

Într-o dimineaţă, pe când plângea cu sughiţuri, privind în apă, văzu un peştişor roşu ce părea de aur, cu o codiţă albă ca argintul şi cu trei pete negre pe spate.

— O, peştişorule, cât eşti de fericit! Trăieşti liber în apă, iar eu stau aici singură, fără rude şi fără prieteni!

Peştişorul înotă la suprafaţă mişcându-şi coada, deschizând şi închizând mereu gura, de parcă-ar fi înţeles-o:

— O, peştişorule, cât eşti de fericit! Trăieşti liber în apă, iar eu stau aici singură, fără rude fără prieteni.

Peste patru zile voi fi mâncată de vârcolac!

Peştişorul roşu, cu coada albă şi cu trei pete negre pe spate, se apropiase de mai:

— Dac-ai fi de neam regesc şi ai voi să te măriţi cu mine, am fi liberi amândoi. Doar atâta trebuie ca să rup vraja ce mă leagă.

— Sunt de sânge regesc, peştişorule de aur şi-ţi voi fi mireasă.

— Urcă-te călare pe spatele meu şi ţine-te bine. Prinţesa încalecă pe spinarea peştişorului, se agăţă de branhiile sale, iar peştişorul înotă el ce înotă şi o duse în adâncul fântânii. Pe acolo trecea un râu subteran.

Peştişorul se lăsă dus de curent, în timp ce prinţesa se ţinea mereu strâns de branhiile sale.

Dar iată, la un moment dat, un peşte foarte mare, cu o gură uriaşă, larg deschisă voia să-i înghită:

— Plătiţi vama sau nu mai plecaţi de-aici.

Prinţesa îşi smulse o ureche şi i-o aruncă. Înotă apoi peştişorul ce înotă, iată alt peşte, mai mare decât celălalt, cu o gură uriaşă larg deschisă şi o pădure de dinţi:

— Plătiţi vama sau nu mai plecaţi de-aici. Prinţesa îşi smulse a doua ureche şi i-o aruncă. Când râul subteran ieşi la suprafaţă, peştişorul o lăsă pe prinţesă pe mal şi apoi cu un salt ieşi şi el din apă. Devenise un tânăr frumos, cu trei aluniţe mici pe obraz. Fata îi spuse:

— Să mergem la rege, tatăl meu. Nu m-a mai văzut de treisprezece ani.

N-au vrut s-o lase să treacă poarta palatului.

— Sunt prinţesa! Sunt fiica regelui!

Nimeni nu voia s-o creadă, nici regele însuşi. Totuşi porunci să fie adusă înaintea sa:

— Cine ştie? Poate era adevărat!

Regele o măsură din cap până-n picioare. Parcă era şi parcă nu era ea. Fata îi povesti păţaniile ei, dar nu spuse nimic de urechi pentru că îi era ruşine. Îşi ascundea defectul, ţinându-şi cozile coborâte de pe cap.

Dar un ministru observă:

— Şi urechile, fata mea? Unde ţi-ai pierdut urechile? Regele indignat o trimise să frece oalele în bucătăria regală. Iar prinţul Peştişor (cum îl numiseră în bătaie de joc) fu condamnat să mătură grajdurile:

— Să se-nveţe minte să-l mai păcălească pe rege! Într-o zi, maiestatea-sa avea poftă să mănânce peşte.

Dar în toată piaţa nu se găseau decât doi peşti şi nimeni, nici chiar pescarii, n-aveau habar ce fel de peşti sunt. Se aflau acolo de o zi şi nu mai erau chiar aşa de proaspeţi.

Dar regele poftea cu orice preţ peşte şi bucătarul îi cumpără:

— Măria ta, nu erau decât aceştia doi; nimeni nu ştie cel fel de peşti sunt. Stau la piaţă de două zile şi nu mai sunt chiar aşa de proaspeţi.

— Nu-i nimic, spuse regele, du-i la bucătărie.

În bucătărie, bucătarul începe să-i cureţe şi ce găseşte el în burta lor? Două urechi omeneşti, care picurau sânge!

O chemară imediat pe Fără-Urechi, cum o porecliseră pe fată:

— Fără-Urechi, Fără-Urechi, iată ce-ţi lipsea! Prinţesa veni în fugă: erau într-adevăr urechile sale.

Tremurând de bucurie şi le aşează pe cap şi ele se lipiră; sângele îi folosise drept lipici. Tatăl său, văzând-o cu urechi, o recunoscu imediat:

— Ea este! Ea este fata mea!

Făcură nuntă mare care ţinu opt zile în şir. Apoi, pentru că era deja bătrân, regele renunţă la tron. Iar rege e Peştişor şi regina Fără-Urechi domniră vreme îndelungată după el.

Cu asta drumu-i deschis, Zi-i şi tu că eu ţi-am zis.

Articol VI. VÂRCOLACUL

II Lupo-mannaro

Au fost odată un rege şi o regină care n-aveau copii şi se rugau zi şi noapte la toţi sfinţii să le dăruiască măcar unul. Şi în vremea asta consultau pe toţi doctorii de la curte.

— Maiestatea-voastră, să facă aşa.

— Maiestatea-voastră, să ia asta.

Şi unul dădea pastile, altul poţiuni, dar fiul dorit nici vorbă să vină.

Într-o zi senină, dar rece, regina ieşise în faţa palatului regal ca să se încălzească la o rază de soare. Prin faţa ei trecu o bătrânică:

— Fie-vă milă!

De lene, regina nu voi să-şi scoată mâinile din buzunar, şi-i răspunse:

— N-am nimic la mine.

Bătrânica trecu mai departe bombănind.

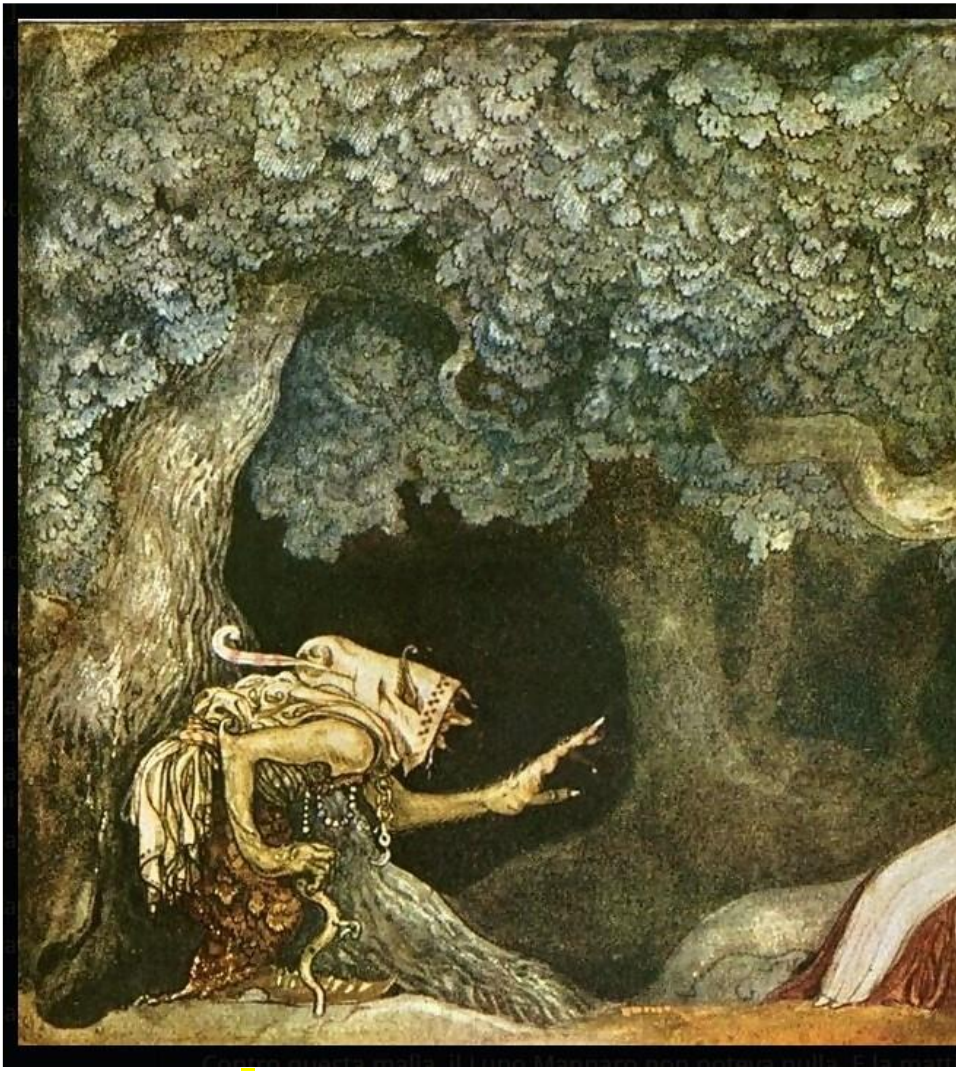

— Ce-a bombănit? întrebă regina.

— Maiestatea-voastră, a spus că într-o bună zi o să aveţi nevoie de ea.

Regina trimise imediat un slujitor ca s-o cheme îndărăt, dar bătrânica dăduse colţul şi parcă intrase în pământ.

După opt zile, un străin se înfăţişă la curtea regală şi ceru să

vorbească în taină cu regele.

— Maiestate, eu cunosc leacul care o poate vindeca pe regină. Dar mai întâi trebuie să ne înţelegem.

— Bine! Să ne înţelegem.

— Dacă se va naşte un băiat îl veţi păstra.

— Şi dacă va fi fată?

— Dacă va fi fată, când va împlini şapte ani, va trebui s-o duceţi în vârful muntelui şi s-o părăsiţi acolo sus. Nu veţi mai şti nimic de ea.

— Mă voi sfătui cu regina.

— Atunci să nu mai discutăm! Strâns cu uşa, regele acceptă.

Străinul scoase din buzunar o sticluţă, care nici nu i se zărea din pumn şi spuse:

— Iată leacul. La noapte, după ce regina va adormi, măria-ta să i-o verse toată într-o ureche. Va fi de ajuns.

Într-adevăr, după nouă luni, regina născu o fetiţă frumoasă. La vestea asta, regele izbucni în plâns:

— Biată fetiţă, ce ghinion! Ce ghinion! Regina află şi-l întrebă: – Maiestate, de ce aţi plâns spunând: „Biata fetiţă, ce ghinion!” – N-are nicio importanţă.

Prinţesa creştea mai frumoasă decât soarele, iar cei doi părinţi se topeau de dragul ei. Când intră în al şaptelea an, sărmanul tată nu-şi mai găsea liniştea, gândindu-se că va trebui în curând s-o ducă în vârful muntelui şi s-o părăsească acolo fără să mai ştie nimic despre ea! Dar asta fusese înţelegerea şi trebuia s-o respecte.

În ziua când prinţesa împlini şapte ani, regele îi spuse reginei:

— Mă duc la ţară cu fetiţa; ne vom întoarce spre seară.

Merseră ei ce merseră până ce ajunseră la poalele unui munte. Începură să urce, dar fetiţa nu putea să meargă în pas cu el şi de aceea regele o luă în cârcă.

— Tată, ce-o să facem acolo sus? Să ne întoarcem. Regele tăcea şi-şi înghiţea lacrimile care-i curgeau şiroaie pe faţă.

— Tată, ce căutăm aici? Să ne întoarcem!

— Stai jos, aşteaptă-mă puţin. Şi o părăsi în voia sorţii.

Când îl văzu că se întoarce singur, regina începu să ţipe:

— Dar fata? Dar fata?

— A coborât din cer un vultur, a apucat-o în gheare şi a dus-o cu el.

— O, fata mea! Nu-i adevărat!

— S-a năpustit asupra ei un animal sălbatic şi-a dus-o s-o mănânce în pădure.

— O, fata mea! Nu-i adevărat!

— Se juca pe malul râului şi a luat-o apa.

— Nu-i adevărat! Nu-i adevărat!

Atunci regele îi povesti cu de-amănuntul cele., întâmplate.

Iar regina plecă înnebunită să-şi regăsească fata. Urca în vârful muntelui, o căută, o strigă trei zile şi trei nopţi la rând, dar nu descoperi nici. măcar un semn şi, disperată, se întoarse la palat.

Trecuseră şapte ani. Nu mai ştiau nimic despre prinţesă. Într-o zi, regina ieşi în balcon şi o zări jos, în stradă, pe bătrânica aceea pe care o căutase de-atâtea ori.

— Femeie, femeie, urcă până sus.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc; am să vin mâine. Regina se supără. Iar a doua zi rămase toată dimineaţa în balcon aşteptând-o. Când o văzu trecând:

— Femeie, femeie, urcă până sus.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc; am să vin mâine.

A treia zi, regina o aşteptă în faţa porţii, ca să fie şi sigură că va reuşi să-i vorbească.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc; am să vin mâine.

Dar regina o luă de mână şi n-o lăsă să plece; şi pe scări, urcând, îi ceru iertare pentru că atunci, cu ani în urmă, nu-i dăduse de pomană.

— Femeie, ai milă, ajută-mă să-mi regăsesc copila!

— Maiestate, ce ştiu eu? Sunt o biată bătrână.

— Ai milă, femeie, ajută-mă să-mi regăsesc copila!

— Maiestate, veşti rele. Prinţesa e în mâinile unui vârcolac, străinul acela care v-a dat leacul şi a încheiat înţelegerea cu regele. Peste o lună o va întreba: te măriţi cu mine? Dacă ea îi răspunde că nu, acela o va mânca din două înghiţituri. Trebuie s-o înştiinţăm.

— Şi unde locuieşte vârcolacul ăsta?

— Maiestate, sub pământ. Trebuie să coborâm trei zile şi trei

nopți, fără să mâncăm, fără să bem și fără să ne odihnim și abia în cea de-a treia zi ajungem. Măria-ta să ia un cuțit, un ghem de sfoară, un pumn de boabe de grâu și să vină cu mine.

Regina luă tot ce-i ceruse bătrânica și plecă împreună cu ea.

Ajunseră la o deschizătură îngustă, prin care abia-abia se puteau strecura. Bătrânica agăță un capăt de sfoară de un arbust și spuse:

— *Cine seamănă, culege.*
Cine-nnoadă, să dezlege.

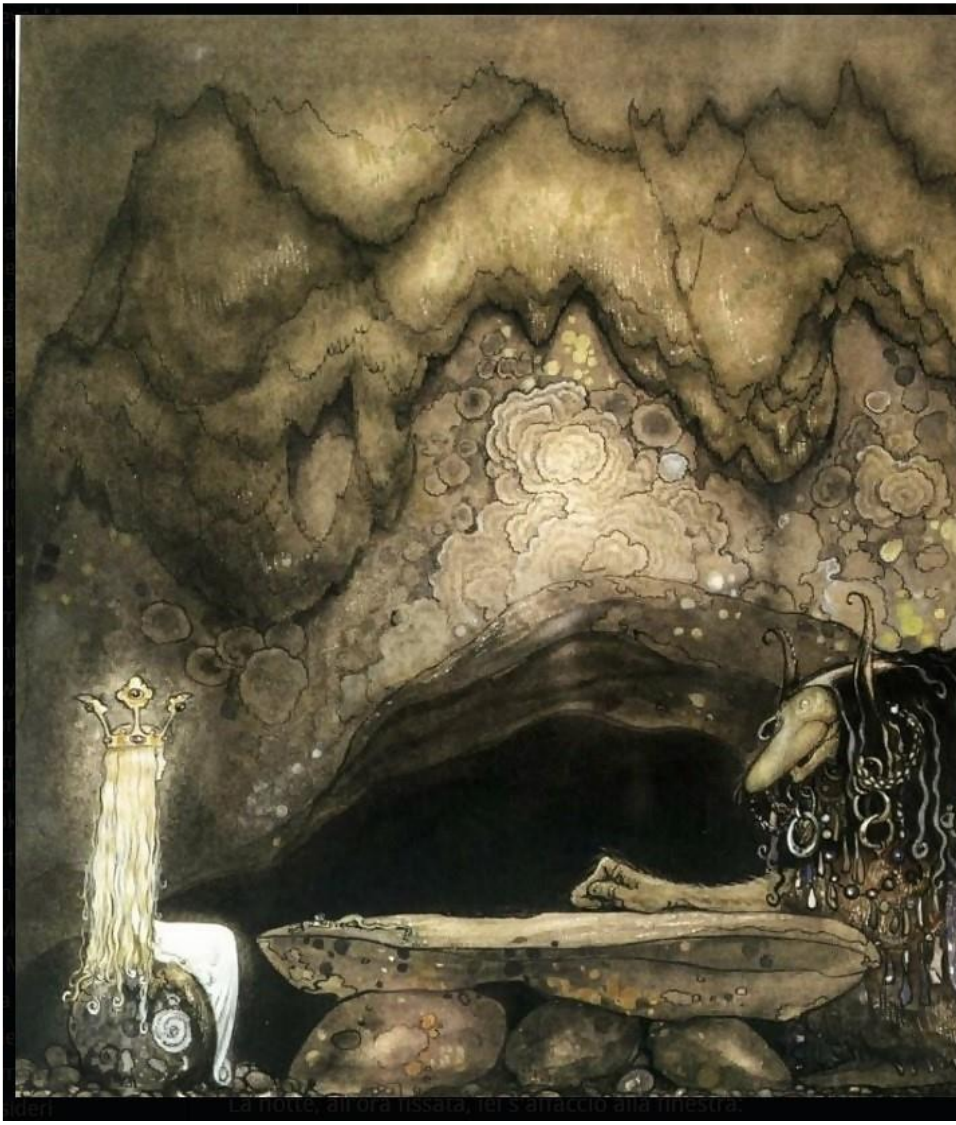

Intrară.

Coboară ele mereu, coboară ce coboară, până când regina începu să spună că nu-și mai simţea genunchii.

— Bătrânico, să ne odihnim puţin.

— Maiestate, nu se poate.

Coboară apoi mereu, coboară ce coboară, regina nu se mai ţinea pe picioare de foame.

— Bătrânico, să luăm o înghiţitură, simt că leşin!

— Maiestate, nu se poate.

Coboară apoi mereu, coboară ce coboară, regina îşi simţea gâtlejul uscat de sete.

— Bătrânico, te rog, un strop de apă!

— Maiestate, nu se poate.

Ajunseră într-o câmpie. Ghemul de sfoară se termină. Bătrânica agăţă celălalt capăt de un arbust şi spuse:

— *Cine seamănă, culege, Cine-nnoadă, să dezlege.*

Începeau să se apropie de ţintă. La fiece pas, regina trebuia să arunce un bob de grâu, iar bătrânica spunea

— *Grâu, grâuşor, eu le semăn, eu te-oi secera cu spor.*

Grâul răsărea şi creştea imediat, cu spicele atârnând coapte şi grele.

— Maiestatea-voastră, să înfigă acum în pământ cuţitul şi să scuipe de trei ori; am ajuns. Regina înfipse cuţitul şi scuipă de trei ori, iar bătrânica spuse:

— *Cuţit, cuţitaş.*
În pământ te-nfig, chezaş.

Dar să le lăsăm pe amândouă şi să ne întoarcem la prinţesă.

Văzându-se singură, singurică în vârful muntelui, începuse să plângă şi să ţipe; apoi biata fetiţă adormise. Se trezi într-un palat minunat; dar prin camere şi prin sălile uriaşe nu se vedea suflet de om.

Hoinări de colo-colo până ce obosi.

— Prinţesă, stai jos, stai jos! Scaunele vorbeau.

Se aşeză şi după un timp începu să simtă că-i e foame. Apăru o masă întinsă, cu bucate fumegânde.

— Prinţesă, mănâncă, mănâncă! Masa vorbea.

Mâncă, bău, iar puţin mari târziu începu să caşte.

— Prinţesă, dormi, dormi!

Patul vorbea. Numai minuni oriunde te întorceai.

Şi tot aşa în fiecare zi. Nu-i lipsea nimic, dar se plictisea să stea mereu fără să vadă chip de om.

Uneori plângea gândindu-se la tata şi la mama. O dată începu să i cheme printre suspine: – Tăticule! Mămico! De ce în aţi lăsat aici singurică? Mămico! Dar o voce aspră îi strigă:

— Taci din gură! Taci din gură!

Se ghemui într-un colţ şi nu mai avu curaj nici să răsufle.

Într-o bună zi, după u? trecuse un an, cineva o întrebă:

— Vrei să mă vezi?

Nu era vocea aceea aspră, aşa că fata îi răspunse:

— Sigur că da.

Şi iată uşile se dădură singure la o parte şi din capătul şirului de camere înainta o fiinţă mică, cât o palmă, îmbrăcată într-o stofă ţesută cu aur, cu o beretă mică, roşie, împodobită cu o pană frumoasă mai înaltă decât trupuşorul ei.

— Bună ziua.

— Bună ziua. O, băieţelul meu, ce frumos eşti! Şi-l luă în braţe şi începu să-l sărute şi să-l mângâie, să-l arunce în sus ca pe o păpuşă.

— Vrei să te măriţi cu mine? Vrei? Prinţesa râdea:

— Vreau! Vreau!

Şi-l aruncă în sus, prinzându-l apoi în braţe.

— Cum te cheamă?

— Statu-palmă.

— Ce faci tu aici?

— *Eu* sunt stăpânul palatului.

— Atunci, te rog, lasă-mă să plec. Lasă-mă să mă întorc acasă la mine!

— Nu, nu! Trebuie să ne căsătorim.

— Deocamdată ai grijă să creşti!

Statu-palmă se supără şi plecă. Şi apoi un an de zile nu se mai arătă.

Prinţesa se plictisea să stea mereu fără să vadă chip de om. Striga în fiecare zi:

— Statu-palmă! Statu-palmă!

Dar Statu-palmă nu-i răspundea. Într-o bună zi o întrebă din nou: – Vrei să mă vezi?

— Sigur că da.

Într-un an poate că mai crescuse puţin; dar uşile se deschiseră larg şi-n faţă îi apăru aceeaşi fiinţă mică, cât o palmă, îmbrăcată într-o stofă ţesută cu aur, cu o beretă mică, roşie, împodobită cu o pană frumoasă, mai înaltă decât trupuşorul ei.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Văzându-l la fel de mic, prinţesa se miră foarte tare. Îl luă de gât şi începu să-l sărute, să-l mângâie, să-l arunce în sus ca pe-o păpuşă.

— Vrei să te măriţi cu mine? Vrei? Prinţesa râdea:

— Vreau! Vreau! Dar deocamdată ai grijă să mai creşti. Şi-l aruncă într-o tumbă în sus, prinzându-l apoi în braţe. Dar Statu-palmă se supără şi plecă.

La fel se petrecură lucrurile în fiecare an; şi trecuseră deja şapte ani. Între timp prinţesa se făcuse o fată de nu-ţi ajungeau patru perechi de ochi ca s-o priveşti.

Într-o noapte, neputând să adoarmă, se gândea la tală! şi la mama ei.

— Cine ştie dacă-şi mai aduc anunţe de mine? Poate mă cred moartă!

Şi plângea cu faţa în pernă, când iată că aude cum cineva aruncă cu pietricele în obloanele de la fereastră.

Cin să fie oare la ora aceea?

Îşi luă inima-n dinţi, sări jos din pat, deschise încet încet oblonul şi întrebă:

— Cine eşti? Ce doreşti?

— Eu sunt, fata mea; am venit pentru tine! De bucurie era gata să sară pe fereastră.

— Ascultă, fata mea, spuse regina în şoaptă. Statu-palmă este Vârcolacul. Ţi s-a arătat sub această înfăţişare, ca să nu te sperie. Dar

acum eşti mare şi peste câteva zile ai să-l vezi cu chipul său cel adevărat. Fata mea, să nu te sperii! Şi dacă te întreabă: Vrei să te măriţi cu mine? să-i răspunzi că da.

Altfel vei muri, o să te mănânce din două înghiţituri. Mâine noapte, ia aceeaşi oră, o să venim din nou. A doua zi dimineaţă, prinţesa auzi vocea cunoscută:

— Vrei să mă vezi?

— Sigur că da:

Uşile se deschiseră larg, dar în locul micului Statu-palmă apăru vârcolacul înalt, mare, păros, cu ochii holbaţi şi cu nişte gheare, Doamne păzeşte-i şi pe duşmani! Prinţesa simţi că leşină de frică.

— Vrei să te măriţi cu mine? Te-am făcut anume pentru mine! Ea tremura ca o frunză.

— Vrei să te măriţi cu mine?

Când îi auzea vocea aceea aspră şi răguşită, prinţesa tremura tot mai tare şi-şi pierdea firea: – Vrei să te măriţi cu mine? Voia să-i răspundă: da! Dar îi scăpă:

— O, nu! Nu!

— Atunci vino-ncoace! Şi o înşfacă ducând-o la gură cu ghearele.

— Te rog, mănâncă-mă mâine! Fă-mi acest hatâr! Vârcolacul stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse!

— Aşa să fie! Te voi mânca mâine!

Noaptea, la ora stabilită, fata ieşi la fereastră:

— Vai, mamă! Mi-a scăpat un nu; mâine mă mănâncă.

— Fă-ţi curaj! spuse bătrânica. Şi lovi cu putere în poartă.

— Cine-i? Pe cine căutaţi?

La urletul vârcolacului, palatul întreg se cutremura:

Cuţitaş, cuţitaş
Cuţitaş înfipt în pământ tare ia să apăr fata mare.

Vârcolacul n-avea nicio putere în faţa acestei vrăji. Iar dimineaţă, în zori, ieşi afară; şi cum văzu cuţitaşul, începu să-şi muşte mâinile:

— Dacă-l găsesc pe cel care l-a înfipt, îl înghit pe nemestecate!

Căută, scotoci de jur-împrejur, dar nu găsi pe nimeni în cele din urmă o chemă pe prinţesă: – Vino-ncoace, smulge cuţitaşul ăsta din pământ: n-am să te mai mănânc. Prinţesa îl crezu şi smulse cuţitaşul.

— Şi-acum vino la mine! O înşfacă ducând-o la gură cu ghearele.

— Te rog, mănâncă-mă mâine! Fă-mi acest hatâr. Vârcolacul stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse: – Aşa să fie!

Noaptea, prinţesa ieşi la fereastră:

— Vai, măicuţa! Mi-a spus: smulge acest cuţitaş din pământ, şi eu l-am smuls. Mâine mă mănâncă!

— Fă-ţi curaj! Şi bătrânica lovi cu putere în poartă – Cine-i? Pe cine căutaţi?

La urletul vârcolacului, palatul întreg se cutremură.

— *Sunt un lan de grâu Din pământ ca piatra ia să apăr fata.*

Vârcolacul n-avea nicio putere în faţa acestei vrăji. Iar dimineaţă, în zori, ieşi afară; şi cum văzu grâul cu spicele coapte şi grele, care atârnau, îşi muşcă mâinile.

— Dacă-l găsesc pe cel care l-a semănat, îl înghit pe nemestecate!

Căută, scotoci de jur-împrejur, dar nu găsi pe nimeni. A doua zi de dimineaţă îi spuse prinţesei:

— Vino-ncoace; seceră grâul ăsta şi n-am să te mai mănânc.

Prinţesa îl crezu şi se apucă de treabă. Asupra ei vraja n-avea nicio putere şi într-o singură zi termină de secerat tot grâul.

— Şi-acum vino la mine!

— Te rog, mănâncă-mă mâine! Fă-mi acest hatâr. Vârcolacul stătu o clipă pe gânduri, apoi răspunse: – Fie! Pentru ultima oară!

Noaptea, prinţesa ieşi la fereastră:

— Vai, măicuţă! Mi-a spus: seceră grâul ăsta şi eu l-am secerat. Mâine mă mănâncă.

— Fă-ţi curaj!

Şi bătrâna lovi cu putere în poartă:

— Cine-i? urlă vârcolacul.

— *Sunt o sfoară întinsă să crape, la fata să scape.*

În faţa acestei vrăji, vârcolacul n-avea nicio putere. Iar dimineaţă, în zori, ieşi afară şi cum văzu capătul sforii legat de arbust, începu să-şi muşte mâinile:

— Vino-ncoace; dezleagă sfoara asta la amândouă capetele. N-am să te mai mănânc.

Prinţesa fusese povăţuită de bătrânică să nu se oprească un pas, să nu mănânce şi nici să bea, ci doar să depene, să depene şi să meargă mereu înainte.

Dezlegă firul sforii şi porniră, ea în faţă, depănând, iar vârcolacul în spatele ei, bolborosind:

— Odihneşte-te, odihneşte-te puţin!

— Când o să obosesc, o să mă odihnesc.

Ea în faţă depănând, vârcolacul în spate, bolborosind:

— Ia o îmbucătură, doar o îmbucătură!

— Când o să-mi fie foame, o să mănânc.

Ea în faţă depănând, vârcolacul în spate, bolborosind:

— Bea o picătură de apă, doar o picătură!

— Când o să-mi fie sete, o să beau.

Ajunseseră deja la ieşire. Când vârcolacul observă că al doilea capăt al sforii este legat de un arbust de afară, începu să-şi muşte furios mâinile. Iar când o văzu pe bătrânică, deveni alb ca varul.

— Vai… duşmanca mea! De-acu sunt pierdut! Sunt pierdut!

Regina şi prinţesa se întoarseră şi în locul bătrânei văzură o preafrumoasă doamnă, strălucitoare ca un luceafăr. Era regina zânelor.

Ce minune!

În vremea asta, regina zânelor lua pietre şi le aşeza, una peste alta în deschizătură:

— *Pietre, pietricele.*
Eu vă zidesc şi răul stârpesc.

După ce zidi deschizătura, regina zânelor se făcu nevăzută.

Iar vârcolacul cel rău muri de foame zidit acolo sub pământ.

Regina şi prinţesa se întoarseră tefere la palat, iar după un an prinţesa se mărită cu regele Portugaliei.

Articol VII. NAUTICA

Cecina

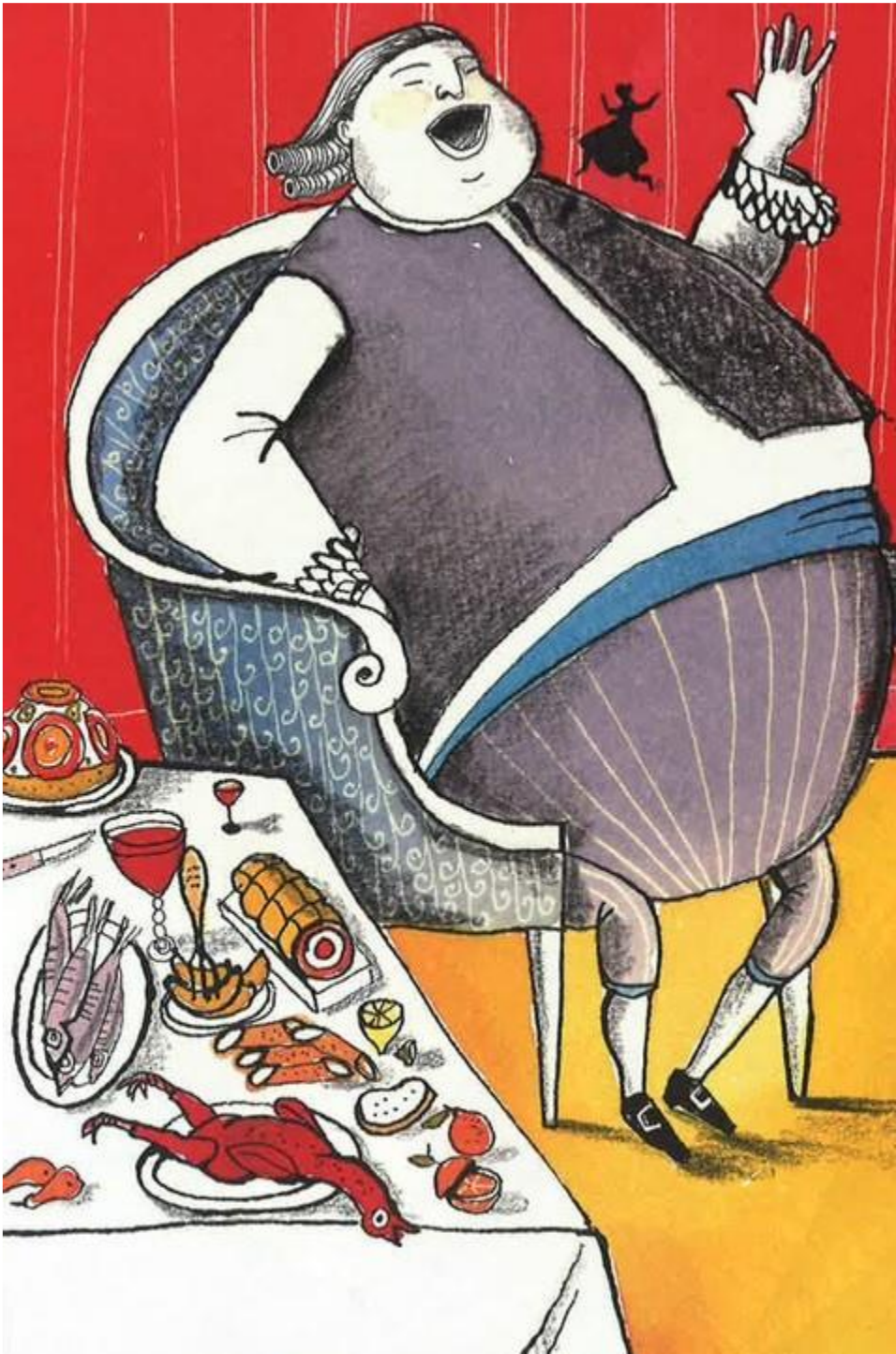

A fost odată un rege căruia îi plăcea la nebunie vânătoarea şi, hotărât să fie liber în fiecare zi ca să plece în pădure, nu voia cu niciun chip să se însoare. Miniştrii îi spuneau:

— Maiestate, poporul doreşte o regina. Iar maiestatea sa răspundea:

— Am să mă-nsor anul viitor. Dar trecea anul şi miniştrii reîncepeau: – Maiestate, poporul doreşte o regină... Iar maiestatea sa:

— Am să mă-nsor anul viilor. Anul ăsta însă nu mai venea, în fiecare dimineaţă, când abia se lumina de ziuă, îşi prindea cartuşiera şi, cu puşca în spinare, urmat de câini, pleca prin păduri şi prin desişuri. Dar miniştrii reîncepeau:

— Maiestate, poporul doreşte o regină.

Aşa că, în cele din urmă, regele se hotărî şi îşi trimise solii s-o ceară pe fata regelui Spaniei. Dar când se duse să se însoare cu ea, observa că era puţintel cam gheboasă.

— Să mă-nsor c-o gheboasă? Nu, niciodată!

— Dar e frumoasă, e virtuoasă, îi repetau miniştrii.

— E gheboasă şi gata. Niciodată!

Şi se apucă din nou să colinde pădurile şi desişurile. Prinţesa cea gheboasă avea naşă o zână. Zâna, văzând-o plângând pentru că fusese refuzată, îi spuse:

— Fii liniştită: o să te ia de nevastă şi-o să ajungă să te şi roage. Las pe mine.

Într-adevăr, într-o zi, mergând la vânătoare, regele întâlni o femeie ca vai de capul ei, slabă, lungă, o adiere de vânt şi-ar fi luat-o pe sus.

— Noroc la vânătoare, maiestate!

Văzându-i chipul de piază-rea, regele se strâmbă supărat şi nu-i răspunse nimic. Dar în ziua aceea n-a vânat nici măcar o pitulice.

În altă dimineaţă, iat-o din nou pe femeia aceea ca vai de capul ei, slabă, lungă, şi o adiere de vânt ar fi fost de ajuns s-o ia pe sus.

— Noroc la vânătoare, maiestate!

— Ascultă, vrăjitoare, dacă te mai găsesc o dată în calea mea, ţi-arăt eu ţie! În ziua aceea n-a vânat nici măcar o pitulice.

Dar a doua zi dimineaţă, lată clin nou piaza cea rea.

— Noroc la vânătoare, maiestate!

— Ţi-arăt eu ţie, hoaşcă!

Regele îşi luase gărzile cu el şi le porunci s-o ducă la închisoare.

Dar, începând din ziua aceea, ori de câte ori ieşea la vânătoare, regele nu mai apuca să tragă o singură împuşcătură. Vânatul dispăruse parcă prin farmec, din păduri şi din desişuri. Nu mai găsea nici măcar un iepure, chiar dacă l-ar fi plătit cu aur. Dar asta nu era nimic!

Nemaiputând să umble ca de obicei, după vânat, regele începu să se îngraşe şi să se îngraşe mereu şi, în scurtă, vreme, deveni atât de mare şi de gras încât cântărea două chintale şi-avea un burdihan cât un butoi.

Dacă făcea doi paşi prin palat se simţea obosit de parc-ar fi străbătut o sută de mile. Gâfâia mai rău decât foalele fierarului şi asuda de uda duşumeaua; numaidecât trebuia să se odihnească şi să mănânce pe săturate ca să-şi recapete puterile.

Îi consulta îngrozit pe cei mai buni medici:

— Aş vrea să slăbesc.

Medicii prescriau reţete peste reţete. Nu trecea zi de la bunul Dumnezeu fără ca spiţerul să nu trimită la palat sticle pline cu leacuri amare ca fierea, care ar fi trebuit să vindece pe maiestatea sa.

Dar maiestatea sa, cu cât lua mai multe leacuri, cu atât se îngrăşa mai tare.

Lărgiseră toate uşile din palat, pentru ca regele să poată trece prin ele; iar arhitecţii spuseră că tavanele trebuiau bine întărite cu proptele, altminteri aveau să se prăbuşească în curând sub greutatea măriei-sale.

Sărmanul rege se plângea disperat:

— Oare nu există niciun leac pentru mine! Consulta alţi şi alţi doctori: degeaba. Cu cât lua mai multe leacuri cu atât se îngraşă mai tare.

Într-o zi, iată că se înfăţişă la palat o bătrână, care-i spusese regelui:

— Maiestatea voastră suferă de pe urma unor farmece. Eu pot să le dezleg; dar măria-ta trebuie în schimb s-o ia de nevastă pe fata mea. E mica doar cât un bob năut şi de aceea am botezat-o Nautica.

— Foarte bine, mă însor cu fata ta.

Ce n-ar fi făcut regele numai să scape de grăsimea şi de burdihanul său!

— Ad-o aici!

Bătrâna îşi vârî mâna în buzunarul şorţului şi-o scoase afară pe Nautica, o făptură frumuşică şi bine proporţionată dar înaltă doar cât o şchioapă.

Când văzu ditamai burta regelui izbucni în hohote de râs; şi în vreme ce femeia o ţinea în căuşul palmei şi i-o arăta regelui, ea făcu un salt şi se caţără pe burdihanul lui, alergând de colo-colo, ca pe un deal adevărat.

Micuţele ei picioruşe îl gâdilau pe rege care-ar fi oprit-o bucuros; dar ea sărea la dreapta, sărea la stânga, mai sprintenă decât un purice şi nu se lăsa prinsă. Regele se gâdila şi râdea: ha! ha! ha!, iar burta îi tresaltă caraghios. Ha! Ha! Ha!

Atunci Nautica îi spuse:

— *Burdihanul regesc mi-e palat domnesc!*

Şi cum, de-atâta râs, regele nu mai apuca să închidă gura. Nautica ţuşti înăuntru şi alunecă în jos pe gâtlejul său.

— *Burdihanul regesc mi-e palat domnesc!*

Închipuiţi-vă groaza maiestăţii sale şi a întregii curţi!

În zăpăceala care se iscă, bătrâna dispăru.

Iar Nautica începu să poruncească din palatul său:

— Daţi-mi de mâncare!

Şi regele trebuia să mănânce şi pentru ea.

— Lăsaţi-mă să dorm!

Şi regele trebuia să stea cuminte şi să tacă pentru că Nautica dormea.

— Maiestate, la mijloc trebuie să fie o vrajă făcută de femeia aceea ca vai de capul ei, slabă şi lungă, pe care am băgat-o la închisoare! S-o aducem aici.

Soldaţii deschiseră celula, dar o găsiră goală. Femeia dispăruse pe gaura cheii!

— Şi acu' ce ne facem?

Iar Nautica, din palatul său:

— Daţi-mi de mâncare! Daţi-mi de băut!

Poporul începuse să murmure din cauza dărilor; nu era deloc uşor să umpli burdihanul acela regesc.

Îţi trebuia mâncare, nu glumă! Cineva trebuia să plătească. Regele dădu sfară în ţară:

— Cine i-o scoate pe Nautica din burtă, va deveni principe şi va primi bani câţi va dori!

Dar n-a fost de niciun folos! Şi cum Nautica tot mai creştea câte puţin, burta regelui se umfla mereu şi părea că va plesni dintr-o clipă în alta.

Regele o implora:

— Năuţico, frumoasa mea, ieşi afară, te fac regină!

— Maiestate, stau aşa de bine aici! Daţi-mi de mâncare.

— Năuţico, frumoasa mea, ieşi afară, te fac regină!

— Maiestate, stau aşa de bine aici! Daţi-mi de mâncare.

Dacă nu s-ar fi temut de moarte, regele şi-ar fi despicat burta cu propriile sale mâini. Iar poporul murmura:

— Burdihanul regelui înghite tot! Noi muncim pentru regele cel pântecos!

Ca şi cum regele pântecos ar fi avut mare bucurie din asta! Numai el, săracul, ştia ce îndura, cu Nautica înăuntru, poruncind şi voind să fie ascultată!

În sfârşit, într-o zi, iat-o pe bătrâna:

— Ah, muiere blestemată! Scoate-o afară pe Nautica ta sau o să fie vai şi-amar de tine!

— Maiestate; de-asta am venit şi am adus şi doctorii cu mine.

Cei doi doctori erau două păsări mai mari decât un curcan, cu ciocul lung cât braţul şi tare ca oţelul.

— Maiestate, spuse bătrâna, trebuie să vă întindeţi cu burta în sus în mijlocul câmpiei…

Regele, care se îngrăşase de nu mai putea face un pas, le

porunci:

— Rostogoliţi-mă!

Şi poporul începu să-l dea de-a dura ca pe un butoi, jos pe scări şi pe străzi; transpirau cu toţii de oboseală.

Apoi ajunseră în câmp şi regele se aşeză cu faţa în sus, iar una dintre păsări îl ciupi de burdihan şi, ce credeţi că ieşi afară? O şuviţă de vin limpede, curat, tot vinul pe care maiestatea sa îl băuse atâţia ani la rând.

Oamenii îşi umpleau butoaie, butoiaşe, buţi, sticle, carafe; nu existau destule vase pentru cât vin era. Ca la culesul viilor. Ciocneau, râdeau, se îmbătau. Burdihanul regelui mai scăzu puţin.

Atunci cea de-a doua pasăre îl ciupi şi ea şi iată că ţâşnesc afară toate bunătăţile cu care regele se îndopase atâţia ani la rând: spaghete, cârnăciori, pui fripţi, biftecuri, prăjituri, fructe, pe scurt, totul.

Oamenii nu mai ştiau unde să le pună. S-au îndopat până s-au umflat, de paro ar fi fost îi carnaval. Burdihanul regelui mai scăzu puţin. Atunci regele spuse:

— Năuţico, frumoasa mea, ieşi afară: te fac regină! Nautica îşi scoase capul printr-una din cele două găuri şi-i răspunse râzând:

— Iată-mă.

Şi regele redeveni cel de mai înainte.

Se căsătoriră; dar regele cu soţioara sa înaltă de-o şchioapă, o soţioară doar bună să te joci cu ea, se crezu liber să trăiască ca pe vremea când era singur şi nu dădea pe-acasă săptămâni în şir. Nautica plângea:

— *Vinovată-s fără vină, N-am rege dar sunt regină.*

Regele nu mai putea s-o sufere de când o auzea tânguindu-se mereu. De aceea, se duse la o vrăjitoare:

— Ce să fac să scap de Nautica?

— Maiestatea voastră să hotărască:

— *Oare rasol s-o fac sau s-o frig la capac?*

Nu-i prea venea s-o mănânce. Dar întorcându-se acasă, îi spuse:

— Mâine te iau cu mine la vânătoare; ai să le distrezi. Voia s-o ducă în mijlocul pădurii, unde nu i-ar fi putut vedea nimeni.

Dar Nautica răspunse:

— *Oare rasol s-o fac sau s-o frig la capac?*

Mulţumesc, maiestate!

— *Vinovată-s fără vină, N-am rege dar sunt regină.*

Regele se miră:

— De unde ştia?

Se întoarse la vrăjitoare şi-i povesti totul.

— Maiestate, când Nautica va adormi, tăiaţii o şuviţă de păr şi aduceţi-mi-o! Dar în seara aceea, Nautica nu voia să adoarmă.

— Năuţico, vino la culcare.

— Mai târziu, maiestate, încă nu mi-e somn.

Regele aşteptă, aşteptă şi adormi el cel dintâi. Dimineaţă, trezindu-se, văzu că Nautica se sculase deja.

— Năuţico, tu n-ai dormit?

— Cine se păzeşte, bine nimereşte. Mulţumesc, maiestate.

— *Vinovată-s fără vină, N-am rege dar sunt regină.*

Regele se miră. De unde ştia oare? Se întoarse la vrăjitoare şi-i povesti totul.

— Maiestate, invitaţi-l pe regele Corb; când o s-o vădii, e înghite pe nemestecate. Veni regele Corb.

— Cra! Cra! Cra!

Când o văzu pe Nautica, înaltă de-o şchioapă, cra! cra! cra îi ajunse doar pentru o înghiţitură.

— Mii de mulţumiri, rege Corb! Nu mai am nevoie de tine!

— Cra! Cra! Cra! înainte de-a pleca trebuie să-ţi mănânc ochii.

Şi cu două lovituri de cioc îi scoase ochii. Bietul rege plângea cu

lacrimi de sânge:

— Nautica moartă şi eu fără ochi! Ah, Nautica mea! După o vreme, iat-o pe bătrâna noastră. Era chiar zâna, naşa prinţesei din Spania.

— Maiestate, nu vă necăjiţi. Nautica trăieşte, iar ochii măriei-tale sunt la loc sigur, în cocoaşa prinţesei din Spania.

Regele se târî până la palatul unde locuia aceasta şi începu să strige cu disperare în faţa uşii:

— Ah, Prinţesă! Dă-mi ochii înapoi! Prinţesa îi răspundea de la fereastră:

— Să mă însor cu o gheboasă! Nu, niciodată!

— Iartă-mă, prinţesă, şi dă-mi ochii înapoi!

Dar prinţesa de la fereastră îi răspunse:

— *Oare rasol s-o fac sau s-o frig la capac?*

Abia atunci regele înţelese că prinţesa Spaniei şi Nautica sunt una şi aceeaşi persoană şi începu să strige şi mai tare:

— Ah, prinţesă! Nautica mea! Dă-mi ochii înapoi! Prinţesa coborî şi-i spuse:

— Iată ochii tăi.

Regele o privi uluit. Prinţesa nu mai era gheboasă şi semăna leit cu Nautica deşi avea o statură normală.

Astfel fu iertat şi după puţină vreme se căsătoriră.

Iar regina, în amintirea acestei istorii, ceru să i se spună mereu tot Nautica.

Au trăit mai bine decât presupui, Iar noi ne-om pune pofta în cui.

Articol VIII. CELE TREI INELE

I tre' anelli

A fost odată un croitor care avea trei fete, una mai frumoasă decât alta. Soţia sa murise de câţiva ani, iar bietul tată îşi frământa mintea cum să reuşească să le rostuiască la casa lor: fetele n-aveau zestre şi fără zestre nu-i deloc uşor să găseşti un bărbat.

Într-o bună zi, omul nostru se hotărî să iasă în câmp şi să cheme Soarta. „— Soartă, hei, Soartă! Apăru o bătrână cu furcă şi cu fus":

— De ce m-ai chemat?

— Te-am chemat pentru fetele mele.

— Adu-le aici una câte una; îşi vor alege soarta cu propria lor mână. Tatăl se întoarse acasă fericit şi le spuse fotelor:

— V-am găsit norocul!

Şi le povesti ce făcuse. Atunci fata cea mare, îngâmfată, se apropie de el:

— Eu trebuie să aleg mai întâi. Voi alege ce-i mai bun!

A doua zi, tatăl şi fiica se îndreptară împreună spre câmpie:

— Soartă, hei, Soartă! Apăru bătrâna cu furcă şi fus:

— De ce m-ai chemat?

— Iat-o pe fata mea cea mare.

Bătrâna scoase din buzunar trei inele, unul de aur, altul de

argint şi al treilea de fier şi le puse în palmă: – Alege şi bunul Dumnezeu să te ajute!

— Asta de-aici.

Îşi luă, bineînţeles, inelul de aur.

— Maiestate, vă salut!

Bătrâna făcu o plecăciune şi apoi dispăru. Întorcându-se acasă, sora cea mare le spuse, mândrindu-se, celorlalte două:

— Voi fi regină! Iar voi o să-mi purtaţi trena mantiei mele regale!

A doua zi, tatăl se duse împreună cu fata cea mijlocie. Apăru bătrâna cu furca şi fusul ei, scoase din buzunar două inele, unul de argint şi altul de fier:

— Alege şi bunul Dumnezeu să te ajute!

— Asta de-aici.

Îşi luă, bineînţeles, inelul de argint.

— Principesă, vă salut! Bătrâna făcu o plecăciune şi apoi dispăru. Întorcându-se acasă, sora cea mijlocie îi spuse celei mari:

— Dacă tu vei fi regină, eu voi fi principesă! Şi amândouă începură să râdă de fata cea mică!

— Ce să ţi facem? Cine târziu soseşte, râu se găzduieşte! Trebuia să te naşti mai devreme!

Fata însă tăcea mâlc.

A treia zi, tatăl se duse împreună cu fata cea mică.

Apăru bătrâna cu furcă şi cu fus şi scoase din buzunar, ca şi prima dată, trei inele: unul de aur, altul de argint şi al treilea de fier:

— Alege şi bunul Dumnezeu să te ajute!

— Acesta.

Spre marea supărare a tatălui fata îşi luase inelul de fier.

Bătrâna nu-i spuse nimic şi dispăru. Pe drum, croitorul bombănea întruna: – De ce n-ai luat inelul de aur?

— Aşa mi-a venit.

Surorile, curioase, îi ieşiră în întâmpinare pe scări.

— Ia să vedem! Ia să vedem!

Când văzură inelul de fier începură să râdă cu hohote şi să-şi bată joc de sora lor. Iar când aflară că l-a preferat inelului de aur şi

celui de argint din proastă nici c-au mai scos-o. Fata tăcea mâlc.

Între timp, se răspândi vestea că fetele frumoase ale croitorului aveau inelele norocului Regele Portugaliei se hotărâse să se însoare şi veni să le vadă. Se îndrăgosti de fata cea mare:

— Vei fi regina Portugaliei.

Se căsători cu ea, făcură nuntă mare şi plecară împreună.

După câtva timp veni un principe. Se îndrăgosti de a doua fată.

— Vei fi principesă

Se căsători cu ea, făcură nuntă mare şi plecară împreună.

Acasă rămânea doar ultima fată. N o ceruse încă nimeni.

Într-o zi, în sfârşit veni un cioban:

— Îmi daţi fata de nevastă?

Croitorul, care avea o regină şi o principesă, devenise fudul nevoie mare, şi-i răspunse; – Iartă-ne, omule, dar deocamdată n-avem nevoie de ciobani.

Trecuse aproape un an. Fata cea mică rămăsese tot în casa părintească, iar tatăl bombănea zi şi noapte:

— Bine-ţi şade, proastă ce eşti! Ai să rămâi nemăritată cu inelul tău de fier. Când se împlini anul, ciobanul veni din nou:

— Îmi daţi fata de nevastă?

— Ia-o, răspunse croitorul. Nici nu merită altceva! Se căsătoriră fără petrecere, fără nimic şi plecară împreună.

Atunci croitorul îşi spuse:

— Mă duc s-o văd pe fata mea cea mare, regina. O găsi plângând:

— De ce plângi, fata tatii?

— Sunt nenorocită, tată! Regele îşi doreşte un fiu, iar eu nu pot să i-l fac. Copiii sunt un dar de la bunul Dumnezeu.

— Dar inelul norocului nu-ţi ajută?

— Nu-mi ajută deloc. Regele mi-a spus: Dacă într-un an n-o să am un fiu, vai de tine!" Sunt sigură c-o să-mi taie capul.

Ce să facă bietul părinte? Şi plecă să-şi vadă fata cea mijlocie, principesa. O găsi şi pe aceasta plângând.

— De ce plângi, fata tatii?

— Sunt nenorocită, tată! Toţi copiii pe care-i nasc, îmi mor după două zile.

— Şi inelul norocului nu-ţi ajută?

— Nu-mi ajută deloc. Principele mi-a spus: „Dacă şi ăsta pe care-l aştepţi, o să moară, vai de tine!" Sunt sigură, tată, c-o să mă alunge din casă! Ce să facă bietul părinte? Şi plecă.

Pe drum se gândi s-o viziteze şi pe fata cea mică, măritată cu ciobanul. Îi era ruşine să se ducă în casa lor. Aşa că se travesti în negustor, îşi luă câteva bibelouri de vânzare şi merse el ce merse până când ajunse în cele din urmă în ţinuturile acelea îndepărtate.

Văzu ridicându-se în faţa ochilor săi un palat măreţ, sclipitor şi întrebă al cui este.

— Este palatul regelui Soare.

În timp ce stătea şi privea mirat peste măsură, se auzi strigat de la o fereastră:

— Negustoriile, dacă ai ceva de vânzare, urcă până la noi. Regina vrea să cumpere.

Urcă şi cine credeţi că era regina? Fata sa cea mică, nevasta ciobanului. Omul încremeni; nici nu era în stare să deschidă cutiile unde-şi pusese lucrurile de vânzare.

— Nu te simţi bine, omule? îl întrebă regina.

— Fata mea. sunt tatăl tău! Şi te rog să mă ierţi! Fata, care-l recunoscuse, nu-i dădu voie să se arunce la picioarele ei, ci îl îmbrăţişa.

— Bine ai venit, tată! Eu am uitat totul. Mănâncă şi bea, dar înainte de a se întuneca trebuie să pleci. Dacă regele Soare te găseşte aici, te va preface în scrum.

După ce tatăl se ospăta şi bău, fata îi spuse:

— Aceste daruri sunt pentru voi. Această alună e pentru sora mea mai mare, iar sticluţa cu apă pentru sora mijlocie. Aluna trebuie s-o înghită cu coajă cu tot, iar din sticluţă trebuie să bea doar câte o picătură pe zi, nu mai mult. Să aibă grijă, tată.

Când cele două surori aflară de norocul celei mici şi văzură ce daruri le trimite, se aprinseră de invidie şi de ciudă:

— Îşi bate joc de noi cu aluna şi cu apa ei!

Cea mare aruncă jos aluna şi o sparse cu călcâiul. Din ea ţâşni un pic de sânge. Înăuntru era un copil micuţ, micuţ de tot căruia îi strivise capul!

Regele, văzând gestul ei orgolios şi copilaşul strivit, strigă:

— Să n-o mai văd în faţa ochilor mei! Tăiaţi-i capul! Şi, fără pic de milă, o trimise la moarte.

Cealaltă, cam în acelaşi timp, scosese dopul de la sticluţă şi ieşind la fereastră zvârlise toată apa.

Pe sub fereastră treceau nişte copii care târau un motan mort. Apa căzu peste el şi motanul învie.

— Vai, nenorocito! urlă principele. I-ai omorât pe copiii noştri.

Şi în clipa aceea de mânie o sugrumă cu propriile sale mâini.

Tatăl se întoarse plângând la fata cea mică şi-i povesti nenorocirea surorilor ei.

— Tată dragă, ospătează-le şi bea, dar înainte de a se întuneca, pleacă de-aici. Dacă regele Soare te găseşte, te preface în scrum. Când o să am veşti bune, am să te chem.

Seara, când regele Soare se întoarse acasă, ca îl întrebă:

— Maiestate, ce-aţi văzut astăzi în drumul vostru?

— Am văzut cum i-au tăiat capul unei regine şi cum un principe şi-a sugrumat soţia. Şi-au meritat soarta amândouă.

— Oh, mărite doamne, erau surorile mele! Dar le puteţi învia, nu-mi refuzaţi acest hatâr!

— Să vedem, îi spuse regele Soare.

A doua zi, ajunse în locul unde fusese îngropată regina şi bătu în lespede, vorbindu-i:

— Tu, făptură rea ce eşti.
Mă trimite sora ta;
Dacă vrei să ieşi cumva, Trebuie să te căieşti.

— Surorii, iată ce-am să-i spun:
Sub pământ mă simt că-ţi cer.
Domnului atât îi cer:
Să-i dea rele, foc şi scrum.

— Rămâi acolo, femeie ticăloasă!

Iar regele Soare îşi continuă călătoria. Ajunse în locul unde era

înmormântată principesa şi bătu în lespede, vorbindu-i:

— Tu, făptură rea ce eşti, Mă trimite sora ta:
Moartea-n viaţă vei schimba, Dar întâi să te căieşti.

— Surorii mele vreau să-i spun că mă simt bine şi-acum.
Dar un rău tot îi doresc:
Într-o lună să-l zăresc…

— Rămâi acolo, femeie ticăloasă!

Regele Soare îşi continuă călătoria, iar pe cele două surori le-au mâncat viermii.

Cu asta drumuri deschis, Zi-i şi tu, că eu ţi-am zis.

Articol IX. BĂTRÂNICA

La vecchina

A fost odată un rege foarte tânăr, care hotărâse să se însoare: dorea însă fata cea mai frumoasă din lume.

— Şi dacă n-are sânge regesc? întrebară miniştrii.

— Nu contează.

— Aflaţi atunci, maiestate, că fata cea mai frumoasă din lume este fiica unui cizmar. Dar oamenii, care-s răutăcioşi, ar putea s-o numească regina Papuc... Măria-ta, nu se cade: gândiţi-vă mai bine.

Regele răspunse:

— Fata cizmarului este cea mai frumoasă fată din lume? Ei bine, fata cizmarului va fi deci soţia mea şi regina mea. Am să merg s-o văd fără să fiu recunoscut: chiar mâine plec.

Poruncii să i se înşeueze unul dintre cai şi, însoţit de-un singur servitor se îndreptă spre satul unde trăia cizmarul.

Pe drum întâlniră o bătrână care cerşea.

— Faceţi-vă pomană! Regele nici n-o băgă în seamă. Bătrânica se târa în urma calului său.

— Faceţi-vă pomană!

Calul regelui se sperie şi o lovi pe bătrâna care căzu Regele îşi continuă drumul fără să se sinchisească de ea; dar slujitorul său, milos, se dădu jos, o ridică şi după ce văzu ca femeia nu păţise nimic, scoase din buzunar cele câteva monede pe care le avea şi i le întinse:

— Bătrânica mea, asta-i tot ce am.

— Mulţumesc, fiule, se vede că ai inimă bună. Primeşte în schimb ineluşul ăsta şi poartă-l mereu pe deget; o să-ţi aducă noroc.

Când ajunseră în sat, regele, însoţit de slujitorul său. trecu de mai multe ori prin faţa dughenei cizmarului, până ce o văzu pe fată, care era într-adevăr cea mai frumoasă fată din lume. Rămase pe dată fermecat. Şi. fără să mai aştepte, îi spuse cizmarului:

— Eu sunt regele. O vreau pe fata ta de soţie.

— Maiestate, există o piedică. Fiica mea este legată printr-o vrajă: îi va fi soţ doar acela care, vorbindu-i pentru prima dată, o va face să simtă o înţepătură în degetul mic de la mână. Putem încerca. Aflând acestea, regele se nelinişti puţin; dar apoi se gândi:

— Dacă această vrajă este soarta ei cea bună, fata trebuie să fie predestinată să se mărite cu un cap încoronat.

Şi, cât se poate de mulţumit, îi spuse cizmarului:

— Să încercăm.

Cizmarul îşi chemă fata fără să-i spună nimic de rege: iar acesta când o văzu de aproape, se simţi şi mai mult cucerit de frumuseţea ei.

— Bună ziua, frumoasă fată.

— Bună ziua, domnule.

Fata nu ştia nimic de vrajă. Tatăl său, care-ar fi fost fericit s-o vadă regină, o întrebă: – Nu simţi nimic?

— Nu! Ce-ar trebui să simt?

Sărmanului rege i se strânse inima auzind răspunsul fetei. Şi se pregătea să plece tăcut, când servitorul său, care stătuse până atunci într-un colţ, crezu nimerit să-i şoptească fetei: – Fii atentă, este maiestatea sa!

— Au! Au! Au!

Fata simţea o înţepătură dureroasă în degetul mic şi-şi scutura mâna:

— Au! Au! Au!

Închipuiţi-vă cum arăta regele, când înţelese că fata aceea, cea mai frumoasă din lume, este sortită bădăranului de slujitor.

— Îl luă deoparte pe cizmar şi-i spuse:

— Las pe mine; fata ta va fi regină. Întorcându-se la palat, îl chemă pe slujitor.

— Înainte de a te căsători cu fata cizmarului, trebuie să-mi faci un serviciu; numai în tine am încredere. Du această scrisoare la regele Spaniei şi aşteaptă răspunsul; nimeni însă să nu afle unde te duci şi în ce scop.

— Maiestate, am şi plecat. Luă scrisoarea şi plecă.

La jumătatea drumului o întâlni pe bătrână.

— Unde mergi, băiatul meu?

— Unde mă poartă picioarele.

— Vai de tine, sărăcuţule! Nici nu ştii ce te aşteaptă. Scrisoarea aceea este mincinoasă! Dacă i-o arăţi regelui Spaniei, te va omorî de îndată. Du-i-o în schimb pe asta: rezultatul va fi cu totul altul.

Slujitorul luă atunci scrisoarea de la bătrână şi aruncă scrisoarea regelui. Mulţumi şi-şi văzu de drum.

Trecuse deja un an şi nu se mai aflase nimic despre soarta lui.

Regele se întoarse la cizmar şi-i spuse fetei:

— Omul acela trebuie să fi murit; a trecut deja un an şi nu se mai ştie nimic de el. Cel mai bun lucru ar fi să ne căsătorim noi doi.

— Maiestate, cum vreţi.

Regele făcu pregătiri pentru nuntă şi, când veni ziua hotărâtă, se duse împreună cu miniştrii să-şi ia mireasa în caleaşca de gală.

În casa cizmarului găsiră o mătură care-i aştepta în mijlocul camerei şi regele le-o arătă miniştrilor:

— Iat-o pe maiestatea sa regina!

Miniştrii, uluiţi, se uitară unii la alţii fără să cuteze să răspundă:

— Maiestate, asta-i o mătură!

Regele o vedea în mătura aceea pe fata cizmarului, cea mai frumoasă fată din lume; şi luând-o de coadă (el credea c-o ia de mână),

o conduse la caleaşca şi începu să-i spună vorbe dulci. Miniştrii erau consternaţi şi-şi murmurau la ureche:

— Ce nenorocire! Regele a înnebunit! Regele a înnebunit!

Dar înainte de a intra în oraş, unde poporul aştepta sosirea reginei, unul dintre ei îşi luă inima în dinţi, şi-i spuse:

— Maiestate, vă cerem iertare!... Dar asta nu-i decât o mătură!

Regele se înfurie; o luă drept jignire la adresa reginei. Opri caleaşca şi porunci soldaţilor să-l lege pe obraznicul acela de coada unui cal şi să-l poarte astfel până la palatul regal.

Ceilalţi, văzând ce-i aşteaptă, tăcură mâlc. Iar regele după ce ajunse la palat, ieşi la fereastră s-o arate poporului pe regină: – Iat-o pe regina voastră!

Nici n-apucase bine să pronunţe aceste cuvinte, că parcă i-ar fi căzut un văl de pe ochi şi se văzu acolo cu mătura în mână, în faţa mulţimii care râdea pentru că maiestatea sa semăna cu un măturător.

Pe cine să se supere? Era de vină doar nenorocul său şi vraja care-o stăpânea pe fată.

Dar se încăpăţâna tot mai mult s-o dorească de soţie Servitorul se întoarse teafăr şi nevătămat, încărcat de daruri.

— Ce ţi-a răspuns regele Spaniei?

— Maiestate, regele Spaniei a răspuns:

Hai, hei, hai.
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Regele se prefăcu mulţumit, dar chemă un vrăjimr, îi povesti cele petrecute şi-l întrebă; – De ce oare?

— Maiestate, lucrurile stau aşa: slujitorul măriei tale poartă inelul cel vrăjit dat de zână. Atâta timp cât îl are în deget, nu veţi putea să vă descotorosiţi de el. Trebuie să găsim un mijloc ca să i-l luăm; cu forţa nu se poate face nimic.

Regele se gândeşte ce se gândeşte şi într-o zi, văzând că slujitorul său este ud leoarcă de atâta trudă, îi spune:

— Ia vino-ncoace, vreau să te cinstesc cu un pahar de vin; îl meriţi.

În vin pusese opiu, şi bietul om, numai cât bău, şi căzu într-un somn adânc.

Maiestatea sa îi scoase inelul din deget, îl puse pe degetul său şi se duse întins la fata cizmarului.

— Bună ziua „frumoasă fată!

— Au! Au! Au!

Fala simţea o înţepătură dureroasă în degetul cel mic şi-şi scutura mâna.

— Au! Au! Au!

Treburile mergeau cât se poate de bine şi regele porunci din nou să se facă pregătiri pentru nuntă. Când veni şi ziua aşteptată, plecă să-şi ducă mireasa în caleaşca de gală. După ce ajunseră la palat, îi spuse reginei:

— Maiestate, acesta este apartamentul măriei-tale.

Dar, puţin mai târziu, când voi să se ducă la ea, se învârti de colo colo fără să găsească uşa, iar pe ziduri apăruse cris în mai multe locuri:

Hai, hei, hai.
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Regina participa la primirile de la curte, venea la banchete unde erau mulţi invitaţi şi apoi se retrăgea în apartamentul său.

Regele voia să se ducă la ea, dar se învârtea de colo colo, nu găsea niciodată uşa, iar pe ziduri scria întotdeauna:

Hai, hei, hai.
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Îl cuprindea disperarea, dar nu spunea nimănui nimic, pentru că se temea că va ajunge de râsul lumii.

După ce dormi două zile la rând, sărmanul său servitor îşi dădu seama că i se furase inelul şi ieşi din palat plângându-şi nenorocirea.

Dincolo de porţile oraşului o găsi pe bătrânică:

— Vai, bătrânico dragă! Mi-au furat inelul. Nu te teme, nu-i nimic. După ce regele se va întoarce la palat cu regina şi aceasta va

intra în apartamentul său, bate cuiul ăsta în pragul uşii şi vei vedea.

De aceea, regele nu găsea niciodată uşa când voia să intre în camera reginei. Cuiul acela bătut în prag îl împiedica.

Regele turba de furie. îl chemă din nou pe vrăjitor şi-i povesti în taină cele întâmplate.

— De ce?

— Maiestate, lucrurile stau aşa: slujitorul măriei-tale a primit un cui vrăjit de la regina zânelor şi l-a bătut în prag. De data asta, maiestate, niciun şiretlic nu vă poate ajuta: veţi rămâne soţ fără soţie.

— Dar cu ce am supărat-o eu pe această regină a zânelor? Nici măcar n-am văzut-o vreodată?

— Nu, maiestate. Vă amintiţi de o bătrânică întâlnită pe drum, care v-a cerut de pomană când aţi plecat pentru prima oară la fata cizmarului? Mai ţineţi minte că aţi lovit-o şi că a căzut?

— D al

— Ea era chiar regina zânelor.

Neavând încotro, regele hotărî că este inutil să lupte cu o zână şi se resemna să se însoare cu o fată frumoasă, deşi nu era cea mai frumoasă fată din lume. O luă pe prinţesa Franţei.

Slujitorul se însura cu fata cizmarului; iar regele îi dădu o zestre bogată şi-i numi administratorul casei regale.

Regele şi slujitori-i avură mulţi copii, Iar noi rămânem tot atât de tonţi prima zi.

Articol X. IZVORUL FRUMUŞEŢII

La fontana della bellezza

A u fost odată un rege şi o regină, care aveau o fată peste măsură de slută şi diformă şi, bieţii de ei, nu-şi găseau liniştea.

O ţineau închisă, singură singurică într-o cameră izolată şi, într-o zi regele, în altă zi regina îi duceau de mâncare într-un coş. Acolo începeau să jelească descărcându-şi sufletul:

— Fată fără noroc! Te-ai născut regină şi nu te poţi bucura de rangul tău!

După ce crescu mare şi ajunse la vasta de şaisprezece ani, fata îi spuse tatălui:

— Maiestate, de ce mă ţineţi închisă aici? Mai bine lăsaţi mă să plec în lume. Inima îmi spune că-mi voi găsi norocul.

Regele nu se lasă înduplecat:

— Unde să le dud aşa singură şi neajutorată? Nu se poate!

— Lăsaţi-mă să plec sau mă omor!

În faţa acestei ameninţări disperate, regele nu rezistă; – Bine, fata mea, du-te!

Îi dădu bani mulţi, şi într-o noapte, pe când toţi dormeau în palat, prinţesa plecă să-şi caute norocul. Merse ea ce merse până ajunse pe o câmpie. Soarele la amiază ardea, iar ea se aşeză să se odihnească sub un copac. Nu departe, auzi o tânguire în şoaptă:

— Au! Au! Au!

Fata se sperie şi privi neliniştită în toate părţile:

— Au! Au! Au!

În cele din urmă îşi luă inima în dinţi, se apropie de locul de unde se auzea tânguirea şi zări în iarbă o şopârlă micuţă, care-şi mişca un ciot de coadă şi plângea.

— Ce s-a întâmplat, micuţă şopârlă?

— Mi-am rupt o bucăţică de coadă şi nu ştiu unde s-o mai caut. O, dac-ai reuşi să mi-o găseşti tu, ţi-aş face un dar minunat.

Prinţesa se înduioşa şi începu să caute prin iarbă; şi caută, şi caută, încet, în toate părţile, în sfârşit, iată codiţa pierdută!

— Îţi mulţumesc, fată dragă. Sapă acolo şi-ţi vei afla darul.

După ce săpă câtva timp, fata smulse o ceapă doar cu puţin mai mare decât o alună.

— Ce să fac cu ea?

— Păstreaz-o cu grijă. Într-o bună zi, poate, îţi va fi de folos. Prinţesa şi-o puse în buzunar.

Pe drum, mergând mai departe, întâlni o sărmană bătrână cu un sac de grâu în spate. Deodată sacul se rupse şi grâul se risipi pe jos. Bătrâna începu să-şi smulgă părul din cap de supărare.

— Nu-i nimic, spuse prinţesa. Ţi-l adun eu de pe jos.

— Vai, fata mea, boabele sunt numărate. Unul singur dacă lipseşte, bărbatu-meu mă omoară!

Şi prinţesa, cu o răbdare nemaipomenită, adună tot grâul, fără să piardă nici măcar un singur bob.

— Îţi mulţumesc, fată bună; n-am altceva să-ţi dau. Şi i dărui un cuţitaş de doi bani, cu minerul de fier.

— Ce să fac cu el?

— Păstrează-l cu grijă. Într-o bună zi, poate, îţi va fi de folos.

Merse iarăşi mereu mai departe până ce ajunse pe marginea unui şanţ adânc. De jos se auzea un behăit jalnic. Privi şi văzu o căpriţă:

— Ce ţi s-a întâmplat, căpriţă?

— Am căzut şi mi-am rupt un picior.

Fata coborî, o luă în spate şi apoi sus îi înfăşură strâns piciorul astfel că animalul putu să meargă ca şi cum n-ar fi păţit nimic.

— Îţi mulţumesc, fată dragă. Ce să-ţi dau? Ţine clopoţelul meu.

— Ce să fac cu el?

— Păstrează-l cu grijă. Într-o bună zi, poate, îţi va fi de folos.

Prinţesa scoase clopoţelul de la gâtul căpriţei şi-l puse în buzunar alături de cepşoară şi de cuţitaşul de doi bani.

Merse ce merse apoi mai departe până când, într-o seară, se opri la o gospodărie mai izolată.

— Oameni buni, daţi-mi adăpost în noaptea asta! Stăpâna casei părea o femeie cumsecade şi începu să sporovăiască ba de una, ba de alta cu fata, în timp ce în bucătărie oalele fierbeau pe plită.

— Cine eşti? Unde te duci?

Prinţesa îi povesti toate necazurile sale.

— Taci din gură, taci, guralivo! Taci din gură! Oala de pe plită bolborosea, dar n-o auzea decât fata.

N-o ascultă şi continuă să povestească până ce ajunse la plecarea sa din palat.

— Taci din gură, taci, guralivo! Taci din gură! Oaia de pe plită bolborosea, dar n-o auzea decât fata.

Se miră şi tăcu.

— Şi apoi? o întrebă femeia.

— Iată-mă aici.

Când i se întoarse bărbatul, femeia îi povesti totul cu de amănuntul.

— Ştii la ce m-am gândit, bărbate? Noi avem o fată frumoasă ca un soare; să i-o ducem regelui. Îi vom spune că-i fata lui pe care a transformat-o o zână. Pe prinţesă o închidem în hambar şi o lăsăm acolo să moară de foame.

— Crezi că regele ne va crede?

— Am aflat tot ce trebuie să ştiu.

Zis şi făcut. La miezul nopţii, o înşfăcară pe biata prinţesă, o închiseră în hambar şi a doua zi o duseră pe fata lor la palatul regal.

Regele şi regina auzind povestea cu zâna se arătară neîncrezători. Dar fata, povăţuită dinainte, începu

— Maiestate, nu vă mai amintiţi cum veneaţi în camera mea cu coşul de mâncare şi-mi spuneaţi mereu, plângând: „Fată nenorocită! Te-ai născut regină şi nu te poţi bucura de norocul şi de rangul tău!” Regele şi regina nu mai avură ce să zică. Cuvintele astea cine altul le ar fi putut cunoaşte decât fata lor! O îmbrăţişară şi decretară în regat zile întregi de sărbătoare.

Celor doi soţi le dăruiră un munte de bani de aur.

În vremea asta, sărmana prinţesă, după ce plânse necontenit trei zile la rând, începu să simtă că-i este foame. Strigă de mai multe ori cerând să i se dea, de milă, măcar un coltuc de pâine uscată. Nu se arătă însă suflet de om! Atunci îşi aduse aminte de cepşoară; – Măcar îmi va înşela foamea! Şi o scoase din buzunar.

— Porunceşte! Porunceşte!

— Aş vrea să mănânc! Şi iată mâncăruri calde, şerveţele, tacâmuri, un cuţit, o sticlă şi un pahar. Iar când termină, totul dispăru. Scoase din buzunar cuţitaşul:

— Porunceşte! Porunceşte!

— Să mi despici uşa asta în bucăţi! Şi, într-o clipă, uşa nu mai era decât o grămadă de lemne.

Scoase din buzunar clopoţelul şi începu să sune. Şi iată o turmă de capre, multe de nici nu le puteai afla numărul.

— Porunceşte! Porunceşte!

— Să-mi paşteţi câmpul ăsta până ce n-o mai rămâne fir de iarbă.

Şi într-o clipă, iată: tot ce se afla în jurul gospodăriei, semănăturile, via, pomii, era complet distrus.

Prinţesa plecă şi ajunse într-un oraş, unde domnea un rege al cărui singur fiu era grav bolnav. Cei mai pricepuţi, cei mai învăţaţi medici din lume cu reuşiră să descopere de ce boală suferă. Spuneau mereu că este nebun, deşi prinţul judeca perfect. Avea însă nenumărate capricii şi slăbea, se usca văzând cu ochii încât ajunsese doar o umbră de om.

Într-o zi, prinţul care stătea ta fereastră, o văzu trecând pe prinţesă.

— Aoleu! Ce urâtă-i! Aduceţi-o la mine! Aduceţi o sus! Regele o chemă.

— Fată, vrei să intri în slujba mea?

— Sigur că da, măria-ta.

— Îl vei sluji pe prinţ.

Şi fata începu să-l slujească pe prinţ. Iar acesta:

— Urâto, fă aşa! Urâto, fă pe dincolo!

Din urâtă n-o mai scotea, se răstea mereu la ea şi o punea să-i spele până şi farfuriile. O dată avu chef să mănânce păstăi de fasole; era toamnă! Unde să le găsească?

— Vreau păstăi! Păstăi!

Nu mai spunea decât asta şi refuza să mănânce altceva. Regele ar fi fost în stare să plătească păstăile în aur curat.

Prinţesa îşi aminti de cepşoara ei şi o scoase din buzunar.

— Porunceşte! Porunceşte!

— O farfurie plină cu păstăi! Prinţul le înghiţi cu lăcomie şi apoi spuse:

— Mă simt mai bine! Altă dată avu chef să mănânce tocăniţă de melci. Dar iarăşi nu era timpul potrivit.

— Tocăniţă de melci! Tocăniţă de melci!

Repeta doar asta întruna şi refuza să mănânce altceva. Regele ar fi fost în stare să plătească melcii în aur curat.

Prinţesa ceru din nou ajutorul cepşoarei.

— Porunceşte! Porunceşte!

— O tocăniţă de melci!

Prinţul o înghiţi cu lăcomie şi apoi spuse:

— Mii simt mult mai bine!

Într-adevăr, începu e să se îngraşe puţintel. Altă dată avu chef să mănânce chifteluţe din carne de rândunică. Iarăşi nu era timpul potrivit. De unde să le ia?

— Chifteluţe de rândunică! Chifteluţe de rândunică! Regele ar fi fost în stare să plătească şi rândunelele în aur curat.

Prinţesa, ca de obicei, îşi scoase din buzunar cepşoara.

— Porunceşte! Porunceşte!

— Chifteluţe de rândunică!

Prinţul le înghiţi cu lăcomie şi apoi spuse:

— Mă simt perfect sănătos.

Era rumen la faţă ca un măr; nici nu-şi mai aducea aminte că fusese bolnav. Iar într-o zi, spuse văzând-o pe prinţesă:

— Vai, cât e de urâtă! Cine-i asta! Alungaţi-o de-aici! Prinţesa plecă plângând: Asta era soarta ei! O întâlni pe bătrâna aceea cu grâul.

— Ce ţi s-a întâmplat, fata mea?

Ea îi povesti pe scurt tot ce i se întâmplase.

— Fii liniştită, fată dragă! Am să te ajut eu. Vino cu mine. Şi o duse în faţa unei peşteri.

— Ascultă-mă cu atenţie: înăuntru este izvorul frumuseţii. Cine poate să se scufunde în el dintr-odată, devine frumos ca lumina zilei. Peştera are patru încăperi. În prima se află un balaur: aruncă-i în gură cepşoara şi te va lăsa să treci. În a doua se află un uriaş îmbrăcat în oţel din cap până în picioare, cu o măciucă de fier în mână: arată-i lama cuţitaşului şi te va lăsa să treci. În cea de-a treia încăpere stă un leu înfometat: când îţi iese în cale, scoate clopoţelul şi sună-l. Nici el nu se va atinge de tine. Dar să nu te temi; dacă te temi, gata, nimic nu-ţi mai foloseşte. În fine, în cea de-a patra încăpere se află fântâna. Când intri, aruncă-te în ea aşa îmbrăcată, fără să şovăi o singură clipă.

Prinţesa intră. Şi iată balaurul cu o gură uriaşă, care îşi întindea gâtul pregătindu-se să o înghită. Îi aruncă cepşoara în gură şi el se retrage, se încolăceşte alene şi se culcă.

Fata merge mai departe. Şi iată-l pe uriaşul îmbrăcat în oţel din cap până-n picioare, că se aruncă înaintea ei învârtind măciuca de fier şi scoţând urlete îngrozitoare. Îi arată lama cuţitaşului şi uriaşul se retrage şi se ghemuieşte într-un colţ.

Prinţesa trece în cea de-a treia încăpere: iată şi leul care rage cu gura larg deschisă, cu coada ridicată, cutremurând aerul din jurul său. Fata scutură clopoţelul, o turmă de capre ţâşneşte din pământ, iar leul se năpusteşte asupra lor, le sfâşie şi le mănâncă.

Fata merge mai departe. Vede izvorul şi se aruncă îmbrăcată în el.

De când lumea-i lume, nu se mai văzuse frumuseţe ca a ei!

Se întoarse în oraşul unde trăia prinţul şi-şi găsi cu chirie o cameră chiar în faţa palatului regal. Prinţul rămase uluit când o văzu;

— O, ce frumuseţe de fată! De-ar fi de neam domnesc, aş lua-o imediat de soţie.

Regele, care îşi iubea copilul ca lumina ochilor, trimise numaidecât un ministru s-o întrebe dacă este de neam domnesc.

— Sunt, răspunse ea. Dar dacă prinţul mă vrea, va trebui să-mi facă trei daruri.

— Ce daruri ar trebui să facă?

— Creasta cocoşului de aur, pielea regelui maur şi peştele fără fiere. Îi dau timp trei ani de zile. De nu, nu mă poate avea.

Prinţul porni în căutarea cocoşului de aur, care trăia într-o pădure ce mişuna de animale sălbatice. Şi apoi avea de înfruntat o mare primejdie; cine-l auzea cântând, murea pe dată. După multă osteneală şi nenumărate încercări, într-o dimineaţă, prinţul descoperă cocoşul dormind pe o ramură. Trase şi-l omorî pe loc. Se întoarse triumfător.

— Bine, spuse prinţesa. Lasă-l acolo. Aştept acum pielea regelui maur.

Regele maur era înfricoşător. Niciun războinic nu-l învinsese până atunci. Dar prinţul îi trimise provocarea la luptă: voia cu orice preţ pielea lui.

— Să vină să şi-o ia!

Se luptară cu spada, iar regele maur îl rănise de atâtea ori încât prinţul şiroia de sânge.

Dar la un moment dat, prinţul reuşi să-l surprindă fără apărare şi-l lovi drept în inimă.

— Mor! şopti regele maur.

Prinţul îl jupui cu răbdare şi-i duse pielea prinţesei.

— Bine, spuse ea. Las-o acolo. Aştept acum peştele fără fiere.

Asta era însă o treabă şi mai grea. Cum să pescuieşti tocmai peştele fără fiere între atâtea mii de peşti? Şi totuşi n-avea încotro.

Îşi luă undiţa, sfoara şi cârligul şi se duse la malul mărit.

Aşteptă luni în şir: vreme pierdută! mai rămâneau doar opt zile

până să se împlinească trei ani în cap. În ultima zi scoase un peşte mărunţel. Norocul îi venise într-ajutor: era peştele fără fiere.

— Bine, îi spuse prinţesa, lasă-l acolo! Trimite, acum solie la rege, tatăl meu. Nu vreau să mă mărit fără încuviinţarea sa.

Trimiseră un ambasador, dar acesta se întoarse curând.

— Regele spune că suntem nebuni. Fiica sa este la palat, cine vrea poate s-o vadă.

— Deci ţi-ai bătut joc *de* noi!

Şi-o duseră la închisoare.

Îi rămăsese în buzunar doar clopoţelul. Disperată, începu să-l sune în grabă. Veni căpriţa.

— Vai, căpriţa mea! Ia te uită cum am ajuns. Numai tu mă poţi ajuta.

— Ia buruiana asta, mestec-o bine şi ţine-o în gură! Pe măsură ce mesteca, prinţesa se făcea iarăşi slută şi diformă cum fusese la început.

— Va fi de ajuns să scuipi buruiana şi vei fi din nou frumoasă. Acum taci din gură şi vino după mine.

Ieşiră din închisoare fără ca temnicerii să le bage în seamă şi prinţesa se duse într-un suflet la părinţii săi.

Când o văzură, regele şi regina înţeleseră imediat înşelătoria. Şi aflând de ticăloşia celor doi soţi, porunciră să fie aduşi la palat şi-i aruncară în închisoare cu fata lor cu tot.

Prinţesa scuipă iarba fermecată şi deveni iarăşi nespus de frumoasă.

De când lumea-i lume nu se mai văzuse frumuseţe ca a ei!

Trimiseră mesageri la palatul prinţului, acesta veni, se căsători cu prinţesa şi trăiră împreună până la adânci bătrâneţi în pace şi bună înţelegere.

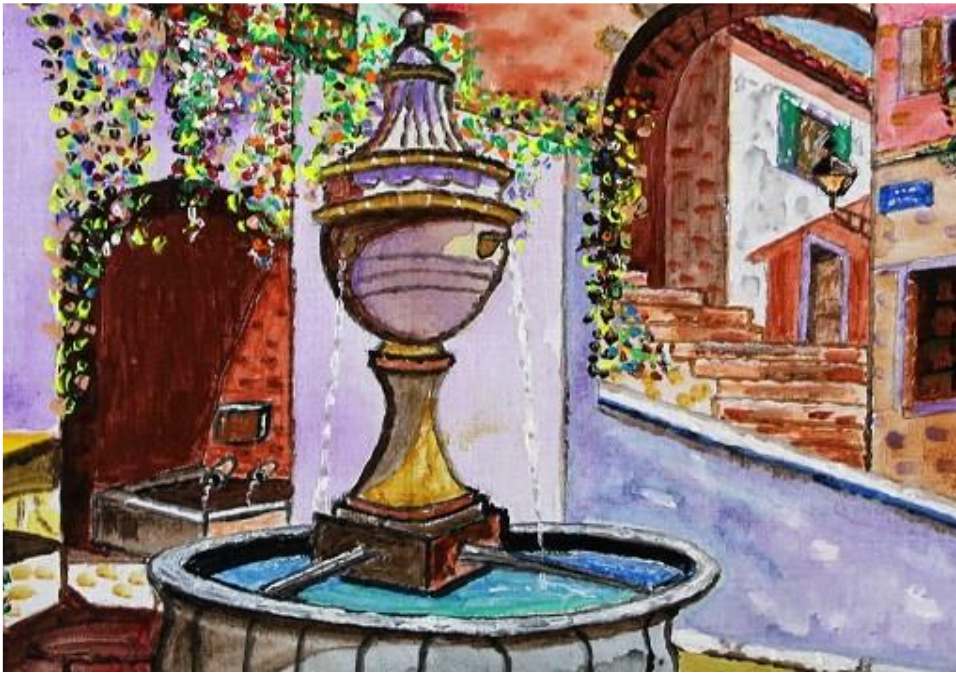

Articol XI. CALUL DE BRONZ

Îl cavallo di bronzo

Au fost odată un rege şi o regină care aveau o fată mai frumoasă decât soarele şi luna şi o iubeau ca pe lumina ochilor.

Într-o zi veni cineva şi îi spuse regelui:

— Maiestate, treceam printr-o pădure din apropiere şi l-am întâlnit pe Omul sălbatic. Mi-a poruncit: „Du-te la rege şi spune-i c-o vreau de soţie pe prinţesa. Dacă n o voi avea până în trei zile va fi vai şi-amar de el!”

Auzind acestea, regele se îngrijoră peste măsură şi întruni consiliul de coroană:

— Oare ce să facem? Omul sălbatic este îngrozitor. Ar putea să ne devasteze întreg regatul.

— Maiestate, vorbi unul dintre miniştri, să căutăm o fată frumoasă, s-o îmbrăcăm ca pe prinţesă şi s-o trimitem în pădure. Omul sălbatic va fi, desigur, mulţumit.

Găsiră o fată tot aşa de frumoasă ca prinţesa, o îmbrăcară cu una dintre rochiile ei cele mai frumoase şi o trimiseră în pădure. Trebuia să spună că este fiica regelui.

A doua zi însă fata se întoarse înapoi.

— Ce s-a întâmplat?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic, care m-a întrebat: „Cine eşti?" „Sunt prinţesa". „Dă să văd". Mi-a descheiat mâneca de la braţul stâng şi a urlat: „Nu-i adevărat! Prinţesa are o pată pe braţul ăsta!" şi m-a trimis înapoi. Dacă până în două zile nu-şi primeşte nevasta, va fi vai şi-amar de maiestatea sa!

Regele nu prea mai ştia ce să facă şi întruni încă o dată consiliul de coroană:

— Omul sălbatic ştie că prinţesa are o pată pe braţul stâng; e imposibil să-l înşelăm.

— Maiestate, spuse ministrul, să căutăm altă fată, să chemăm un pictor care să-i zugrăvească pe braţ o pată asemănătoare cu aceea a prinţesei, s-o îmbrăcăm cu una dintre rochiile sale şi s-o trimitem în pădure. De astă dată. Omul sălbatic n o să aibă nimic de spus.

Găsiră o altă fată frumoasă, îi desenară pe braţ o pată asemănătoare cu pata de pe braţul prinţesei, o îmbrăcară cu una din rochiile sale cele mai bogate şi o Uimiseră în pădure. Trebuia să spună că este fiica regelui.

Dar a doua zi, fata se întoarse înapoi.

— Ce s-a întâmplat?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic, care m-a întrebat; „Cine eşti?" „Sunt prinţesa" i-am răspuns. „Dă să văd". S-a uitat în părul meu şi a urlat: Nu-i adevărat! Prinţesa are trei fire albe de păr la ceafă. Dacă mâine nu-i aici, va fi vai şi-amar de capul vostru".

Dietului rege şi sărmanei regine le venea să se dea cu capul de pereţi atât erau de disperaţi.

Să-şi arunce ei minunea aceea de fată în braţele Omului sălbatic?

— Maiestate, spuseră miniştrii, să facem o ultimă încercare. Căutăm altă fată. Pictorul îi va desena pata ele pe braţ, îi va vopsi în alb trei fire de păr de la ceafă, apoi o vom îmbrăca într-o rochie de-a prinţesei şi o trimitem în pădure. De astă dată Omul sălbatic n-o să mai aibă nimic de spus. Dar a doua zi şi această fată se întoarse înapoi.

— Ce s-a întâmplat?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic care m-a întrebat: „Cine eşti?" „Sunt prinţesa". „Lasă-mă să văd!". S-a uitat pe braţul meu stâng: „Foarte bine". A căutat în păr, la ceafă: „Foarte bine!" Apoi a luat o pereche de pantofiori brodaţi şi mi-a poruncit: „Încalţă-i!" Dar picioarele mele nu intrau în ei şi atunci a urlat: „Nu-i adevărat!" Şi m-a trimis înapoi spunând: „Vai şi-amar de capul vostru!" Atunci miniştrii:

— Maiestate, o să fie o mare nenorocire! Ca să salvăm regatul,

trebuie s-o sacrificăm pe prinţesă!

Regele nu se putea resemna: şi-ar fi dat şi sângele pentru fata lui! Dar ăsta îi era destinul şi n-avea încotro: trebuia să se resemneze.

Prinţesa se dovedea cea mai curajoasă dintre toţi; doar Omul ăsta sălbatic n-o s-o mănânce!

Se îmbrăcă în rochie de mireasă şi, însoţită de rege, de regină, de curteni şi de o mulţime imensă, în bocete şi urlete sfâşietoare, se îndreptă spre pădure.

Îi îmbrăţişa pe rege şi pe regină spunându-le, ca să-i consoleze, că se va întoarce curând să-i vadă şi dispăru printre copaci şi tufişuri. Nu se mai află nimic despre ea şi nici despre Omul sălbatic.

După ce trecu un an, o lună şi o zi, iată că soseşte la curte un străin, care cere să-i vorbească regelui. Era un piticuţ înalt cam de două palme, ghebos şi strâmb, cu nasul încovoiat de cucuvea şi cu ochişorii mici ca două gămălii. Regele nu prea avea poftă de râs, dar când văzu pocitania aceea nu putu să se stăpânească.

Ce voia?

— Maiestate, spuse piticul, vin să vă fac o propunere. Dacă-mi daţi jumătate de regat şi pe prinţesă de soţie, mă voi duce s-o eliberez din mâinile Omului sălbatic.

— Bine-ar fi! răspunse regele. Ţi-aş da nu jumătate de regat, ci întreg regatul.

— Cuvântul de rege nu se ia înapoi!

— Pe cuvânt de rege! Piticul plecă.

Nici nu trecuse o săptămână că regele primea mesaj:

„Mâine, la răsăritul soarelui, să vină împreună cu regina, cu întreaga curte şi cu poporul, ca să-şi sărbătorească fata care se întorcea acasă”.

Regele şi regina nu îndrăzneau să creadă şi socoteau că pocitania aceea îşi bate joc de ei. Cu toate acestea se duseră. Şi la răsăritul soarelui, iată-l pe piticul cel ghebos şi strâmb, care o ducea de mână pe prinţesa îmbrăcată mireasă, în aceeaşi rochie în care se dusese în pădure la Omul sălbatic. Închipuiţi-vă ce bucurie trăiau cu toţii!

Petrecerile şi mesele întinse se ţineau lanţ. Dar despre nuntă nimeni nu sufla o vorbă, iar despre jumătatea de regat nici atât.

Regele, care-şi văzuse fata înapoi, şi mai ştia şi că Omul sălbatic

fusese ucis de pitic, nici nu mai voia să-şi aducă aminte de promisiunea făcută. Piticul, din când în când, îl întreba:

— Maiestate, dar nunta mea?

Regele schimba vorba de parc-ar fi fost surd

— Maiestate, dar jumătatea mea de regat? Regele schimba vorba de parcă nici n-ar fi auzit.

— Halal cuvânt de rege! îi spuse p. dată piticul.

— Mă, pitic obraznic şi afurisit!

Şi regele îi dădu un picior în fund şi-l azvârli pe fereastră.

— Cred c-a murit!

Coborâră în stradă, dar piticul nicăieri. Se ridicase de jos, îşi scuturase hăinuţa şi plecase repede, repede, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Drum bun şi cale bătută! îi strigă regele mulţumit. Din ziua aceea însă, prinţesa îşi pierdu liniştea; nu spunea un cuvânt, nu mai râdea, se făcea tot mai palidă la faţă.

— Ce-i cu tine, fata mea?

— Maiestate, nimic. Dar... cine-şi dă cuvântul trebuie să şi-l ţină.

— Cum aşa? îl voia deci pe piticul acela ghebos şi strâmb?

— Nu vreau să spun asta. Dar... cine-şi dă cuvântul, trebuie să şi-l ţină.

Nici regina nu se simţea în apele ei. Piticul acela este puternic: îl învinsese pe Omul sălbatic; putea să urzească o răzbunare, cine mai ştie ce. Regele răspundea ridicând din umeri: – Dacă pocitania aceea se mai arată încă o dată în faţa mea...! Însă prinţesa repeta.

— Cine-şi dă cuvântul trebuie să şi-l ţină!

În vremea asta se află că prinţesa fusese eliberată din mâinile Omului sălbatic şi prinţul Portugaliei îşi trimise colii ca s-o ceară de soţie.

Prinţesa nu spuse nici da, nici nu, însă regele şi regina erau nerăbdători să facă nunta.

Prinţul Portugaliei porni spre regatul miresei sale şi pe drum întâlni un om care conducea o căruţă. În căruţă, se afla un cal de bronz ce părea viu cu adevărat.

— Ei, omule, unde duci calul ăsta de bronz?

— Îl duc să-l vând.

Prinţul îl cumpără şi i-l duse în dar socrului său. Ziua nunţii se apropia. Lumea venea în valuri, valuri ca să admire calul mândru de bronz ce fusese aşezat pe un piedestal măreţ. Rămâneau cu toţii cu gura căscată.

— Ai zice că-i viu! Parcă-l auzi nechezând! Coborî să-l vadă şi regele cu întreaga curte.

— Ai zice că-i viu! Parcă-l auzi nechezând! Numai prinţesa tăcea mâlc. Prinţul uimit o întreba:

— Prinţesă, nu-ţi place calul?

— Îmi place atât de mult, îi răspunse ea, încât ard de nerăbdare să mă urc în şa.

Aduseră o scară şi prinţesa urcă pe calul de bronz. Îi pipăia

coama, îi mângâia gâtul, îi dădea uşor pinteni cu tocul şi murmura în glumă:

— *Căluţ, căluţul meu.*
De pe piedestal sări jos; Nu greşi, şi fii mintos, Ascultă de sfatul meu.

Nici nu pronunţă bine ultimul cuvânt că, deodată, calul de bronz se scutură, îşi agită coama, scoase un nechezat şi zbură cu un salt prin aer. Într-o clipă, calul şi fata dispărură.

Toţi erau îngroziţi, nimeni nu îndrăznea nici să sufle. Dar în mijlocul tăcerii izbucni un hohot de râs, un hohot batjocoritor de râs:

— Ha! Ha! Ha!

Regele privi şi-l văzu pe pitic care se frângea în două de atâta râs, se răsucea cu cocoaşa lui cu tot, pe picioruşele sale strâmbe. Înţelese numaidecât: calul zburător era opera piticului.

— Vai! Piticule, pitic micuţ, îi spuse el căindu-se, dacă-mi înapoiezi fata ţi-o dau de soţie şi jumătate de regat ca zestre.

Dar piticul continua să se frângă în două de râs:

— Ha! Ha! Ha!

Văzându-l, toţi cei de faţă începură să râdă în hohote, chiar şi regina:

— Ha! Ha! Ha!

Se ţineau cu mâinile de burtă, nu mai puteau de râs. Numai bietul rege stătea acolo bosumflat şi batjocorit, de-ţi era şi milă să te uiţi la el.

— Ah, piticule, pitic micuţ! Dacă-mi aduci fata înapoi, ţi-o dau de soţie şi-ţi mai dau pe deasupra şi jumătate de regat ca zestre.

— Maiestate, dacă spuneţi adevărul, îi răspunse piticul, trebuie mai întâi să vă luaţi înapoi ce mi-aţi dat mai demult.

— Ce ţi-am dat?

— Un picior în fund.

Regele şovăia: îi era ruşine să primească un picior în fund în faţa poporului şi a curtenilor. Dar dragostea pentru fiica sa îl hotărî. Se întoarse cu spatele la pitic şi resemnat aşteptă. Piticul însă voi să se

arate mai generos decât el şi, în loc să-l lovească, spuse:

— Căluţ, căluţul meu.

Fă aşa cum îţi spun eu; Vino iar pe piedestal, Fii din nou un minăm cal.

Şi cât ai clipi din ochi, calul şi prinţesa se întoarseră. Piticul îi spuse atunci regelui:

— Maiestate, daţi-mi un pumn în cocoaşă. Să nu vă temeţi!

Regele îi dădu un pumn în cocoaşă şi aceasta dispăru.

— Maiestate, trageţi-mă de picioare! Să nu vă temeţi! Regele îl trase cu putere de picioare şi acestea se îndreptară pe dată.

— Maiestate, apucaţi-mă bine, regina de braţe, iar măria ta de picioare şi trageţi cu putere.

Regele şi regina îl apucară unul de picioare, cealaltă de braţe şi trage, şi trage, şi trage, piticul, din pitic cum era. deveni un tânăr frumos şi înalt.

Prinţul Portugaliei îşi dădu seama că este de prisos şi spuse:

— Daţi-mi măcar calul ăsta ca să ajung mai repede acasă.

Urcă pe calul de bronz şi, după ce pronunţă cuvintele magice, dispăru.

Prinţesa şi Piticul (i-au păstrat întotdeauna acest nume) se căsătoriră. Iară noi ne lingem pe degete.

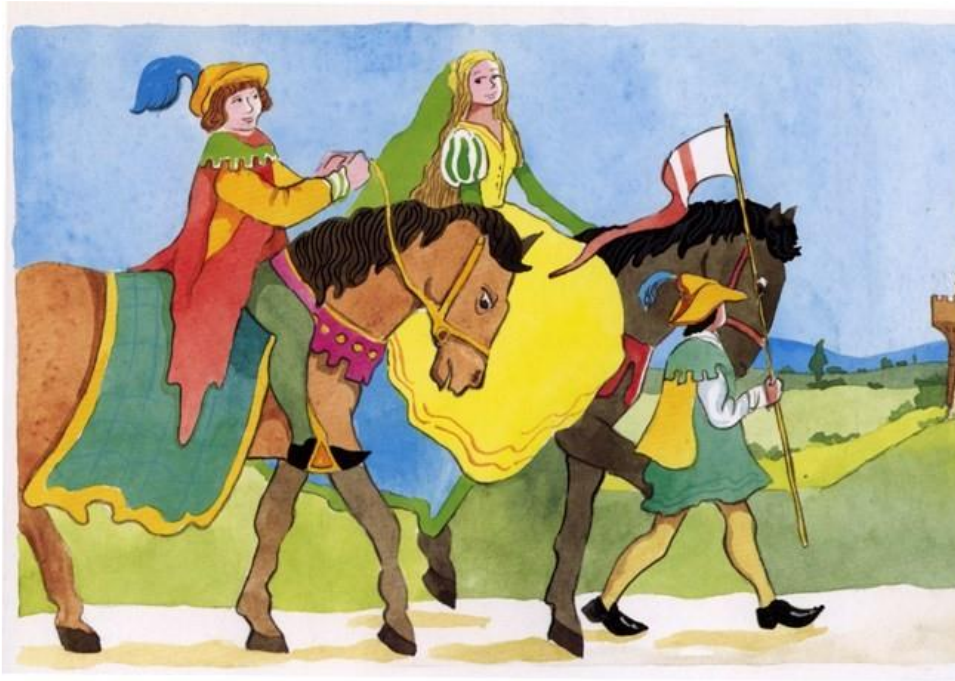

Articol XII. OUL NEGRU

L'uovo nero

A fost odată o bătrână care trăia din pomană şi tot ceea ce primea împărţea exact în două: jumătate îşi oprea pentru ea şi jumătate îi dădea găinii sale.

În fiece dimineaţă, în zori, găina începea să cotcodăcească: făcuse un ou. Bătrâna îl vindea cu un ban şi cumpăra pâine. Coaja o mărunţea pentru găină, iar miezul îl mânca; apoi pleca iar să cerşească. Veni însă un an rău. Într-o zi, bătrâna se întoarse acasă cu mâinile goale.

— Ah, găinuşa mea! Azi rămânem nemâncate!

— Răbdare! O să mâncăm mâine.

A doua zi în zori, găina începu să cotcodăcească. În loc de un ou, făcuse de astă dată două, unul alb şi celălalt negru.

Bătrânica plecă să le vândă. Pe cel alb îl vându imediat; dar nimeni nu voia să creadă că oul negru este ou de găină. Bătrâna cumpără, ca de obicei, pâine de un ban şi se întoarse acasă.

— Ah, găinuşa mea! Nimeni nu vrea să cumpere oul cel negru.

— Du-i-l regelui. Bătrâna îl duse regelui.

— Ce fel de ou e ăsta, femeie?

— Maiestate, e ou de găină.

— Şi cât vrei pe el?

— Maiestate, cât vă lasă inima.

— Daţi-i o sută de lire. Cu o sută de lire, bătrâna se simţi mai bogată decât însăşi măria-sa.

Chiar în zilele acelea, o găină de-a reginei căzuse cloşcă, şi, printre ouăle puse la clocit, îl aşezară şi pe cel negru. Dar cloşca nu-l cloci. Regele trimise după bătrână; – Oul acela, femeie, era stricat.

— Nu se poate, maiestate; găina îl făcuse chiar în ziua aceea.

— Dar n-a ieşit pui din el.

— Trebuia să-l clocească măria-sa, regina.

Părea o treabă mai curând ciudată. Dar regina, curioasă, spuse:

— Am să-l clocesc eu.

Şi-l puse în sân. După douăzeci şi două de zile, auzi cum se sparge coaja. Ieşi un puişor alb o frumuseţe.

— Maiestate, maiestate! Faceţi-mi supă cu vin. Şi piuia.

— Eşti cocoşel sau puicuţă?

— Maiestate, sunt cocoşel.

— Cântă.

— Cucurigu!

Era deci cocoşel. Şi deveni distracţia întregii curţi. Dar cu cât creştea cu atât se făcea mai obraznic. La masă ciugulea din farfuria regelui şi a reginei; scurma, ca şi cum aşa s-ar fi cuvenit, în farfuriile miniştrilor care nu îndrăzneau să-i spună huşti! din respect pentru rege rătăcea de colo colo prin camerele palatului, se cuibărea oriunde, murdărea totul cu găinaţ. Şi apoi mereu, cât îi ziulica de lungă.

— Cucurigu! Cucurigu!

Te asurzea. Curtenii nu mai puteau răbda.

Într-o zi, regina îşi făcuse o rochie nouă, o minunăţie, care

costase o groază de bani. Nici n-apucase bine s-o îmbrace că iată, vine cocoşelul şi i-o murdăreşte. Regina mai să-şi iasă din minţi de furie:

— Cocoşel mizerabil! De astă dată hai; treacă meargă. Dar dacă mai faci o dată ţi-arăt eu ţie!

Şi comandă la croitoreasă o altă rochie şi mai împodobită. Croitoreasa îşi dădu toată silinţa, se-nţelege; închipuiţi-vă ce rochie îi făcuse! Dar nici n-apucă regina s-o îmbrace, că iată vine cocoşelul şi i-o murdăreşte.

Regina nu mai vedea în faţa ochilor de furie:

— Cocoşel mizerabil! Până aici ţi-a fost! Chemaţi-l pe bucătar. Bucătarul veni.

— Să-mi faci o supă din cocoşul ăsta!

I-au tăiat gâtul în bucătărie şi l-au pus la fiert. Dar numai cât dădu primul clocot în oală:

— Cucurigu!

Cocoşul sări afară de parcă nici n-ar fi fost tăiat, jumulit şi pârlit. Bucătarul alergă la regină:

— Maiestate, cocoşelul a înviat!

Nu era un lucru obişnuit şi cocoşelul ajunse la mare preţ. Toţi îl priveau eu respect, câte unii se temeau de el. Iar el îşi făcea de cap. La masă ciugulea cu neruşinare din farfuriile regelui şi ale reginei; scurma netulburat în farfuriile miniştrilor, care, din respect pentru rege, nu îndrăzneau să-i spună huşti!; se cuibărea oriunde, murdărea până şi tronul regal şi-l umplea de găinaţ. Şi apoi, zi şi noapte, cucurigu! Te asurzea. Poporul blestema, strângând din dinţi:

— Lua-l-ar naiba pe cocoşul ăsta şi pe cei care-l cresc! într-o zi maiestatea sa trebuia să-i trimită un mesaj altui rege. Luă hârtie, peniţă şi călimară, scrise scrisoarea şi o lăsă pe măsuţă să se usuce.

Cocoşelul se urcă sus şi i-o murdăreşte chiar pe locul iscăliturii.

— Cocoşel murdar! De astă dată, hai treacă-meargă! Altă dată te-nvăţ eu minte!

Regele scrise din nou scrisoarea, o iasă iarăşi pe măsuţă ca să se usuce. Cocoşelul se urcă sus, i-o murdăreşte chiar pe locul iscăliturii.

Regele nu mai vedea în faţa ochilor de furie:

— Cocoşel murdar. Te-nvăţ eu minte! Chemaţi-l pe bucătar.

Bucătarul veni.

— Să mi-l faci friptură azi la prânz.

În bucătărie îi tăiară gâtul şi-l înfipseră în frigare.

La ora mesei, bucătarul îl servi pe tavă. Maiestatea sa începu să-l împartă, la unul o aripă, la altul un picior, unuia o bucată de piept, altuia târţiţa; el îşi opri gâtul şi capul cu creasta şi bărbiile. Dar abia terminase de mâncat că din adâncul stomacului său se auzi:

— Cucurigu!

Încremeniră cu toţii. Îi chemară imediat pe medicii de la curte.

— Ar trebui să-i deschidem burta regelui; dar cine are curajul s-o facă? Iar cocoşelul, din stomacul maiestăţii sale, striga din când în când:

— Cucurigu!

— Chemaţi-o pe bătrână, spuse regele.

Bătrâna tocmai venea să ceară de pomană la palat şi-i spuseră să urce la rege.

— Vrăjitoare blestemată! Cum ai vrăjit oul acela? Am mâncat capul cocoşului, iar el cântă acum din burta mea. Dacă nu mă scapi, poţi să fii sigură că nu mai ai mult de trăit.

— Maiestate, daţi-mi răgaz o zi. Se întoarse acasă:

— Ah, găinuşa mea! M-a chemat regele: „Am mâncat capul cocoşelului, iar acesta cântă din burta mea”. Dacă nu-l scap, mă omoară!

— Bătrânica mea, asta-i treabă uşoară. Ia mâine o mână de grăunţe, întoarce-te la rege şi spune; *boabe, boabe*! auzindu-te, cocoşelul o să iasă afară. Şi a fost întocmai aşa.

Dar era un lucru foarte ciudat. Cocoşelul ajunse vestit în toată ţara şi începu să-şi facă de cap şi mai tare decât înainte.

Într-o dimineaţă, înainte de a se lumina de ziuă:

— Cucurigu! maiestate, vreau o găină.

— Să-i dăm o găină! A doua zi, înainte de a se lumina de ziuă:

— Maiestate, vreau altă găină! Şi tot aşa, ceru două duzini de găini.

Într-altă dimineaţă, înainte de a se lumina de ziuă – Maiestate, vreau pinteni de aur!

— Să-i dăm pinteni de aur!

Cocoşelul, care devenise o mândreţe de cocoş, se împăuna cu pintenii săi de aur, ciugulind ba una, ba alta.

Altă dată, înainte de a se lumina de ziuă:

— Cucurigu! maiestate, vreau o creastă dublă de aur.

— Să-i dăm o creastă dublă de aur!

Regele începea să se plictisească; dar cocoşul cu pintenii de aur şi cu creasta sa dublă de aur se împăuna peste tot, ciugulind ba una, ba alta.

În sfârşit, într-o dimineaţă, înainte de a se lumina de ziuă:

— Cucurigu! maiestate, vreau jumătate de regat; am şi eu coroană ca măria-ta. Regele îşi pierdu răbdarea:

— Să nu-l mai văd înaintea mea pe cocoşul ăsta obraznic!

Dar cum să facă? Să-l omoare nu folosea la nimic că învia mereu. Să-l ducă departe de palat, iar nu folosea la nimic: s-ar fi întors. Să-l ia cu binişorul era şi mai rău; răspundea în bătaie de joc:

— Cucurigu!

Disperat, regele trimise iar după bătrână:

— Dacă nu mă scapi de cocoşul ăsta, îţi tai capul!

— Maiestate, daţi-mi răgaz o zi. Se întoarse acasă:

— Ah, găinuşa mea! Regele a trimis iar după mine: „Dacă nu mă scapi de cocoşul ăsta, îţi tai capul!” Ce să-i răspund?

— Răspunde-i: „Maiestatea voastră n-are copii. Mai bine să-l adopte pe cocoşel şi acesta se va linişti”.

Regele, neavând încotro, se hotărî să-l adopte. Dar n-a folosit prea mult nici asta.

Cu toate găinile acelea, palatul devenise un coteţ. Regele, regina, miniştrii, curtenii, servitorii înotau în găinaţ din cap până-n picioare şi nu mai rezistau, pur şi simplu. Iar apoi cotcodăceli ici, cucurigu dincolo, îşi simţeau capul ca o baniţă!

Poporul blestema scrâşnind din dinţi:

— Să-i ia naiba pe cocoş şi pe găinile lui şi pe cei care le cresc!

— Ascultă, vrăjitoareo, spuse regele. Dacă până mâine nu mă descotoroseşti de cocoş şi de găinile lui, vei plăti cu capul.

— Maiestate, numai zâna Morgana se poate descurca aici;

trimiteţi după ea.

Regele trimise după zână. Dar zâna îi răspunse i

— Cine are nevoie, să vină la mine, iar cine n-are, să-i trimită pe alţii.

Aşa că regele trebui să pornească el însuşi la drum.

— Maiestate, până când cocoşul ăsta nu va deveni om în carne şi oase ca măria-ta, nu veţi avea linişte.

— Şi ce trebuie să facem ca să devină om în carne şi oase?

— Vă trebuie trei feluri de boabe de grâu. Trageţi cu propria mină trei brazde şi aruncaţi seminţele. Apoi seceraţi, treieraţi, fără să amestecaţi grâul şi spuneţi!

Boabe, boabe!
Cin-le vrea să nu le scape!

Daţi la găini aceste seminţe. Când n-o să mai rămână nici un singur bob, spuneţi:

Boabe, boabe!
Cin-le vrea să nu le scape!

Daţi la găini celălalt grâu. Când n-o să mai rămână nici un singur bob, spuneţi:

Boabe, boabe!
Cin-le vrea să nu le scape!

Şi apoi veţi arunca aceste ultime boabe de grâu. Regele se strădui să facă întocmai cum fusese învăţat. Când veni vremea spuse:

Boabe, boabe!
Cin-le vrea, să nu-ţi scape!

Şi jumătate dintre găini muri.

Boabe, boabe!
Cin-le vrea, să nu-ţi scape!

Şi restul găinilor muri.

Boabe, boabe!
Cin-le vrea, să nu-ţi scape!

Cocoşul începu să ciugulească de unul singur şi după ce înghiţi şi ultimul bob, se dădu deoparte, apoi se lungi, cucurigu! îşi scuturǎ penele şi deveni o mândreţe de flăcău. Îi rămăseseră numai creasta şi pintenii de cocoş. Dar asta nu mai avea nicio importanţă! Regele vorbi poporului:

— Eu n-am copii! Acesta va fi moştenitorul meu! Să-l respectaţi!

— Trăiască prinţul! Trăiască prinţul! Dar îşi spuneau în şoaptă:

— Vedem noi mai târziu. Cine cocoş se naşte, strigă cucurigu!

După câteva luni, prinţul deveni melancolic. Voia să rămână singur, nu vorbea cu nimeni.

— Ce ai, băiatul meu?

— Maiestate, n-am nimic.

Nu voia să mărturisească nimănui pentru că se ruşina, dar ar fi dorit nespus de mult să strige cucurigu.

Fură chemaţi medicii de curte, îi chemară şi pe cei mai renumiţi medici din străinătate. Niciunul nu se pricepea ce să facă.

— Poate prinţul vrea să-şi ia o soţie?

— Nu voia soţie.

— Dar atunci ce voia? Orice-ar fi dorit i s-ar fi îngăduit.

— Aş vrea... să strig cucurigu! îi dădură voie şi el nu se potoli toată ziulica. Atunci îi tăiară creasta şi se lecui: nu i mai veni niciodată să strige cucurigu. Dar poporul:

— Vedem noi mai târziu. Ce din găină iese, trebuie să scurme.

După câteva luni, prinţul redeveni melancolic. Voii să stea singur, nu vorbea cu nimeni.

— Ce ai, băiatul meu?

— Maiestate, n-am nimic.

Nu voia să mărturisească nimănui pentru că se ruşina, dar ar fi dorit nespus de mult să iasă în curte şi să înceapă să scurme.

Fură chemaţi din nou medicii, care iar nu se pricepură să facă nimic.

— Poate prinţul vrea să-şi ia o soţie?

— Nu voia soţie.

— Atunci ce voia? Orice-ar fi dorit, i s-ar fi îngăduit.

— Aş vrea... să ies afară să scurm! îi dădură voie.

Apoi îi smulseră pintenii şi se lecui şi de scurmat. Veni în cele din urmă şi vremea să se însoare.

— Fiul meu, ţi-ar plăcea prinţesa Spaniei?

— Maiestate, dacă mă însor... aş vrea să iau o puicuţă!

— Iar o luăm de la început?

În ziua aceea regele nu prea era în apele lui. Scoase sabia şi-i reteză capul.

Dar în loc de sânge de om, curse sânge de găină, îndată apăru bătrânica:

— Maiestate, de astă dată s-a terminat.

Îi lipi capul cu salivă şi prinţul învie numaidecât. Acum era însă om cu adevărat, se linişti şi peste puţină vreme se însura cu prinţesa Spaniei. Apoi ajunseră şi ei, la rândul lor, rege şi regină şi mai făcură câteodată şi bine.

Iar basmul nostru se încheie aici.

Articol XIII. FIICA REGELUI

La figlia del Re

Au fost odată un rege şi o regină care aveau o sluguţă fată şi o iubeau ca pe lumina ochilor. Regele Franţei îşi trimise mesagerii ca s-o ceară de soţie.

Dar regele şi regina nu voiau să se despartă de fata lor şi i-au răspuns:

— E doar o copilă.

Un an mai târziu, regele Spaniei îşi trimise şi el mesagerii.

Regele şi regina au răspuns din nou:

— E doar o copilă.

Cei doi regi s-au supărat. Au căzut la înţelegere şi au chemat un vrăjitor.

— S-o vrăjeşti pe fata regelui! Vraja cea mai rea pe care o ştii să i-o faci!

— Într-o lună veţi căpăta ceea ce doriţi.

După o lună vrăjitorul se prezentă în faţa celor *doi* regi:

— Iată! Să-i dăruiţi acest inel! după ce-l va purta în deget douăzeci şi patru de ore, o să vedeţi ce se va întâmpla.

Nu i-l puteau dărui pentru că se certaseră deja cu părinţii fetei. Şi-atunci cum să facă?

— Mă ocup eu de asta.

Regele Spaniei se travesti în bijutier şi deschise o prăvălie în faţa palatului regal. Regina voia să cumpere bijuterii şi trimise după el.

El se duse, păstrând deoparte, într-o cutiuţă inelul vrăjit

După ce regina cumpără mai multe bijuterii, se întoarse spre fată:

— Dar tu nu vrei nimic?

— Nu-mi place nimic din ceea ce are.

— Am aici un inel rar, o să vă placă. Şi falsul bijutier scoase inelul vrăjit – Oh, ce frumuseţe! Ce frumuseţe! Cât costă?

— Prinţesă, inelul e nepreţuit, dar primesc cât vreţi să-mi daţi.

Îi dădură bani mulţi şi negustorul plecă. Prinţesa îşi puse inelul în deget şi-l admiră fericită:

— Oh, ce frumuseţe! *Ce* frumuseţe! Dar seara, după douăzeci şi patru de ore!

— Vai! Vai! Vai! Regele, regina, doamnele de la curte se năpustiră cu lumânări în mână.

— Daţi-vă la o parte! Daţi-vă la o parte! Sunt făcută din cârlţi.

Într-adevăr, carnea sărmanei prinţese devenise de cârlţi.

Regele şi regina erau disperaţi. Au întrunit imediat Consiliul de coroană.

— Ce-i de făcut?

— Maiestatea voastră să dea un anunţ: cine o vindecă pe prinţesă va fi ginerele regelui.

Şi crainicii se răspândiră în tot regatul cu surle şi tobe

— Cine o vindecă pe prinţesă va fi ginerele regelui!

Într-un oraş, trăia un flăcău, fiul unui biet cârpaci. Şi cum vedea că în casa lor se moare de foame, îi spuse într-o zi tatălui său:

— Tată, binecuvântează-mă. Plec în lume să-mi caut norocul.

— Cerul să te binecuvânteze, fiul meu! Tânărul porni la drum.

După ce se depărta, văzu pe o cărare singuratică o ceată de băieţi care ţipau şi aruncau cu pietre într-o sărmană broască râioasă pe care voiau s-o omoare:

— Ce rău v-a făcut? Ce-aveţi eu ea? Este o biată vietate: lăsaţi-o în pace!

Văzând însă că băieţii n-aveau de gând să înceteze, sări în mijlocul lor, îi dădu un pumn unuia, o palmă altuia şi-i risipi; broasca râioasă avu timp să se ascundă într-o groapă.

Merse el ce merse şi-i întâlni pe crainicii regelui, care sunând din surle şi bătând toba, strigau: – Cine o vindecă pe prinţesă va fi ginerele regelui!

— Dar ce boală are prinţesa? îi întrebă el.

— A devenit de câlţi.

Salută şi îşi continuă drumul până când îl prinse noaptea pe câmpie. Privea de jur-împrejur şi căuta un loc de odihnă: când se întoarse, văzu alături de el o preafrumoasă doamnă. Tânărul tresări.

— Nu te teme: sunt o zână. Am venit să-ţi mulţumesc.

— Pentru ce să-mi mulţumeşti?

— Tu mi-ai salvat viaţa. Acesta este destinul meu: ziua broască râioasă, iar noaptea zână. Cere-mi ce vrei.

— Zână bună, fata regelui a devenit de câlţi şi cel ce-o vindecă, ajunge ginerele regelui. Învaţă mă ce să fac. Îmi este de ajuns.

— Ia această spadă şi mergi drept înainte, mereu înainte. Ai să ajungi într-o pădure ce mişună de şerpi şi de animale sălbatice. Nu te speria: mergi drept înainte până la palatul vrăjitorului. Când ajungi, bate de trei ori în poartă…

Şi-i explică amănunţit ce să facă.

— Dacă o să ai nevoie de mine, vino de mă caută. Tânărul îi mulţumi şi porni la drum. Merse el ce merse până ce intră într-o pădure ce mişuna de animale sălbatice. Era ceva cumplit. Urlau, scrâşneau din dinţi, îşi deschideau larg fălcile; dar el nu se sperie şi merse mereu înainte. În cele din urmă ajunse la palatul vrăjitorului şi bătu de trei ori în poartă.

— Îndrăzneţule, îndrăzneţele! Ce vrei de la mine?

— De eşti cu adevărat vrăjitor, vino să te baţi cu mine.

Vrăjitorul se supără şi ieşi înarmat până-n dinţi; dar cum văzu spada din mâna flăcăului, strigă: – Nenorocitul de mine! Şi se aruncă în genunchi.

— Cruţă-mi măcar viaţa!

— Dezleagă vraja cu care ai legat-o pe prinţesă şi şi voi lăsa viaţa.

Vrăjitorul scoase din buzunar un inel şi-i spuse:

— Ţine: pune-i-l în degetul cel mic de la mâna stângă şi vraja va fi dezlegată! Tânărul mulţumit se înfăţişează înaintea regelui.

— Maiestatea voastră, este adevărat că acela care o vindecă pe prinţesă va deveni ginerele măriei-tale?

— Adevărat, cât se poate de adevărat.

— Atunci sunt gata s-o vindec.

O chemară pe prinţesă şi toţi curtenii se adunară în jurul lor; dar numai cât îi puse inelul în deget şi prinţesa fu cuprinsă de flăcări din cap până-n picioare. Izbucniră urlete de groază. În zăpăceala generală, tânărul fugi şi, nu se mai opri până ce nu ajunse la locul unde-i apăruse zâna.

— Zână bună, unde eşti?

— La porunca ta.

Îi povesti nenorocirea sa.

— Te-ai lăsat păcălit! Ţine acest pumnal şi întoarce-te la vrăjitor: vei vedea că de astă dată n-o să-şi mai bată joc de tine.

Tânărul porni la drum şi, după ce ajunse la palatul vrăjitorului, bătu de trei ori în uşă.

— Îndrăzneţule, îndrăzneţule! Ce vrei de la mine?

— De eşti cu adevărat vrăjitor, vino să te baţi cu mine!

Vrăjitorul se supără şi ieşi înarmat până-n dinţi. Dar cum văzu pumnalul din mâna flăcăului, se aruncă în genunchi:

— Cruţă-mi măcar viaţa!

— Vrăjitor blestemat, ţi-ai bătut joc de mine. Ai să rămâi legat în lanţuri, până ce vei rupe vraja.

Îl legă bine, înfipse pumnalul în pământ şi prinse capătul lanţului de el. Vrăjitorul nu putea să se mişte.

— Eşti mai puternic decât mine! Întoarce-te la prinţesă, scoate-i inelul bijutierului din deget şi vraja va fi dezlegată.

Tânărul nostru nu prea se simţea în largul său, la gândul că trebuie să apară iarăşi în faţa regelui; dar, aflând că prinţesa scăpase

numai cu câteva arsuri, pentru că toţi curtenii săriseră imediat să stingă focul, şi-a făcut curaj.

— Maiestate, vă rog să mă iertaţi. N a fost vina mea. Vrăjitorul cel ticălos e vinovat. Dar acum lucrurile s-au schimbat. Să-i scoatem prinţesei inelul din deget şi vraja va fi dezlegată.

Au făcut întocmai. Prinţesa redeveni om în carne şi oase, dar părea lipsită de viaţă: n-avea nici limbă, nici ochi, nici urechi; flăcările o schilodiseră. Iar dacă el n-o vindeca pe deplin, nu putea să devină ginerele regelui.

Porni din nou la drum şi se întoarse în locul undei apăruse zâna.

— Zână bună, unde eşti?

— La porunca ta.

Îi povesti toată nenorocirea sa.

— Te-ai lăsat păcălit! Şi-i explică amănunţit ce să facă. Tânărul se întoarse la vrăjitor.

— Vrăjitor ticălos, iar ţi-ai bătut joc de mine! Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte!

— Te rog, nu mă pedepsi! Mergi la surorile mele, care stau puţin mai departe de-aici. Faci aşa şi aşa…

Merse el ce merse până ce ajunse pe o pajişte unde se afla un palat aidoma cu palatul vrăjitorului. Bătu în poartă.

— Cine eşti tu? Ce vrei de la mine?

— O caut pe Corniţă de aur.

— Înţeleg. Te trimite frate-miu. Ce poftеşte de la mine?

— Un petecel de stofă roşie; i s-a găurit mantaua.

— Ce sâcâială! Ţine!

Şi-i aruncă de la fereastră un peticel de catifea roşie, tăiat în formă de limbă.

Merse el ce merse până ajunse la poalele unui munte, unde se afla un palat aidoma cu palatul vrăjitorului. Bătu în poartă.

— Cine eşti tu? Ce vrei de la mine?

— O caut pe Mânuţă de aur.

— Înţeleg: Te trimite frate-miu! Ce poftеşte de la mine?

— Două boabe de linte pentru ciorbă.

— Ce sâcâială! Ţine…

Şi-i aruncă de la fereastră două boabe de linte învelite într-o bucăţică de hârtie.

Merse el ce merse până ajunse într-o vale unde se afla un alt palat aidoma cu palatul vrăjitorului.

Bătu în poartă.

— Cine eşti tu? Ce vrei de la mine?

— O caut pe Picioruş de aur.

— Înţeleg: Te trimite frate-miu. Ce poftește de la mine?

— Doi melcişori ca să-i mănânce la cină!

— Ce sâcâială! Ţine... Şi-i aruncă de la fereastră melcişorii. Tânărul se întoarse la vrăjitor.

— Am adus ce mi-ai cerut. Vrăjitorul îi explică amănunţit ce trebuie să facă şi, cum tânărul voia să plece, îi spuse:

— Mă laşi aici legat?

— Ai merita-o, dar îţi dau drumul. De m-ai înşelat, vai de tine!

Tânărul se prezentă la palatul regal şi ceru să fie condus în faţa prinţesei.

Îi deschise gura, îi puse în locul limbii bucăţica aceea de catifea roşie şi prinţesa îşi recapătă graiul. Dar primele cuvinte pe care le spuse fură împotriva lui:

— Cârpaci nenorocit! Pleacă de-aici! Pleacă de aici! Bietul băiat era năucit.

— Asia-i lucrătura vrăjitorului!

Fără s-o bage în seamă, luă cele două grăunţe de linte, i le lipi cu puţină salivă pe pupilele stinse şi fata începu să vadă; dar numai cât îl privi, îşi acoperi ochii cu mâinile:

— Doamne, cât e de urât! Cât e de urât! Bietul băiat era năucit.

— Asta-i lucrătura vrăjitorului!

Şi tot fără s-o bage în seamă, luă cele două căsuţe ale melcilor care fuseseră deja golite şi, cu puţină salivă, le lipi frumos în locul urechilor. Prinţesa căpătă şi urechi. Atunci tânărul se întoarse spre rege şi spuse:

— Maiestate, sunt ginerele măriei-tale!

Dar auzindu-i vocea, prinţesa începu să strige!

— M-a făcut vrăjitoare! M-a făcut vrăjitoare! Bietul tânăr, la

această nouă ieşire a fetei, se înspăimântă:

— Asta-i cu siguranţă lucrătura vrăjitorului! Se întoarse la zână:

— Zână bună, unde eşti?

— La porunca ta.

Îi povesti nenorocirea sa. Zâna surâse şi-l întrebă:

— I-ai luat din deget şi cel de al doilea inel dat de vrăjitor?

— Mi se pare că nu.

— Du-te de vezi: asta trebuie să fie.

După ce prinţesa scăpă şi de inel redeveni blinda şi liniştită. Atunci regele îi spuse:

— Iată-l pe mirele tău.

Prinţesa şi tânărul se îmbrăţişară în fala tuturor şi câteva zile mai târziu se căsătoriră.

Şi au fost soţ şi solie.
Ei cu folosul, noi cu ponosul.

Articol XIV. SERPENTINA

Serpentina

Au fost odată un rege şi o regină. Regina era însărcinată.

Într-o zi trecu pe-acolo o ţigancă dintre cele care ghicesc norocul şi regele trimise s-o cheme: – Ce va naşte regina?

— Maiestate, un şarpe, înmărmuriră cu toţii.

— Şi ce trebuie să facă? Să-l omoare imediat după naştere? Să-l crească?

— Să-l crească.

Biata regină izbucni în lacrimi.

Cum să alăpteze un şarpe dezgustător? O să moară de groază! Şi apoi dacă îi muşcă sânul?

— Maiestate, să nu vă temeţi. Va avea un singur dinte, un dinte de aur.

Într-adevăr, regina născu un şarpe micuţ, negru-verzui, care ţâşni imediat din mâna moaşei, se agăţă de sânul mamei şi începu să sugă. După ce adormi, regele îi deschise gura şi văzu că avea într-adevăr un singur dinte, un dinte de aur. Dar, cum nu voia să i se ştie în lume nenorocirea, spuse tuturor că regina născuse o copilă frumoasă, pe care o botezaseră Serpentina.

Serpentina creştea văzând cu ochii şi ori de câte ori deschidea gara, dintele ei de aur strălucea. Într-o zi, trecu din nou pe-acolo ţiganca aceea st regele trimise iar s-o cheme: – Spune-mi care o să fie soarta Serpentinei?

— Bună sau rea, măria-ta?

— Bună sau rea.

Ţiganca luă în mină coada Serpentinei şi în timp ce o privea cu mare atenţie, clătina din cap. – Femeie, ce vezi tu acolo de clăti ni din cap?

— Măria-ta, văd necazuri!

— Necazuri fără leac?

— Măria ta ar trebui să întrebe pe cineva mai înţelept decât mine, pe zâna Gheboasă.

— Şi unde-aş putea s-o găsesc pe această zână?

— Măria-ta să ia pâine şi vin cât să-i ajungă pentru opt zile şi să meargă mereu drept înainte, dar atenţie!, fără să întoarcă vreodată capul. În cea de-a opta zi se va afla în faţa unei peşteri: acolo locuieşte

zâna cea gheboasă.

— Bine, spuse regele, chiar mâine voi pleca.

Îşi luă merinde pentru opt zile şi porni la drum. Când se afla pe la jumătatea drumului:

— Maiestate! maiestate!

Era gata-gata să se întoarcă, îşi aminti însă de sfatul ţigăncii şi-şi continuă drumul. În altă zi, iată că aude în spatele său un urlet omenesc:

— Mă omoară! Vai! Mă omoară!

Regele se opri nehotărât; strigătul acela îi rupea inima! Era gata gata să se întoarcă, îşi aminti însă de sfatul ţigăncii şi-şi continuă drumul.

În altă zi, iată că aude în spate un zgomot puternic de parcă mai mulţi cai ar fi alergat în galop.

— La o parte! La o parte!

Înspăimântat, era gata-gata să se întoarcă, îşi aminti însă de sfatul ţigăncii şi-şi continuă drumul. Cum ajunse în faţa peşterii, începu să strige:

— Zână gheboasă! Zână gheboasă!

— Ghebos eşti tu! îi răspunse o voce.

Şi bietul rege, simţind o greutate în spate, întinse mâna şi se pipăi. Îi răsărise o cocoaşă.

— Şi acum ce mă fac? Cum să mă întorc cu nenorocirea asta în spate?

Se hotărî să se întoarcă la vreme de noapte, ca să nu-l vadă nimeni. Regina, observându-i cocoaşa din spate, îl întrebă:

— Ce purtaţi în spate, maiestate?

— Îmi port nenorocirea. Şi-i povesti cele întâmplate. Regina se hotărî să încerce şi ea la rândul ei.

— Între noi, ca femei, ne vom înţelege mai bine. Îşi luă pâine şi vin cât să-i ajungă opt zile la rând şi plecă.

Când se afla la jumătatea drumului:

— Maiestate! maiestate!

Uitând de sfatul ţigăncii se întoarse şi se trezi de unde plecase.

— Nu-i nimic! O s-o iau de la capăt!

A doua oară, puţin mai departe de jumătatea drumului, iată că aude în spate un zgomot puternic de parcă mulţi cai ar fi alergat în galop:

— La o parte! La o parte

Cuprinsă de spaimă se întoarse şi se trezi din nou de unde plecase.

Atunci, ca o femeie isteaţă ce era, îi spuse regelui:

— Maiestate, astupaţi-mi urechile cu vată peste care să vărsaţi ceară. N-am să mai aud nimic şi voi putea ajunge la zâna cea gheboasă; altfel nu voi reuşi niciodată.

Regele îi astupă urechile şi ea porni din nou la drum.

Cum ajunse în faţa peşterii, îşi destupă urechile şi bătu la intrare. Bate o dată, bate de două ori, dar nimeni nu răspunde. Regina nu voia să-i spună zânei pe nume şi lovea întruna cu bastonul pe care-l ţinea cu amândouă mâinile.

— Cine-i? se auzi în cele din urmă o voce. Pe cine cauţi?

— Eu sunt: o caut pe zână.

— Care zână? Aici sunt trei zâne!

— Pe zâna Gheboasă! îi scăpă fără să vrea acest răspuns.

— Gheboasă eşti tu!

Şi regina îşi pipăi spatele. Îi răsărise o cocoaşă. Se întoarse acasă la vreme de noapte ca să n-o vadă nimeni. Regele, înainte de a-i vorbi se uită în spatele ei.

— Ce purtaţi în spate, maiestate?

— Îmi port nenorocirea! Şi-i povesti cele întâmplate.

— Şi toate astea din cauza Serpentinei. Să-i strivim capul. Ea ne-aduce ghinion. Dar regele nu se putea hotărî la asemenea faptă.

— Doar e sânge din sângele nostru!

— Am să fac aşa cum mă taie capul, hotărî regina în sinea ei.

Şi pe ascuns chemă un gardian de la palat:

— Ia cutia asta şi du-te în pădure; fă o stivă de lemne, pune cutia deasupra şi apoi dă-i foc. Să nu te întorci până ce n-a ars totul.

— Maiestate, aşa voi face.

Dar în vremea asta, regele porunci să fie chemată ţiganca:

— Spune-mi care-o să fie soarta Serpentinei?

— Bună sau rea?
— Bună sau rea.
— Maiestate, pe Serpentină o paşte un pericol de moarte şi…

Serpentina de-o muri Regatul vi s-o nărui.

— Ce pericol poate s-o pască pe Serpentina în palatul regal?
— Maiestate, nu mai este în palatul regal.
Când regele află ce făcuse soţia sa începu să-şi smulgă părul din cap's
— Ne-am nenorocit. Ah! Sărmană Serpentina, unde eşti tu acum? Şi o voce de departe îi răspunse:
— Maiestate, în pădure.
— Şi ce faci?
— Ascult zgomote ciudate. Regele porunci:
— Înşeuaţi-mi cel mai bun cal din grajd!
Încalecă şi ca un fulger porni spre pădure. Din când în când se oprea!
— Serpentina, unde eşti?
— Maiestate, în mijlocul pădurii. Vocea se auzea acum de aproape.
— Şi ce faci?
— Maiestate, mi-e foarte cald.
Regele înfigea pintenii în burta calului i ar fi vrut să zboare. Dar, când ajunse în mijlocul pădurii, văzu o flacără uriaşă:
— Serpentina, unde eşti?
— Maiestate, în mijlocul pădurii. Vocea se auzea foarte aproape.
— Şi ce faci?
— Piele nouă, maiestate!
Regele alergă spre focul care ardea şi, fără teamă că s-ar putea frige, scoase din flăcări cutia. O deschise cu mare grabă şi din ea ţâşni o fată minunată: dar era acoperită din cap până-n picioare de solzi, ca un şarpe.
— Prea curând, maiestate! De-acum nu mă voi mai putea mărita!

Serpentina n-avusese timp să şi schimbe pielea. Plângea în hohote, nimic n-o consola.

— Lăsaţi mă singură. Mă voi duce la zâna cea gheboasă.

Nereuşind s-o facă să-şi mute gândul, regele o părăsi în mijlocul pădurii şi se întoarse la palat.

Iar Serpentina caută la dreapta, caută la stânga, nu găseşte drumul. Văzu un bondar.

— Bondarule, micul meu bondar! Dacă-mi arăţi drumul spre zâna cea gheboasă, îţi fac un dar nemaipomenit.

— N-o cunosc pe zâna asta. Şi-şi văzu de drum. Puţin mai departe întâlni un şoricel:

— Şoricelule, şoricelul meu! Dacă-mi arăţi drumul spre zâna cea gheboasă, îţi fac un dar nemaipomenit.

— N-o cunosc. Şi-şi văzu de drum.

Puţin mai departe văzu o privighetoare în vârful unui copac:

— Privighetoare, privighetoare minunată. Dacă-mi arăţi drumul spre zâna cea gheboasă, îţi fac un dar nemaipomenit.

— Îmi pare rău, dar nu pot. O aştept pe frumoasa cu dintele de aur, care va trece pe aici.

— Privighetoare, privighetoare minunată. Eu sunt frumoasa cu dintele de aur. Şi-i arătă dintele.

— O, prinţesa mea! De ani de zile te-aştept. Privighetoarea se transformă deodată în cel mai frumos tânăr din lume, o luă de mână pe fată şi-o ajută să iasă din pădure. Când ajunseră în faţa peşterii, frumosul tânăr bătu la intrare:

— Cine sunteţi?

— Serpentina şi cu mine.

— Şi ce vreţi?

— O căutăm pe zâna regină.

Peştera se deschise larg şi apăru splendidul palat al zânei gheboase; trebuia însă s-o numeşti regină, pentru că altminteri se supăra.

— Bine-ai venit, copila mea! Te aştept de mult. Tânărul acesta e fiu de rege. O vrăjitoare îl legase printr-o vrajă ce nu putea fi ruptă decât de fata cu dintele de aur. Acum va trebui să vă căsătoriţi.

Prinţesa cu pielea aceea solzoasă numai frumoasă nu era. Zâna începu s-o frece de sus până jos şi cât ai clipi o curăţă. Nici vorbă s-o mai recunoşti. Devenise atât de frumoasă de-ţi lua ochii. Regina, auzind că Serpentina se întoarce acasă, se înfurie:

— Dacă se întoarce ea, eu plec. Ne poartă ghinion.

Aflând însă că fata aducea o alifie care făcea să dispară cocoaşele, îi ieşi în întâmpinare cu regele şi întreaga curte. S-au bucurat zile în şir şi au petrecut, iar de atunci au trăit mereu în pace şi bună înţelegere.

Iar noi, ca proştii, fluierăm a pagubă.

Articol XV. FIU, FIUFIU, FIU

Tì, tìriti, tì

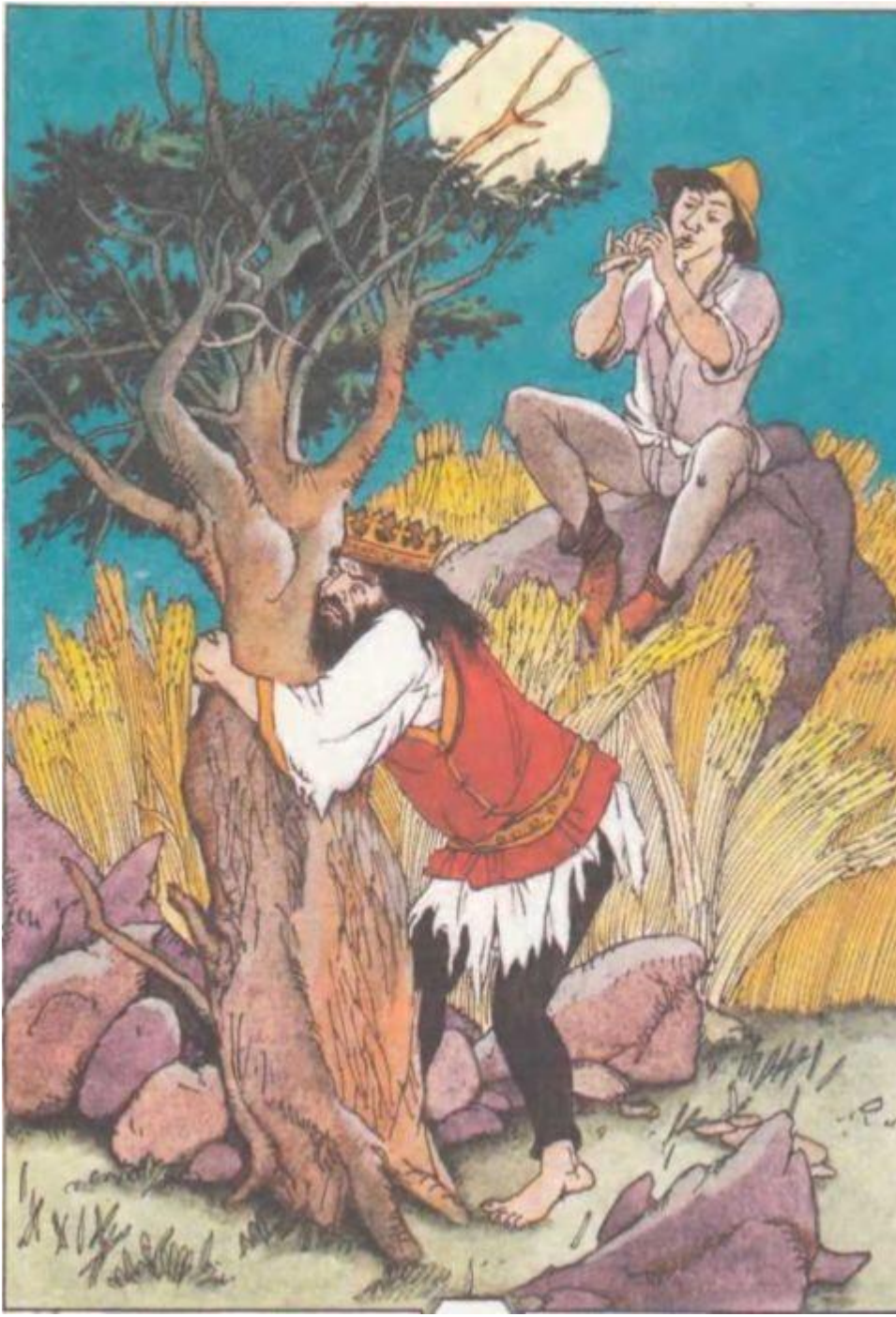

A fost odată un ţăran care avea un ogor micuţ şi pietros, lat de-o palmă. Îşi ridicase în mijlocul lui un hambar şi trăia acolo, de la un an la altul: săpa, semăna şi prăşea la vreme, făcea, pe scurt, toate muncile câmpului.

În orele de răgaz îşi scotea din buzunar un fluier şi fiu, *fiufiu, fiu,* se înveselea cântând un cântecel, mereu acelaşi; apoi reîncepea să muncească.

Micul său ogor pietros rodea mai mult decât o moşie. Recolta sa era întotdeauna de cel puţin cinci ori mai mare decât a vecinilor. Iar aceştia mureau de ciudă. Cândva n-ar fi primit ogorul acela nici dacă le-ar fi fost dat de pomană; însă de când îl cultiva omul nostru, nu ştiau ce să mai facă pentru a i-l smulge din mână.

— Cumetre, nu vrei să te descotoroseşti de aceste pietricele? Ştiu eu pe cineva care ţi le-ar plăti de trei ori mai mult decât fac.

— *Acest ogor e-al meu, înţelege!*
Nu l-aş da nici unui rege.

— Cumetre, nu vrei să te descotoroseşti de aceste pietricele? Ştiu eu pe cineva care ţi le-ar plăti de zece ori mai mult decât fac.

— *Acest ogor e-al meu, înţelege! Nu l-aş da nici unui rege*

O dată, din întâmplare, trecu pe acolo însuşi regele însoţit de miniştrii săi. Văzând ogorul acela micuţ, ca o grădină, cu semănăturile sale verzi şi frumoase, în vreme ce ogoarele vecine îşi înălţau spicele galbene, rare şi istovite ca firele de păr dintr-o perie, se opri cuprins de mirare şi le spuse miniştrilor săi:

— Ce frumuseţe! L-aş cumpăra chiar acum!

— Maiestate, nu-i de vânzare. Proprietarul lui e un om ciudat. Le răspunde tuturor:

— *Acest ogor e-al meu, înţelege!*
Nu l-aş da nici unui rege.

— Da? Aş vrea să-l văd şi eu. Îl chemară pe ţăran.

— E adevărat că n-ai da acest mic ogor nici chiar măriei-sale, regele?

— Maiestatea sa are atâtea moşii! La ce i-ar mai trebui pietrele mele?

— Dar dac-ar vrea să le aibă?

— Dac-ar vrea să le aibă?

Acest ogor e-al meu, înţelege!
Nu l-aş da nici unui rege.

Regele se prefăcu a nu-l lua în seamă, dar în noaptea următoare trimise în taină o sută de soldaţi ca să-i calce în picioare ogorul şi să culce la pământ şi ultimul fir de iarbă.

Dimineaţă, ţăranul iese din hambar şi ce să vadă? Un dezastru! Şi toţi vecinii se uitau cu satisfacţie, deşi voiau să pară îndureraţi.

— Vezi, cumetre, cumetre! Dac-ai fi vândut ogorul când ţi-am spus noi, nu ţi s-ar fi întâmplat nenorocirea asta.

Dar ţăranul tăcea nepăsător de parcă nici n-ar fi vorbit cu el.

Când vecinii se duseră fiecare în treaba lui, îşi scoase fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu.* spicele începură să se ridice încet-încet; *fiu, fiufiu, fiu,* spicele se înălţau ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Regele, ştiind el ce ştia, trimise după el.

— Cineva îţi vrea răul. Am aflat că în noaptea trecută ţi-au distrus pe jumătate semănăturile. Vinde mi mie pietricelele alea. Când au să afle că-i aparţin regelui, oamenii nici n-au să se mai apropie.

— Maiestate, dar nu-i adevărat. Ogorul meu e mai frumos decât înainte. Regele îşi muşcă buzele.

Aşadar ordinele sale nu fuseseră executate.

Îi luă la ceartă pe miniştri. Dar când aceştia îl informară că bieţii soldaţi nu se puteau mişca de cât tropăiseră toată noaptea, regele încremeni de uimire!

— La noapte, după miezul nopţii, băgaţi cireada în semănăturile lui.

A doua zi dimineaţă, ţăranul iese din hambar şi ce să vadă? Un dezastru: ogorul ras ca-n palmă! Iar vecinii:

— Vezi, cumetre, cumetre! Dac-ai fi vândut când ţi-am spus noi, nu ţi s-ar fi întâmplat nenorocirea asta!

Ţăranul tăcea nepăsător de parcă nici n-ar fi vorbit cu el.

Când vecinii se duseră fiecare în treaba lui, scoase fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu,* mlădiţele ţâşneau din pământ, se ridicau de parc-ar fi fost vii; şi *fiu, fiufiu, fiu* semănăturile se înălţau ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Regele era sigur de astă dată c-a reuşit. Abia aştepta să-l vadă pe ţăran! Trebuie să fi fost negru de supărare! Şi când omul veni:

— Cineva îţi vrea răul. Am aflat că în noaptea trecută ţi-au distrus tot ogorul. Vinde-mi mie pietrele acelea. Când au să afle că-i aparţin regelui, oamenii nici n-au să se mai apropie.

— Maiestate, dar nu-i adevărat. Ogorul meu e şi mai frumos decât înainte. Regele îşi muşcă buzele.

Aşadar ordinele sale nu fuseseră executate!

Îi luă la ceartă pe miniştri. Dar când aceştia îl informară că întreaga cireada mâncase atât de mult în noaptea trecută încât se umflase gata să crape şi că mai multe vite muriseră deja, regele încremeni de uimire.

— E ceva necurat la mijloc. Trebuie să aflăm şi noi. Vă dau timp trei zile.

Cu regele nu era de glumit. Miniştrii începură să se scarpine în cap, se gândiră şi se socotiră în fel şi chip. Unul dintre ei propuse să meargă noaptea şi să se ascundă în spatele hambarului blestematului acela de ţăran şi să stea la pândă până în zori. Cine ştie? Ceva tot au să afle!

— Foarte bine!

Zis şi făcut; şi cum hambarul avea mai multe găuri, începură să spioneze prin ele.

Regele, care nu dăduse geană de geană toată noaptea, gândindu-se la cele întâmplate, îi chemă pe miniştri dimineaţa devreme.

— Vai, maiestate! Ce-am văzut! Ce-am văzut!

— Ce-aţi văzut?

— Ţăranul acela are un fluier şi cum începe să cânte *fiu, fiufiu,*

fiu, hambarul său se transformă pe dată într-un palat.

— Şi apoi?

— Apoi se iveşte o fată mai frumoasă decât soarele şi luna şi el, *fiu, fiufiu, fiu* o face să danseze după melodia sa şi apoi îi spune:

Frumoasa mea fată, de regele pe tine te vrea, în soare şi ploaie şapte ani, el trebuie să stea. De şapte ani în ploaie şi soare nu va sta, Frumoasa mea fată, regele nu le va avea.

— Şi apoi?

— Apoi se opreşte, iar palatul se transformă iarăşi în hambar.

— I-arăt eu lui ploaie şi soare! spuse regele, atins în mândria lui. Dar să vedem mai întâi frumuseţea aceea de fată!

Şi în noaptea următoare se duse acolo însoţit de miniştrii săi.

Şi iată că ţăranul îşi scoate fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu,* hambarul se transformă pe dată într-un palat; şi *fiu, fiufiu, fiu* se iveşte fata şi începe să danseze.

Văzând-o regele îşi pierdu minţile:

— Oh, ce frumuseţe de fată! Trebuie să fie a mea! Trebuie să fie a mea!

Şi fără să mai aştepte, bătu în uşă de mai multe ori.

Ţăranul nu mai cântă; palatul se transformă iarăşi în hambar, dar nimeni un veni să-i deschidă uşa, aşa că regele, care fierbea de nerăbdare, trebui să se întoarcă în palatul său. Înainte de a se lumina de ziuă, trimise însă un mesager în mare grabă.

— Regele porunceşte să vii numaidecât la palat. Ţăranul veni.

— Ce porunceşte măria-ta?

— Poruncesc şi o vreau pe fata ta de soţie. V; a deveni regină, iar tu vei fi ministru în palatul regal.

— Maiestate, trebuie să îndepliniţi o condiţie:

Cine-o vrea pe fata mea.

Şapte ani în ploaie şi soare, trebuie să stea; Şi dacă şapte ani în ploaie şi soare nu va sta, Oricine-ar fi să fie, n-o poate avea.

Regele ar fi vrut să-i arate el ploaie şi soare! Dar era la mijloc şi fata. Ridică din umeri şi spuse:

— Fie! Voi sta şapte ani în soare şi în ploaie.

Lăsă treburile ţării pe mâna miniştrilor pentru tot timpul cât avea să lipsească, se duse în hambarul ţăranului şi începu să trudească pe câmp sub razele fierbinţi ale soarelui sau udat de ploaia ce turna cu găleata.

De la o vreme, sărmanul rege nu mai putea fi recunoscut; parcă era făcut din lut ars, într-atât i se tăbăcise pielea. Dar avea o mulţumire.

Din când în când, noaptea, ţăranul îşi scotea fluierul din buzunar şi înainte de a începe să cânte, îi spunea:

— Maiestate, să nu uitaţi:

Cine atinge, distruge.
Cine vorbeşte, greşeşte!

Şi *fiu, fiufiu,* fiu, hambarul devenea un palat; şi *fiu, fiufiu, fiu* se ivea fata aceea mai frumoasă decât soarele şi decât luna.

Regele o sorbea din ochi privind-o dansând. Trebuia să facă un mare efort ca să nu se arunce spre ea, s-o îmbrăţişeze şi să-i spună: „Vei fi regină!” Iubirea adâncă ce i-o purta îl ajuta să se stăpânească. Trecuseră şase ani, şase luni şi şase zile. De mulţumire, regele nu-şi mai încăpea în piele.

Peste puţină vreme, fata aceea, mai frumoasă decât luna şi decât soarele, va fi soţia sa! Iar el se va întoarce la palatul regal, va fi din nou rege, mai fericit însă decât sperase vreodată!

Dar, din nenorocire, într-o noapte ţăranul îşi scoase fluierul din buzunar şi începu să cânte fără să-i mai repete:

— Maiestate, să nu uitaţi: cine atinge distruge, cine vorbeşte, greşeşte.

Când *fiu, fiufiu, fiu...* apăru fata aceea mai frumoasă decât soarele şi decât luna, şi începu să danseze, regele nu se mai putu stăpâni, alergă spre ea şi o îmbrăţişa, spunându-i:

— Vei fi regină! Vei fi regină! Doar o secundă.

Şi, în locul fetei, se trezi că strânge în braţe... ce credeţi? Un butuc noduros!

— Maiestate, doar vă spusesem:

Cine atinge, distruge, Cine vorbeşte, greşeşte?

Regele deveni stană de piatră:

— Şi acuma o luăm de la capăt?

— O luăm de la capăt! O luară de la capăt. Se usca sub razele soarelui:

— *Soare, soare minunat, Din iubire m-am legat!*

Se lăsa bătut de ploaie:

— *Ploaie binecuvântată, Eu pătimesc pentru o fată!*

Iar când ţăranul scotea fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu,* fata reîncepea să danseze, el o sorbea din ochi dintr-un colţ, tăcut şi cuminţel. Nu prea avea putere s-o mai ia încă o dată de la capăt.

Trecuseră iarăşi şase ani, şase luni şi şase zile şi rege le îşi freca mâinile de mulţumire.

Dar ghinionul îl pândea. Din unu ţăranul scoase fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu,* fata se ivi şi începu să danseze cum nu mai dansase niciodată, cu o graţie, cu o nemaipomenită gingăşie. Iar regele, bietul de el. nu se putu stăpâni, alergă spre ea şi o îmbrăţişa:

— Vei fi regină! Vei fi regină! Şi ce credeţi că ţinea în braţe? Un butuc noduros.

— Vai, maiestate, maiestate! Cine atinge, distruge, cine vorbeşte, greşeşte!

Regele deveni stană de piatră:

— Şi acum o luăm de la capăt?

— O luăm de la capăt! O luară de la capăt.

— *Soare, soare minunat, Din iubire m-am legat!*

Ploaie, binecuvântată.
Eu pătimesc pentru o fată!

De astă dată însă se stăpâni cât putu mai bine şi, când se împliniră cei şapte ani, fata aceea, mai frumoasă decât soarele şi luna, fu, în sfârşit, a lui. Nici nu-i venea să creadă!

Ce se petrecuse însă la curte în vremea asta: Miniştrii şi poporul, socotindu-l nebun, uitaseră de el, şi de mai mulţi ani îi dăduseră coroana regală unui moştenitor.

Aşadar, regele se prezentă la palat, cu mireasa de braţ, dar soldaţii care stăteau de pază:

— Pe aici nu se trece! Nu se trece!

— Dar bine, eu sunt regele! Chemaţi-i pe miniştri! Care miniştri? Cei de dinainte, bătrâni, muriseră Miniştrii noului rege nici nu-l ascultau. Se întoarse spre mulţime:

— Cum? Nu-l recunoaşteţi pe regele vostru? Mulţimea îi râdea în nas şi-l lăsa să vorbească. Disperat se întoarse pe micul ogor al ţăranului în locul hambarului, văzu cu surprindere, un palat mai frumos decât palatul regal. Urcă scările şi, în locul ţăranului, îi ieşi în întâmpinare un bătrân frumos, cu o splendidă barbă albă: era marele mag Sabino.

— Nu te descuraja! îi vorbi el.

Îl luă de mână şi-l duse într-o sală splendidă, unde se afla un lighean cu apă.

Marele mag luă ligheanul şi i-l vărsă în cap, iar regele, care cam îmbătrânise în tot acest răstimp, reîntineri de îndată cu douăzeci de ani.

Atunci bătrânul:

— Ieşi la fereastră; cântă din fluierul ăsta şi vei vedea.

Regele iese la fereastră, începe să cânte, *fiu, fiufiu, fiu* şi iată că o oştire înarmată până-n dinţi, deasă ca negura, umple cât vezi cu ochii, dealuri şi câmpii.

Declară război şi pe când soldaţii săi luptau, el, în vârful unei coline cânta din fluier *fiu, fiufiu, fiu,* fără să se oprească, până ce câştigă bătălia.

Se întoarse la palat victorios şi triumfător, îi iertă pe toţi şi, cu ocazia nunţii sale, decretă o lună întreagă de sărbătoare în tot regatul.

În curând au avut şi urmaşi.
Iară noi? Ce să facem? Ne lăsăm păgubaşi!

Articol XVI. CAPUL DE BROASCĂ RÂIOASĂ

Testa-di-rospo

Au fost odată un rege şi o regină. Regina născu o fetiţă mai frumoasă decât soarele. Mândră peste măsură, mama repeta adesea:

— Nici zânele n-ar putea să aibă o fată frumoasă ca fata mea.

Dar într-o dimineaţă se duse s-o ia din leagăn şi o găsi sluţită, purtând pe umeri un cap de broască râioasă.

— Of, Doamne, ce grozăvie!

Deşi era singurul ei copil şi-o iubea foarte mult, capul acela de

broască râioasă îi făcea silă şi numai voi s-o alăpteze.

Regele, necăjit, îi spuse unui servitor:

— Ia-o şi du-o jos; las-o printre căţeluşii fătaţi zilele astea de căţea. Dac-ar muri, ar fi mai bine pentru ea!

Dar copila nu muri. De trei sau de patru ori pe zi, căţeaua nu le mai dădea să sugă căţeluşilor, ci îşi oferea ţâţele fetiţei. O lingea, o curăţa, o încălzea ţinând-o alături de ea şi nu îngăduia nimănui să întindă mâna şi s-o atingă.

Când regele şi regina coborau în curte s-o vadă, căţeaua îşi arăta colţii şi mârâia; iar într-o zi, când regina încercă să-şi ia fata, sări la ea şi o muşcă de mâini şi de picioare.

Cap-de-broscă-râioasă se simţea bine în coteţ. Nici după ce crescu numai voi să plece de-acolo. Ziua locuia sus în palat; mânca la masă cu regele, cu regina, cu întreaga curte; însă înainte de a se atinge de mâncare, scotea deoparte cele mai bune bucăţele. Apoi le lua în şorţuleţ. cobora în curte şi i le ducea căţelei în coteţ.

— Mamă căţea, mănâncă; tu eşti adevărata mea mamă! Noaptea dormea acolo, împreună cu mama căţea. Nu fusese chip s-o convingă să se culce în pătucul ei.

Auzind-o mereu cum repeta: „Mamă căţea, mămică; tu eşti adevărata mea mamă!” regina începu s-o urască cumplit de parcă nici n-ar fi fost tata ei. Şi-i spuse regelui:

— Maiestate, nu se poate, fata asta nu-i copilul nostru. Cineva ne-a schimbat-o pe când era în leagăn.

Ce să facem noi cu monstrul ăsta? Ar fi mai bine s-o omorâm.

Dar regele n-avu curaj să făptuiască o asemenea cruzime.

— Monstru sau nu e o fiinţă omenească şi e al Aşa că regina jură să scape de fată pe ascuns.

Şi ce credeţi că se gândi? Hotărî să-i spună regelui că este din nou gravidă şi când îi veni ceaiul, îi arătă o fetiţă abia născută pe care o cumpărase cu aur dintr-un sat îndepărtat.

Regele se bucură foarte mult. Pe fetiţă o botezară Crinuţa pentru că era albă ca un crin. Atunci regina reîncepu:

— Acum, dacă tot avem fetiţa asta, ce să mai facem cu monstrul de jos? Eu cred e ar fi mai bine s-o omorâm.

De dragul fetiţei celei mici regele consimţi cu inima strânsă. Dar când se duseră s-o ia pe Cap-de-broască-râioasă şi s-o omoare, o găsiră în pragul coteţului pe mama căţea, care lătra şi mârâia arătându-şi colţii.

Iar Cap-de-broască-râioasă nu voia să iasă afară.

— De ce nu ieşi afară?

— Pentru că vreţi să mă omorâţi.

— Cine ţi-a spus aşa ceva?

— Mama căţea.

Regina, vicleană, încercă s-o ia cu binişorul

— Nu-i adevărat, prostuţo. Vino sus, să vezi ce surioară frumoasă ai!

— *Nu mi s-a născut surioară.*
Ci cu aur ei i-o cumpăram. Căţea, căţeluşa mea.
Tu, pe drept, eşti mama mea.

— Ce spune? întrebă regele.

— Cine-o ascultă? Cap-de-broască-râioasă vorbeşte ca un animal ce este. Dar regele hotărî:

— Cine se atinge de ea, o să aibă de-a face cu mine. Monstru sau nu e suflet de om. Şi-apoi ea este moştenitoarea mea pentru că s-a născut prima.

Regina furioasă că nu i-a reuşit planul pe care-l urzise, ce se gândi? Se duse să-i ceară serviciile unei vrăjitoare.

— Fă-mi două rochii asemănătoare, numai din aur şi diamante. Una dintre ele să fie însă vrăjită şi să ardă împreună cu aceea care o îmbracă.

— Peste un an le veţi avea.

În vremea asta, regina se prefăcea că le iubeşte la fel pe cele două fete; ba chiar dacă îi aducea vreo jucărie Crinei, Cap-de-broască-râioasă primea alta şi mai frumoasă.

Iar Crinuţa, văzând că darul celeilalte era mai frumos, începea să urle:

— Îl vreau eu, îl vreau eu!

Iar Cap-de-broască-râioasă îi dădea tot ce cerea. După ce trecu un an de zile, regina se duse la vrăjitoare.

— Maiestate, rochiile sunt gata, dar aveţi grija să nu le schimbaţi între ele. Ca să nu greşiţi, am cusut un diamant în plus pe rochia vrăjită.

— Am înţeles.

Le chemă pe cele două fele şi le spuse:

— Iată două rochii frumoase pentru voi: încercaţi-l imediat ca să văd dacă vă stau bine. Asta i rochia ta, Cap-de-broască-râioasă.

Dar Crina numărase diamantele, văzuse că rochia celeilalte are unul în plus şi de aceea, începu să urle:

— Pe asta o vreau eu!

Regina nu-i îngădui să se atingă de rochie.

Dar fetiţa continua să urle şi să bată din picior 5

— Pe asta o vreau eu! Pe asta o vreau eu! Veni regele şi-i spuse:

— De ce nu înţelegi că rochia asta este puţin mai mare! Încearc-o şi-ai să vezi. Şi voia s-o ajute să se îmbrace.

— Nu, maiestate, spuse Cap-de-broască-râioasă.

Rochie frumoasă, de curând făcută, Rochie nouă, din foc ţesută. Cățea, cățeluța mea.

Tu, pe drept, eşti mama mea.

Ce spune? întrebă regele.

— Cine-o ascultă? Vorbeşte şi ea ca un animal ce este! Dar regele hotărî:

— Cine se atinge de ea, vai de capul său. Ea e moştenitoarea tronului pentru că e prima născută.

Regina, furioasă că dăduse din nou greş, nu mai ştia ce să născocească.

Furia ei crescu şi mai mult când îl văzu venind la curte pe prinţul Portugaliei, care voia să se însoare cu o fată de neam regesc.

Îi spuse regelui:

— Să-i arătăm măcar pe amândouă fetele; aşa va putea să aleagă.

Ca s-o vadă mulţumită, regele consimţi.

Prinţul voia să le viziteze pe cele două prinţese în apartamentele unde trăiau de obicei, zi de zi. Regina îl conduse mai întâi în splendidul apartament al Crinei. Fata. Îmbrăcată în hainele cele mai luxoase, strălucea ca o stea. Frinţul spuse:

— Se poate oare ca prinţesa cealaltă să fie tot atât de frumoasă? Să mergem s-o vedem. Unde o găsim?

— În coteţ. Cealaltă locuieşte în coteţ.

Uimit, prinţul coborî împreună cu regele şi regina şi o găsi pe Cap-de-broască-râioasă în coteţ.

— Prinţe, aici nu-i loc decât pentru o singură persoană. Trebuie să intri de unul singur!

Prinţul intră şi Cap-de-broască-râioasă închise portiţa. Mama căţea se ghemui lângă portiţă mârâind.

Trecu o oră, trecură două, prinţul nu se mai ivea. Regina, mai mult decât ceilalţi, se arăta nerăbdătoare.

— Cine ştie ce face Cap-de-broască-râioasă? O să-mi joace din nou o festă!

Într-adevăr! Festa pe care i-o jucă fu că prinţul, ieşind din coteţ, îi spuse regelui:

— Maiestate, vă cer mâna fiicei voastre, Cap-de-broască-râioasă.

Regina nu-şi mai venea în fire de uimire:

— Ce-aţi făcut atâtea ore acolo înăuntru?

— Am vizitat tot palatul. Faţă de palatul prinţesei, palatul regal seamănă mai mult cu un grajd. Regele şi regina se priviră uimiţi.

— Prinţe, vorbiţi serios?

— Cât se poate de serios.

Regina trebui să tacă şi să înghită. Dar ce se gândi? Trebuia neapărat să se convingă cu propriii ei ochi de ceea ce îi spusese prinţul.

— Cap-de-broască-râioasă, aş vrea să-ţi văd palatul.

— Maiestate, coteţul ăsta îl numiţi palat?

— Cap-de-broască-râioasă, aş vrea să dorm o noapte cu tine.

— Cereţi-i învoire mamei căţea; ea este stăpâna. Regina se duse la mama căţea:

— Mamă căţea, aş dori să uzitez şi eu palatul tău.

— Ham! Ham!
— Ce spune?
— Spune că da.
— Mamă căţea, aş dori să dorm o noapte cu Cap-de-broască.
— Ham! Ham!
— Ce spune?
— Spune că da.

Ca să intre în coteţ, regina trebui să se aplece până se îndoi de mijloc.

— Şi ăsta este marele tău palat?
— Asta; doar vă spusesem, maiestate!

Regina ieşi bombănind nemulţumită împotriva prinţului care le îndrugase verzi şi uscate; dar, deodată, începu să simtă ceva care îi mişuna pe tot corpul şi, aproape în acelaşi timp, o usturime insuportabilă. Era plină de purici din cap până în picioare; şi pentru că urca în fugă scările şi-şi tot scutura hainele, semăna pe jos o sumedenie, care înnegreau în urma ei toată pardoseala.

Şi la fel prin camerele palatului; dar cu cât scutura mai mulţi purici de pe ea, cu atât cei rămaşi o pişcau cu mai multă îndârjire, de parc-ar fi vrut s-o mănânce de vie.

În scurtă vreme, asaltaţi de fiinţele acelea flămânde, care muşcau.de parcă voiau să-i jupoaie, regele şi miniştrii, curtea, toţi oamenii din palat, strigau în gura mare:

— La naiba cu regina, care n-a avut de lucru şi s-a băgat în coteţ!

Regele alergă numaidecât la Cap-de-broască-râioasă:

— Fata mea, ajută-ne!
— Mamă căţea, ajută-i!

Iar mama căţea începu să umble de colo colo prin camere:

— Ham! Ham! Ham, ham!

Şi cum o auzeau lătrând, toţi puricii săreau pe ea. Dar regina nu se consideră îndeajuns de pedepsită şi insistă:

— Cap-de-broască-râioasă, vin să dorm la noapte cu tine.
— Maiestate, pe un culcuş de paie?
— O dată în viaţă n-o să mi se întâmple nimic.

Se cuibări cum putu mai bine şi se prefăcu adormită. Coteţul

acela ascundea negreşit o taină: trebuia s-o descopere.

Spre miezul nopţii, auzi un zgomot puternic, parcă s-ar fi năruit un perete. Deschise ochii şi rămase năucită. Vedea un şir de încăperi atât de bogate şi atât de frumonse, încât camerele din palatul regal păreau în comparaţie cu ele adevărate grajduri; iar Cap-de-broască-râioasă dormea într-una din camere pe un pat lucrat din aur şi pietre preţioase, cu draperii de mătase şi cu lenjeria mai albă decât spuma laptelui. Şi nu mai avea capul acela scârbos de broască râioasă; ci, dimpotrivă, era atât de frumoasă încât Crinuţa, frumoasă şi albă ca un crin, părea pe lângă ea o zgripţuroaică.

Orbită de furie, regina se gândi:

— Acum intru şi o sugrum prin somn cu mâinile mele. Dar zidul se închise brusc şi ea se lovi cu faţa de el şi-şi învineţi nasul.

Nu mai aşteptă să se lumineze de ziuă şi se întoarse sus „în palat.

Simţea usturimi pe tot corpul, mâncărimi!... întinde o mână şi observă că era plină de căpuşe din cap până-n picioare.

Se trezeşte şi regele: plin şi el de căpuşe.

Se trezesc miniştrii, doamnele de la curte, toată lumea din palatul regal; sunt cu toţii, din cap până-n picioare, plini de căpuşe; nu mai pot îndura mâncărimea şi durerea.

— La naiba cu regina care n-a avut de lucru şi s-a băgat în coteţ!

Regele alergă din nou la Cap-de-broască-râioasă:

— Fata mea, ajută-ne!

— Mamă căţea, ajută-i!

Dar mama căţea: Ham, ham! Nu şi nu! Nici nu unia să ştie de ei!

— Fata mea, ajută-ne!

Cum ar fi putut să-i ajute? Mama căţea răspundea mereu.

— Ham, ham! Nu şi nu!

Se întoarse şi prinţul ca să se însoare cu Cap-de-broască-râioasă.

Toţi n-aveau altceva de făcut decât să taie căpuşele cu foarfecele, pentru că nu le puteau smulge:

durea prea tare. Şi cu cât tăiau mai multe cu atât mai rămâneau o mulţime de tăiat.

— La naiba cu regina care n-a avut de lucru şi s-a băgat în coteţ!

În cele din urmă, regele se înfurie peste măsură. O apucă pe regină de gât şi-i spuse:

— Femeie ticăloasă, ceai făcut de ne-ai adus pe cap atâtea necazuri?

Regina nu mai putea nici ea să rabde şi mărturisi cum spusese că zânele n-ar putea să aibă o fată la fel de frumoasă ca a ei; că, mai târziu, o cumpărase pe Crina cu aur; că poruncise să i se facă o rochie vrăjită ca s-o ardă de vie pe Cap-de-broască-râioasă.

— Acum îmi pare rău pentru toate şi îmi cer iertare de la zâne!

Numai cât pronunţă aceste cuvinte că prinţesei îi şi căzu capul dezgustător de broască râioasă, iar Crinuţa apăru îmbrăcată ca o fată de ţărani ce era. Prinţesa strălucea precum soarele, aşa că n-o puteai privi de nu-ţi puneai mâna streaşină la ochi. Căpuşele dispărură de parcă nici n-ar fi fost, nu mai rămăsese nici urmă din ele.

Prinţul Portugaliei şi prinţesa se căsătoriră; şi-au petrecut şi s-au bucurat, dar nouă nimica-nimicuţa nu ne-au dat.

Articol XVII. ŞORICEL

Topolino

A fost odată un rege, care nu mai trăia liniştit din ziua în care o bătrână ghicitoare îi spusese: – Maiestate, ascultaţi-mă bine:

Şoricel urdă nu ia, Pe prinţesă el o vrea. De regele nu se supune, Şoricel îl va răpune.

Regele îi consultă imediat pe miniştri şi unul dintre ei îi spuse:

— Maiestate, cum aşa, cum se poate una ca asta? Un şoricel s-o vrea de nevastă pe prinţesă? Eu cred că femeia aceea şi-a bătut joc de măria-ta. Dar ceilalţi nu fură de aceeaşi părere.

— Ca să evităm nenorocirea n-avem altă cale decât să omorâm toţi şoriceii din regat, cât timp prinţesa mai este încă în faşă.

De aceea, regele emise un decret:

— Va plăti cu viaţa acela care nu va creşte una sau mai multe pisici, după cum locuieşte într-o casă sau într-un palat. Iar cine va

omorî o sută de şoareci va deveni numaidecât baron.

Şi regele dădu cel dintâi exemplu; palatul regal se umplu de pisici, care-o duceau chiar mai bine decât curtenii şi decât miniştrii. Mai mult, la toate uşile stăteau paznici, care ţineau în mână o mătură în loc de spadă şi care aveau ordin să strige *la arme,* imediat ce zăreau un şoricel.

La început vânătoarea asta de şoareci a fost o adevărată distracţie pentru întreg regatul.

Ori de câte ori îi aduceau la palat o sută de şoareci omorâţi, regele răsufla uşurat şi decreta:

— Te ung baron!

— Ce-mi foloseşte, maiestate, să fiu baron, dacă eu n-am ce mânca? îi răspunse o dată un ţăran care în loc de o sută adusese cinci sute de şoareci.

— Ai dreptate, recunoscu regele. Şi-i făcu un dar bogat.

Când se află de aceasta, toţi cei care veneau la palatul regal, repetau aceeaşi istorie.

— Ce-mi foloseşte, maiestate, să fiu baron, dacă eu n-am ce mânca?

Dar regele, care era puţintel cam zgârcit, se satură repede să mai facă daruri şi le răspundea tuturor:

— Decretul spune doar atât: veţi fi baroni. Poporul era nemulţumit; mai mult încă având toate pisicile acelea prin casă, care mieunau din zori până în seară, trăiau ca-n infern. Dar asta era porunca maiestăţii sale; trebuiau deci să se supună fără să cârtească!

Până în câţiva ani nu mai găseai nici urmă de şoarece în tot regatul, chiar de l-ai fi plătit cu o avere.

Regele începea de-acum să se liniştească; şi pentru că prinţesa crescuse mare, se gândea s-o mărite. Mai mulţi principi îi ceruseră deja mâna. Iar prinţesa, parc-ar fi făcut-o dinadins, răspundea după fiecare cerere în căsătorie:

— Maiestate, aş vrea să mă mai gândesc timp de un an de zile.

În vremea asta însă, într-un sătuc ascuns în creierul munţilor, o femeie sărmană dăduse naştere unui mic monstru, un copilaş cu chip omenesc, dar cu restul trupului de şoricel, cu lăbuţe şi cu coadă.

Văzându-l, mama şi moaşa înţepeniră de groază; iar moaşa, căreia îi era silă să-l atingă spusese c-ar fi mai bine să-l sugrume.

Dar pe mamă n-o lăsă inima şi se rugă:

— Să nu spui nimănui, cumătră!

Şi într-adevăr, nimeni nu află nimic; iar copilul crescu robust şi vioi ca un şoricel ce era. Mergea în două picioare ca un om; iar mamă-sa îl îmbrăca astfel încât din tot trupuşorul său nu se vedea altceva decât capul. Pe lăbuţele din faţă purta întotdeauna mănuşi.

Îl botezaseră Beppe şi toţi îl strigau aşa; dar când nu era nimeni altul de faţă, mama îl alinta cu duioşie, numindu-l Şoricel.

— Şoricel, fă asta! Şoricel, fă aia!

Iar Şoricel n-o supăra niciodată câtuşi de puţin şi făcea orice-i cerea.

— Domnul să te-ajute, Şoricel!

Într-o bună zi, Şoricel îi spuse:

— Mamă, vreau să mă fac soldat.

Sărmana femeie, care îl iubea mult, îi răspunse plângând:

— Iar eu să rămân singură-singurică? De-acuma îs bătrână şi nu mai pot munci.

— Am să-ţi las coada mea. Când vei avea nevoie de ceva, să-i ceri:

Coadă, codiţă, Ajut-o pe măicuţă.

Şi ea te va ajuta, ca şi cum aş fi eu însumi. Dacă nu ţi se va supune, înseamnă că în momentul acela eu trec printr-un mare pericol. Va trebui deci să te laşi condus de ea şi să vii să mă ajuţi.

După ce-i vorbi astfel, plecă la drum. Coada era, bineînţeles, vrăjită.

Regelui i se declarase război de către alt rege, jignit de refuzul prinţesei. Lupta cu întreaga sa oştii e, dar pierdea bătăliile una după alta. Schimba generalii, înrola sub arme alţi soldaţi, se lupta corp la corp, făcea adevărate minuni de vitejie, dar întotdeauna era învins; iar o dată îşi salvă viaţa doar luând-o la sănătoasa călare pe calul său.

Şoricel, care se înrolase în armata regelui, se prezentă într-o zi

la măria-sa: – Maiestate, dacă mă numiţi comandant, armata noastră va ieşi victorioasă.

— Cine eşti tu?

— Mă numesc Nimic-şi-Nimic, dar asta n-are nicio importanţă. Puneţi-mă la încercare.

— Nimic-şi-Nimic să fie comandantul oştirii! Generalii socotiră că maiestatea-sa a înnebunit.

— Să încredinţeze comanda întregii armate unei fiinţe care într-adevăr era un Nimic-şi-Nimic?

Nu le venea să creadă. Dar când sosi ceasul bătăliei. Şoricel dădu ordine, făcu să răsune trâmbiţele şi, cât ai clipi din ochi, armata duşmană fu alungată.

— Trăiască Nimic-şi-Nimic! Trăiască Nimic-şi-Nimic!

Nu se mai auzeau alte urale. Nimeni nu striga: „Trăiască regele!" Iar măria-sa se cam plictisise şi se tot gândea cum să scape de acest Nimic-şi Nimic, care, mai lipsea puţin, şi ajungea mai important decât însuşi regele.

Oare cum să facă? îi trebuia un pretext. Şi pretextul îl găsi într-o dimineaţă când prinţesa veni la el şi-i spuse:

— Maiestate, vreţi să mă mărit? Daţi-mi-l de soţ pe Nimic-şi-Nimic.

Regele sări în sus de mânie. Dar, ca să aranjeze lucrurile în linişte, se hotărî să se descotorosească de Nimic-şi-Nimic pe tăcute.

Îl invită deci la masă, iar ca desert îi puse dinainte pe o farfurie de aur o plăcintă cu urdă otrăvită.

— Am poruncit să fie pregătită special pentru tine ca să te sărbătorim. Poftește și mănâncă Nimic-şi-Nimic.

Dar Nimic şi Nimic se scula.de la masă, făcu o plecăciune în faţa maiestăţii-sale şi-i răspunse:

— *Şoricel urdă nu ia; Pe prinţesă el o vreo!*

Şi plecă.

Regele şi miniştrii râmaseră înmărmuriţi.

— Pentru că el este Şoricel, spuse un ministru, să-l închidem

într-o cameră cu toate pisicile din palat şi acestea or să-l mănânce de viu.

Dădură ordin să fie arestat, gărzile îl dezbrăcară şi-l închiseră într-o cameră împreună cu o sută de pisici înfometate şi începură cu toţii să aştepte. Când deschiseră uşa, Şoricel nu se vedea nicăieri, iar pisicile se lingeau pe mustăţi ca şi cum s-ar fi ospătat pe săturate.

De mulţumire, regele porunci să se organizeze la curte un mare bal.

Când să-şi îmbrace mantia regală, o găsi însă în întregime roasă de şoareci. Generalii, doamnele de la curte, invitaţii, voind să se îmbrace pentru bal îşi găsiră şi ei uniformele şi rochiile roase de şoareci!

Dar asta n-a fost nimic. Miniştrii îi aduceau regelui decrete pe care trebuia să le semneze şi a doua zi hârtia era roasă exact în locul unde se afla iscălitura regală, încet, încet în palat nu mai rămăsese întreagă nici o singură bucată din saltele, cearşafuri, pături, albituri, ustensile, mobile; parcă o întreagă armată de şoareci n-ar fi urmărit altceva decât să-şi pună la încercare dinţii săi distrugători. Nu se ajungea la niciun rezultat nici dacă încercau să înlocuiască lucrurile deja stricate; tot ce cumpărau astăzi, a doua zi era gata ros.

Între timp sute de pisici se plimbau în sus şi în jos prin camere, mieunând sau se tolăneau alene la soare şi torceau. Numai rochiile şi mobilele prinţesei nici nu fuseseră atinse. Regele, miniştrii, întreaga curte nu mai ştiau ce să facă.

— Asta-i opera lui Şoricel!

— Maiestate, spuse un ministru, acela care venise cu ideea ca Şoricel să fie dat de mâncare la pisici, să construim o cursă imensă de dimensiunile unei camere de-a prinţesei şi să căutăm un vrăjitor în stare să facă o păpuşă vorbitoare, în mărime naturală, pe cât se poate de asemănătoare cu prinţesa, care să strige: „Şoricel! Şoricel!” Sunt sigur că Şoricel se va păcăli. Dacă punem mâna pe el, vom vedea apoi ce mai avem de făcut.

Ideea li se păru tuturor excelentă. În cea mai deplină taină, lăcătuşii de la curte construiră o cursă, care copia în amănunt o cameră de-a prinţesei; iar un vestit vrăjitor făcu o păpuşă în mărime naturală,

e ei semăna leit prinţesei şi-i imita până şi vocea când chema: „Şoriceli Şoricel!” Au aşezat apoi cursa în grădină şi au început, s-aştepte.

Toată noaptea, păpuşa a strigat: „Şoricel! Şoricel!”. Dar cine ştie pe unde-i luceau ochii lui Şoricel?

Şase nopţi la rând înşelătoria n-a folosit la nimic, dar în cea de-a şaptea, sărmanul Şoricel, păcălit de asemănare, intră în goană în cursă şi acolo rămase.

Imaginaţi-vă imensa bucurie a regelui şi a miniştrilor, când a doua zi îl găsiră ghemuit într-un colţ alături de păpuşă!

— Roade, Şoricel, roade! însoară-te cu prinţesa, Şoricel!

Îşi băteau joc de el fără milă; iar Şoricel, ghemuit în colţişorul său, îi privea şi nu le răspundea nimic. Chiar în ziua aceea, mama sa având nevoie de ceva, spusese:

— *Codiţă, codiţă, Ajut-o* pe *măicuţă.*

Dar codiţa nu se mişcase.

— Vai de mine, codiţă, codiţă! exclamă mama disperată; Şoricel este în pericol; să mergem să-l ajutăm!

Şi porniră, codiţa în faţă, iar ea urmând-o, până ajunseră în capitala regatului şi intrară în grădina regală, amestecându-se în mulţimea ce se înghesuia curioasă să-l vadă pe Şoricel prins în cursă. În ziua aceea, Şoricel trebuia să fie ars de viu. Cursa fusese unsă de jur-împrejur cu ulei şi cu slănină; nu se mai aştepta decât sosirea regelui şi a curţii regale pentru a i se da foc. Codiţa făcu un salt şi se lipi de spatele lui Şoricel – Ia te uită. Şoricel are coadă! Arată-ne coada, Şoricel!

Iar Şoricel, care îşi recăpătase încrederea în sine, se întorcea cu spatele şi-şi mişca nepăsător codiţa ca şi cum n-ar fi priceput ameninţarea ce-i atârna deasupra capului. Oamenii râdeau şi băteau din palme. Acum, dacă bietul Şoricel căzuse în dizgraţie, nimeni nu-şi mai amintea binele pe care-l făcuse de curând tuturor pe când se numea Nimic-şi-Nimic: aşa-s oamenii! în sunet de trâmbiţe, apărură regele şi miniştrii şi toată curtea, îmbrăcaţi de mare gală, precedaţi de călău, care ducea în mână o torţă aprinsă. Prinţesa nu voise să iasă din

palat, în bătaie de joc, regele spuse:

— Şoricel, spune-ne care este ultima ta dorinţă înainte de a muri? Iar Şoricel, fără să-şi piardă cumpătul, răspunse:

— Maiestate.

Şoricel urdă nu ia, Pe prinţesă el o vrea!
De regele nu se supune.
Şoricel îl va răpune.

Şi se lingea pe codiţă.

— Daţi-i foc! porunci regele.

Dar călăul apropie torţa aprinsă de cursă, şi iată, odată cu aceasta, este cuprins de flăcări şi tronul regal. Limbile de foc îi înconjurară pe rege şi pe miniştrii care nu se putură salva.

Lumea fugea înspăimântată; dar Şoricel, transformat într-un tânăr frumos, păşea afară din cuşcă, teafăr şi nevătămat.

La auzul strigătelor, al urletelor ce se înălţau din grădină, prinţesa veni în fugă şi văzând nenorocirea care o lovise, începu să plângă:

— Şoricel, dacă mă iubeşti, învie-l pe tatăl meu! Şoricel ezita. Atunci începu să-l roage şi mamă-sa:

— Şoricel, te rog, învie-l pe rege!

Cum ar fi putut Şoricel să le refuze pe mama sa şi pe draga sa prinţesă?

Atinse cu mâinile cadavrul pe jumătate carbonizat al regelui şi-l învie. Dar regele devenise un alt om. Îi ceru cu umilinţă iertare pentru răul pe care i-l făcuse şi încheie:

— Dacă asta-i voia lui Dumnezeu, căsătoriţi-vă şi fiţi fericiţi, copiii mei!

Poporul o duse numai într-o sărbătoare zile la rând. Cât despre miniştri, nimeni nu şi-a mai bătut capul cu ei.

Articol XVIII. POVESTITORUL DE BASME

Îl racconta-fiabe

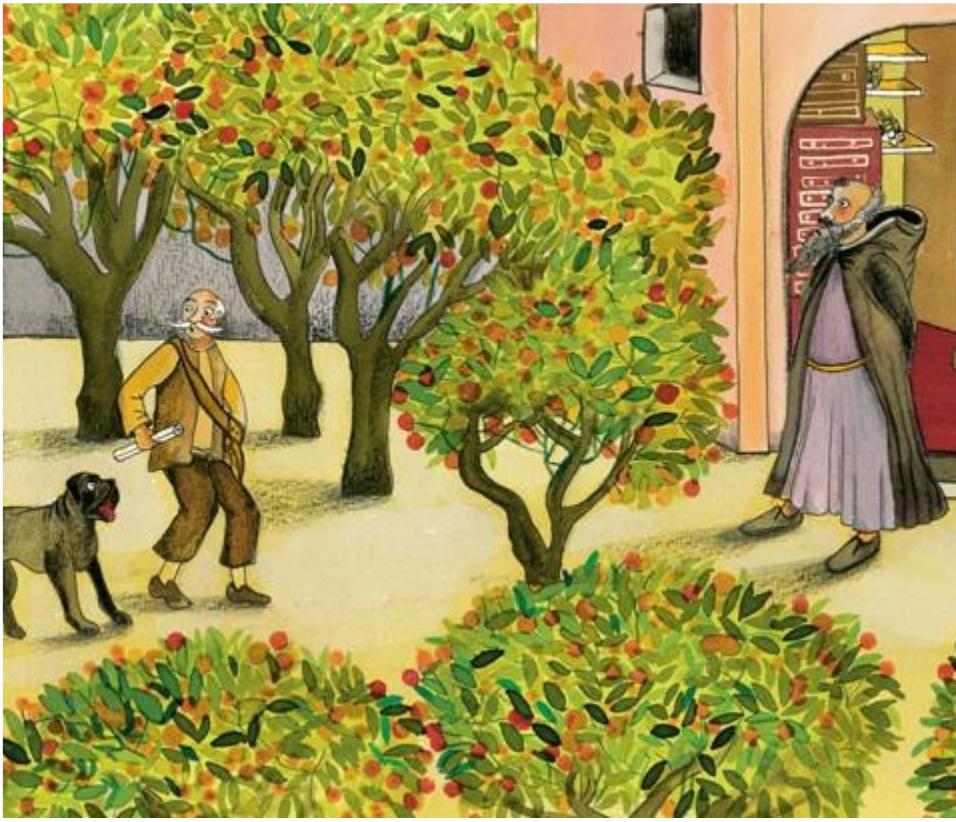

A fost odată un om sărman, care încercase toate meseriile din lume, dar nu reuşise în niciuna.

Într-o bună zi îi veni ideea să meargă prin ţară şi să povestească basme copiilor. I se părea o meserie uşoară, care l-ar fi distrat de minune. Aşa că porni la drum şi când ajunse în primul oraş, începu să strige, mergând pe străzi:

— Basme, copii, basme! Cine vrea s-asculte basme! Copiii veniră în fugă din toate părţile şi se îngrămădiră în jurul lui. Iar el începu:

— A fost odată un rege şi o regină, care n-aveau copii şi înălţau rugăciuni la Domnul şi mergeau în pelerinaj

— Aăăă! Pe ăsta-l ştim pe dinafară, strigară copiii, e basmul cu *Frumoasa din pădurea adormită* Altul!

Altul!

— Bine! Am să vă spun altul. Şi începu:

— A fost odată o fetiţă care avea o mamă nebună şi o bunică şi mai nebună decât maică-sa. Bunica îi făcu fetiţei o scufiţă roşie...

— Aăăă! Pe ăsta-l ştim pe dinafară: e basmul cu *Scufiţa Roşie.*

— Altul! Spune-ne altul!

Sărmanul om, cam plictisit, începu iarăşi:

— A fost o dală un târgoveţ bogat, care avea o fată Soţia sa murise iar el se însurase a doua oară cu o văduvă care avea şi ea două fete...

— *Cenuşăreasa*! Şi pe ăsta-l ştim pe dinafară!

Şi văzând că nu era în stare să le povestească decât basme vechi, copiii se risipiră care încotro şi-l lăsară în mijlocul drumului ca pe-un prost.

Plecă şi ajunse într-un alt oraş. Imediat începu să strige, trecând pe străzi:

— Basme, copii, basme! Cine vrea s-asculte basme! Copiii veniră în fugă din toate părţile şi se îngrămădiră în jurul lui. Dar nici nu începea bine un basm că ei şi strigau:

— Îl ştim! Pe ăsta-l ştim!

Şi văzând că nu era în stare să le spună decât basme vechi, copiii îi întoarseră spatele şi-l lăsară în mijlocul drumului ca pe-un prost.

După ce încercă de mai multe ori şi mereu fără să aibă niciun succes, bietul om îşi pierdu tot curajul şi nu mai ştia încotro s-o apuce.

Necăjit, cu faţa încruntată, merse aşa fără ţintă până ce se trezi în mijlocul unei păduri.

Şi cum se înnoptase de-a binelea, se întinse pe iarbă sub un copac ca să doarmă; dar nu reuşi să dea geană de geană. Se temea. I se părea că arborii vorbesc între ei în şoaptă prin murmurul frunzelor; că animalele şi păsările de noapte, prin ţipetele şi prin cântecul lor, urzesc ceva împotrivă-i.

Inima îi zvâcnea gata să-i sară din piept: parcă n-avea să se mai lumineze niciodată de ziuă!

La miezul nopţii ce să vadă? O strălucire orbitoare inundă pădurea şi, din fiecare copac, din fiecare plantă, ţâşnesc fiinţe care rid. cântă sau dansează; şi în toate colţurile se ridică corturi splendide şi

tarabe încărcate cu lucruri nemaivăzute ce sclipesc ca aurul. Abia atunci înţelese că a nimerit chiar la târgul zânelor. Îşi luă inima în dinţi şi se ridică în picioare.

— Zânele trebuie să aibă de vânzare şi basme frumoase, noi-nouţe, se gândi el. Am să încerc să le cumpăr.

Şi apropiindu-se de o zână care vindea tot felul de minunăţii sub un cort somptuos, o întrebă:

— Aveţi cumva şi basme noi?

— Basme noi nu se mai găsesc; li s-a pierdut sămânţa. Prea puţin convins de răspunsul ei, se duse spre altă zână, ce expusese pe tarabă, în borcanele, mai multe mărfuri pe care cealaltă nu le avea – Aveţi cumva şi basme noi?

— Basme noi nu se mai găsesc; li s-a pierdut sămânţa. Asta era! Ce să-i faci?

Se mai uită, ba ici, ba colo, o vreme; şi sub un cort care i se păru cel mai bogat dintre toate, se apropie de zâna care vindea şi o întrebă cu timiditate:

— Aveţi cumva şi basme noi?

— Basme noi nu se mai găsesc; li s-a pierdut sămânţa. Asta era! Ce să-i faci?

Văzându-l că s-a întristat peste măsură, zâna îi spuse:

— Ştii ce să faci? Du-te la vrăjitorul Tre Pi: prăvăliile lui sunt ticsite de basme.

— Şi unde-i găsesc?

— Departe, departe. În pădurile de portocali, înainte de a se lumina de ziuă, târgul se închise.

Zânele, corturile, totul dispăru; iar bietul om se văzu din nou singur în mijlocul pădurii şi nu mai ştia defel dacă fusese treaz sau numai visase.

Porni la drum şi merse şi merse până ce întâlni un călător:

— Ştii cumva, omule, unde sunt livezile de portocali ale vrăjitorului Tre' Pi.

— Mergi înainte, drept înainte.

Merse şi merse până ce întâlni o bătrânică.

— Ştii cumva, mătuşă, unde sunt livezile de portocali ale

vrăjitorului Tre' Pi.

— Mergi înainte, drept înainte!

Obosise de-atâta mers. Dar iată, în cele din urmă, pădurile de portocali. De jur-împrejurul lor se ridicau ziduri înalte şi de intrat nu se intra decât pe-o portiţă joasă păzită de un dulău fioros.

— Pe cine cauţi? îl întrebă dulăul.

— Pe vrăjitorul Tre Pi.

— Nu-i acasă: trebuie să-l aştepţi.

Într-un târziu, pe înserat, iată-l şi pe vrăjitor: negru ca o boabă de piper, cu barba lungă şi neagră şi cu nişte ochi negri care aruncau flăcări.

— Bunule vrăjitor, am venit să te rog ceva!

— Vorbeşte, spune-mi ce vrei?

— Aş vrea nişte basme noi. Tu, care ai prăvăliile ticsite, ai putea să-mi dăruieşti vreo câteva.

— Basme noi nu se mai găsesc: li s-a pierdut sămânţa. Iar cele pe care le am aici nu-ţi sunt de niciun folos. Şi apoi, am nevoie de ele, le păstrez îmbălsămate. Vrei să le vezi? Şi-l duse în prăvăliile sale.

Se aflau aici basme din toată lumea, aşezate în sertare speciale, clasate şi numerotate; iar vrăjitorul urmărea mereu cu neîncredere mâinile muşteriului său de teamă să nu-i fure vreunul.

— Şi nu-i niciun chip să găsesc basme noi?

— Basme noi, îi răspunse vrăjitorul, ştie poate o zână mai bătrână, zâna Fantezie; dar nu vrea să le spună nimănui. Trăieşte singură singurică într-o peşteră şi nu poţi ajunge la ea decât însoţit de Frumoasa din pădurea adormită, de Scufiţa Roşie, de Cenuşăreasa şi de alte personaje de acest fel. Poţi să încerci, dar e aşa cum îţi spun cu Ai să ţi pierzi vremea degeaba.

— Nu, contează; am să încerc.

Se întoarse şi se duse la Frumoasa din pădurea adormită.

— O, Frumoasă din pădurea adormită, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

— O, Scufiţă Roşie, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

— O, bună Cenuşăreasă, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

Pe scurt, le adună pe toate şi porniră la drum. Ele ştiau unde se află peştera în care bătrâna zână se retrăsese departe de lume, aşa că împreună ajunseră numaidecât. Bătură la uşă.

— Cinci acolo?

— Noi suntem.

Zâna Fantezie îi recunoscu după voce şi veni să le deschidă.

— Ce doriţi? Cinei ăsta? Ce îndrăzneţ! Cum de are curajul să vină la mine? Voia să-l gonească.

Dar personajele o îmbunară şi-i spuseră motivul vizitei lor.

— Nefericitul ăsta a încercat toate meseriile din lume, clar n-a reuşit în niciuna. S-a apucat apoi să povestească basme; dar copiii, care ştiu pe dinafară poveştile noastre, ar dori basme noi şi nici nu vor să-l asculte. Frumoasă zână Fantezie, dă-i o mână de ajutor.

— Basme noi nu se mai găsesc; li s-a pierdut sămânţa.

— Frumoasă zână Fantezie, ajută mu!

Văzându-se implorată cu lacrimi în ochi, zâna Fantezia se înduioşa:

— Aşteptaţi-mă aici; mă întorc numaidecât.

— Intră în peşteră şi, după câteva clipe, se întoarce cu şorţul plin:

— Ţine, poate or să-ţi fie de folos.

Şi-i dădu o portocală de aur, o broscuţă, un pui de şarpe, un ou negru, trei inele, în fine tot felul de lucruri ciudate.

— Ce să fac cu ele?

— Ia-le şi-ai să vezi!

Mulţumi fericit şi, după ce-şi conduse tovarăşii de drum la casele lor, începu să strige mergând pe străzi în primul oraş care-i ieşi în cale:

— Basme, copii, basme! Cine vrea să asculte basme!

Copiii veniră în fugă din toate părţile şi se îngrămădiră în jurul lui. Iar el luă în mână cele trei inele şi – puse:

— A fost odată…

Nu ştia un singur cuvinţel din ceea ce avea să povestească, dar după ce începu, povesti ca şi cum ar fi ştiut totul de multă vreme. Şi

acesta fu basmul despre *Cele trei inele.* Basmul le-a plăcut copiilor.

— Altul! mai spune-ne unul!

Iar el, scotocind la întâmplare printre darurile zânei, pe care le purta într-un sac, începu:

— A fost odată…

Nu ştia nici un singur cuvinţel din ceea ce avea a povestească, dar după ce începu, povesti ca şi cum ar fiştiut totul de multă vreme.

Şi le povesti basmul cu *Broscuţa.* Basmul le-a plăcut copiilor.

— Altul! mai spune-ne încă unul! Şi tot aşa le povesti mai mult de-o duzină, distrându-se şi el laolaltă cu ascultătorii săi. Plecă apoi în alt oraş.

— Basme, copii, basme! Cine vrea să asculte basme! Şi o luă de la capăt. Copiii erau cât se poate de fericiţi. Numai că erau mereu aceleaşi basme: *Broscuţa, Nautica, Calul de bronz, Serpentina, Capul de broască râioasă*… În cele din urmă, copiii se plictisiră şi cum începea: „A fost odată…" îl şi întrerupeau:

— Îl ştim, îl ştim pe dinafară!

Ce să facă oare cu aceste basme, dacă niciun copil nu mai voia să le asculte pentru că le ştia deja pe dinafară?

Se gândi să le dăruiască vrăjitorului Tre Pi, ca să le pună în sertare, alături de celelalte basme îmbălsămate. Şi plecă spre el. La portiţă acelaşi dulău fioros:

— Pe cine cauţi?

— Pe vrăjitorul Tre Pi.

— Nu-i acasă: trebuie să-l aştepţi.

Într-un târziu, pe înserat, iată-l pe vrăjitor: negru ca o boabă de piper, cu barbă lungă şi neagră şi cu nişte ochi negri ce aruncau flăcări.

— Te-ai întors? Ce mai pofteşti de la mine?

— Nimic, bunule vrăjitor, am venit să-ţi dau un dar. Acestea sunt basme noi pe care nu le ai în sertarele tale. Acum, dacă niciun copil nu mai vrea să le asculte pentru că le ştie deja pe dinafară, m-am gândit să ţi le dăruiesc ca să le aşezi în sertare, alături de celelalte basme îmbălsămate.

— Ah, prostule! Prostule! îi răspunse vrăjitorul. Nu vezi ce ai în mână?

Povestitorul îşi privi mâinile: strângea în pumn doar câteva muşte!

Se întoarse acasă necăjit şi nici numai voi să audă de basme. De aceea se vede că:

— Basme noi nu se mai găsesc: li s-a pierdut sămânţa! De ce şi cum, dragii mei copii, o să aflaţi abia mai târziu, când veţi creşte mari.

Articol XIX. PIELEA DE PĂDUCHE

La Reginotta

Au fost odată un rege şi o regină care aveau o fată mai frumoasă decât soarele şi luna. Într-o zi, după. masă, regele îi spuse reginei:

— Maiestate, uită-te, te rog, aici în păr. Parcă mişcă un păduche.

Regina se uită, răsfiră uşor cu degetele părul şi, ce să vezi?, o minunăţie de păduche. Voia să-l strivească.

— Lasă-l, spuse regele. Să încercăm să-l creştem. Şi-l puseră într-o cutiuţă mică, mică de tot.

Îi dădeau de mâncare în fiecare zi, iar păduchele creştea şi se îngraşă. Curând trebuiră să-i schimbe cutia pentru că nu mai încăpea în ea, atât de mare se făcuse. Regele, curios să vadă cât va mai creşte, îl îngrijea bine şi se ducea în fiecare zi împreună cu regina în camera unde-l ţineau ascuns ca să-l privească. Iar păduchele creştea, creştea mereu. Au trebuit să-l mute şi din cea de-a doua cutiuţă; se făcuse cât un pumn; era greu să-ţi dai seama că-i doar un păduche. Şi tot aşa crescu mereu, ajunse cât o găină şi abia putea să se mişte, atâta grăsime pusese pe el.

Atunci regele îl omorî, îl jupui şi-i argăsi pielea.

— Aceluia care ghiceşte de ce animal este pielea asta, i o voi da de nevastă pe fiica mea, prinţesa. Însă cine încearcă şi nu reuşeşte, îşi va pierde capul.

Prinţesa era neliniştită. Oare ce bărbat îi era hărăzit?

Şi plângea întruna. Dar asta era voinţa regelui şi trebuia să se supună.

Se prezentară tineri din toate colţurile regatului, dar niciunul nu ghici şi li se tăie capul fără milă.

Încercară şi alţii. Căsătoria cu prinţesa însemna o mare ispită şi apoi nu părea deloc greu să recunoşti o piele de animal. Dar odată ajunşi la palat, nu se mai întorceau la regele le tăia capul fără milă. În cele din urmă veni un tânăr frumos.

— Ce păcat! O să moară şi el!

Toţi îl compătimeau văzându-l atât de tânăr şi atât de frumos. Regele însuşi îl sfătui să se gândească de două ori înainte de a încerca. Dar el, încăpăţânat, intră numaidecât în sala unde se afla întinsă pielea.

— E piele de păduche!

— Bravo! îi spuse regele. Ţi-o dau de nevastă pe fiica mea, prinţesa.

Îl îmbrăţişă, îl pofti la masă şi porunci să fie sărbătorit de întreg poporul.

Prinţesa era mulţumită. Mirele, tânăr şi frumos, părea să fie de neam.

— Cine eşti? îl întrebă regele pe când stăteau la masă.

— Sunt botezat şi prin vinele mele curge sânge domnesc.

— Şi unde-i ţara ta?

— Ţara mea? Departe, foarte departe. Ca să ajungi acolo îţi trebuie un an, o lună şi-o zi şi cine ajunge nu se mai întoarce înapoi. Prinţesa se îngrozi.

Regele şi regina plângeau, gândindu-se că fata lor avea să trăiască în ţara aceea îndepărtată, unde îţi trebuia ca să ajungi un an, o lună şi-o zi, şi cine ajungea nu se mai întorcea înapoi. Dar un rege nu-şi calcă niciodată cuvântul dat.

Şi după ce făcură nunta, prinţesa şi tânărul cel frumos porniră la drum cu mare alai. Sute de căruţe şi cai îi purtau zestrea, în nestemate şi bani, trusoul şi minunatele daruri primite de la părinţi. Au mers şi au mers şi au tot mers, dar nici gând să ajungă!

— Unde este ţara ta?

— În spatele munţilor ce se văd în zare. Trecură peste munţi, dar nici gând să ajungă!

— Unde este ţara ta?

— Dincolo de pădurile ce se văd în zare.

Trecură dincolo de păduri, dar nici gând să ajungă!

— Unde e ţara ta?

— La marginea câmpiei.

Traversară câmpia, dar nici gând să ajungă!

Prinţesa nu-şi mai găsea liniştea. Se gândea la tatăl şi la mama ei pe care nu-i va mai vedea niciodată.

Ţara aceea, atât de îndepărtată, unde nu mai reuşea să ajungă, o înspăimânta.

— Vrei să mergem mai repede? o întrebă mirele.

— Da.

— Am să te iau în spate şi-ai să vezi.

Prinţesa i se agăţă de gât, iar frumosul tânăr se transformă într-un căpcăun uriaş, păros, cu ochi de jeratic, cu ditamai labele şi ghearele!

— Oh, Dumnezeule! O, mamă!

Prinţesa închise ochii: se simţea purtată de un vânt turbat.

În zborul său, căpcăunul zguduia munţii şi văile:

— Auhii! Auhii!

Un cutremur pe oriunde trecea, o furtună.

Când deschise ochii, prinţesa înţelese că ajunseseră deja în castelul căpcăunului ce-i era bărbat. I se strânse inima.

Castelul era înconjurat de ziduri atât de înalte încât cu greu mai zăreai un petic de cer. Camerele uriaşe erau reci şi întunecoase, zăvoare şi lanţuri pe la uşi; pretutindeni paznici cu nişte chipuri ce-ar fi înspăimântat chiar şi pe cel mai curajos om din lume. Ce-avea să facă? Trebuia să se resemneze!

Căpcăunul se purta frumos cu ea. Dimineaţa pleca la vânătoare, iar seara se întorcea încărcat de pradă. Prinţesa îi recunoştea răsuflarea de la zece mile distanţă. Prada lui erau întotdeauna bieţi muritori, gata uciși sau încă vii, pe care căpcăunul îi devora pe jumătate cruzi, unul la micul dejun, altul la prânz şi al treilea seara.

Prinţesei însă îi aducea mâncăruri alese, prăjiturele, torturi, bunătăţi de tot felul.

— Mănâncă! Ţi-e teamă?

— Nu.

— De ce nu mănânci?

— Nu mi-e foame.

— Mănâncă!! Trebuia să mănânce pentru că, dacă refuza, căpcăunul se simţea jignit şi scrâşnea din dinţi. Dar să ne întoarcem la rege şi la regină.

Într-o zi, după ce prinţesa şi mirele ei plecaseră, sosi un tinerel care voia să-şi încerce şi el puterile în proba cu pielea.

— Prea târziu, dragul meu băiat! Am măritat-o pe prinţesă.

— Cu cine, maiestate?

— Cu un tânăr care locuieşte într-o ţară atât de îndepărtată încât nu ajungi acolo decât după un an, o lună şi o zi, iar apoi nu te mai întorci.

— E un căpcăun! Vai şi-amar, prinţesa e în ninnile unui căpcăun!

Închipuiţi-vă durerea ce i-a cuprins pe rege, pe regină şi pe curteni la auzul acestei veşti!

Tinerelul plecă jeluindu-se că soarta fără noroc îl făcuse să ajungă prea târziu. Se îndrăgostise de prinţesă numai pentru că i se spusese că este mai frumoasă decât luna şi decât soarele; iar acum, gândindu-se că fata se afla în mâinile unei fiare îngrozitoare, încerca o durere fără margini.

Mergea fără să ştie pe unde merge: ochii îi erau ca două fântâni.

Când ajunse pe o câmpie, obosit de atâta drum cât străbătuse, se aşeză pe o piatră continuând să se tânguie.

Tocmai trecea pe-acolo o bătrână cu o legătură de lemne în spate.

— Ce te necăjeşte, băiete?

— Ce să mă necăjească, bunicuţo?! Şi! povesti întâmplarea cea tristă cu prinţesa şi cu căpcăunul.

Bătrâna nu i spuse nimic şi porni iarăşi la drum cu povara în spate.

— Eşti obosită, bunico, spuse băiatul. Dă-mi mie să duc legătura asta de lemne. Mergem împreună.

— Mulţumesc, băiete.

Tânărul luă în spate legătura şi porni la drum alături de bătrână. Lemnele atârnau greu.

— Bunieuţo, locuieşti departe de-aici?

— Un copac ce dănţuieşte şi-o pasăre ce glăsuieşte; când îi întâlnim înseamnă c-am şi ajuns acasă.

Lemnele atârnau din ce în ce mai greu. Tânărul le ducea anevoie, transpira şi gâfâia. În vremea asta, soarele apusese, se întuneca.

— Bunicuţo, locuieşti departe de-aici?

— Un copac ce dănţuieşte şi-o pasăre ce glăsuieşte; când îi întâlnim înseamnă c-am şi ajuns acasă.

Deja se înnoptase, abia se mai vedea. Şi iată, pe o pajişte, un copac ce ţopăia de colo colo, parc-ar fi dănţuit ca un om viu.

— Ai fost un paznic bun! Ajunge, îi spuse bătrâna.

Copacul se opri locului. Tânărul încremenise uluit.

— Mergi înainte, băiete. Mai avem o bucăţică de drum. Iar legătura de lemne devenea tot mai grea.

Tânărul nu mai putea. Îi venea să blesteme ora şi locul unde-l apucase mila de bătrână, când iată că auzii un fâlfâit de aripi.

Era pasărea care vorbea.

— Bine-ai venit, mămico! Bine venit să fie şi cel ce te însoţeşte!

Tânărul începu să tremure de spaimă.

— Am ajuns, îi spuse bătrâna. Intrară în casă. Băiatul lăsă jos legătura care între timp devenise uşoară ca un fulg, şi-o aşeză lângă sobă.

Apoi bătrâna luă două lemnişoare, aprinse focul, prepară ceva de mâncare, apoi întinse faţa de masă şi aşeză farfuriile pe masă. Când totul era gata:

— Crieri, crieri, crieri! Pasărea deveni o fată frumoasă, începură să mănânce.

Tânărului nu-i prea venea să se atingă de mâncare i se temea că este vrăjită.

— Unde ai pornit, tinere, aşa singuratic prin lumea largă? Dac-ai vrea să te opreşti aici, ţi-aş da toate bogăţiile mele şi pe frumoasa mea fală de soţie.

— Oh, bunicuţo, lasă-mă să plec! O caut pe prinţesa inimii mele şi vreau s-o găsesc cu orice preţ. De n o voi găsi, în mănăstire voi muri.

— Sărmanul de tine! Dar tu nu ştii drumul spre ţara

căpcăunului. Este atât de departe! Ca să ajungi acolo îţi trebuie un an, o lună şi-o zi, şi înapoi n-ai să mai vii!

— Ce contează! Viaţa mea îi aparţine prinţesei; dacă am să mor pentru ea cu atât mai bine! Dă-mi voie să dorm într-un ungher şi mâine trezeşte-mă în zori; vreau să plec la drum.

Bătrâna îl duse într-o cameră atât de frumoasă, încât şi-ar fi găsit locul şi într-un palat regesc. Dar tânărul nu putea dormi. Se gândea la prinţesă şi la căpcăun, se răsucea de pe-o parte pe alta în aşternut şi ofta.

— Crieri, crieri, crieri!

Pasărea intră în cameră şi deveni imediat frumoasa fală de mai înainte.

— De ce nu dormi, tinere? De ce oftezi?

— Mă gândesc la prinţesa inimii mele şi nu pot să închid ochii.

— Ia-mă pe mine. Sunt frumoasă, sunt bogată, am sânge nobil. Unde-ai putea găsi un noroc mai mare?

— Oh, fată dragă, lasă-mă să plec. Asta mi-e soarta.

— Crieri, crieri, crieri!

Frumoasa fată se transformă din nou în pasăre.

— Smulge o pană din coada mea, smulge şi două pene din aripi. Când vei fi în mare pericol, ia o pană în mână şi porunceşte-i. Vei fi ascultat!

Tânărul şovăia. Dacă era o capcană?! Şi fata îi repetă:

— Smulge o pană din coada mea, smulge şi două pene din aripi. Când vei fi în mare pericol, ia o pană în mână şi porunceşte-i. Vei fi ascultat.

— Atunci!... spuse tânărul.

Şi prinzând curaj, îi smulse penele din coadă şi din aripi şi le puse la păstrare în buzunar.

Noaptea era lungă, iar el nu reuşea să adoarmă. Se gândea la prinţesă şi la căpcăun, se răsucea de pe-o parte pe alta în aşternut şi ofta.

Bătrâna intră în cameră.

— De ce nu dormi, băiete? De ce oftezi?

— Mă gândesc la prinţesa inimii mele şi nu pot să închid ochii.

— Ia-o pe fata mea. E frumoasă, e putred de bogată, are sânge nobil în vine.

— Oh, bunicuţo, lasă-mă să plec. Asta mi-e soarta.

— Ai o inimă credincioasă. Ia această alună. Când ai să fii în mare pericol, sfărâm-o între dinţi şi porunceşte. Vei fi ascultat.

În zori, tânărul porni la drum.

Merse şi merse, zi şi noapte, până ce ajunse în mijlocul unei păduri unde nu se mai zărea niciun drum. Copaci la dreapta, copaci la stânga, tufişuri, arbuşti, ghimpi. Nu putea să meargă nici înainte, nici înapoi.

— Ah!... Asta-i ţara căpcăunului! strigă el deodată.

Simţi o mare bucurie. Luă în mână pana smulsă din coada păsării care vorbea şi:

— Pană, pana mea, arată-mi care-i calea! Pădurea se deschise. Şi iată un drum larg şi drept, nesfârşit. Cu cât mergea mai departe cu atât drumul se lungea. Tânărul îşi terminase şi pâinea şi apa pe care le luase cu el; acolo unde ajunsese nu găsea nici apă, nici fructe, nimic! începea deja să îndure toate chinurile foamei. Şi se întunecase: o noapte fără stele, beznă ca în adâncul pământului; iar din pădure se auzeau urletele lupilor flămânzi...

— De data asta s-a zis cu mine. Au să mă sfâşie lupii! Dar iată, departe, la capătul drumului, se zăreşte o luminiţă, ce abia pâlpâie.

Tânărul prinse curaj, îşi adună toate puterile şi merse mai departe. Luminiţa abia pâlpâia acolo departe, se vedea şi nu prea se vedea. În sfârşit, cum necum, băiatul nostru ajunse la o casă unde luminiţa strălucea prin crăpătura unei uşi, şi bătu.

Nu-i răspunse nimeni.

Bătu din nou.

— Deschideţi, oameni buni! Adăpostiţi-mă în noaptea asta!

Dar nu-i răspunse nimeni. Ajunsese oare printre păgâni? Bătu din nou, mai tare.

— Cine e?

Vocea aceea slabă venea din partea cea mai înaltă a casei:

— Sunt un călător rătăcit. Fie-vă milă! Adăpostiţi-mă în noaptea asta!

— Taci din gură, nu mai vorbi dacă ţii la viaţa ta! Aşteaptă, am să-mi las în jos cozile şi tu apucă-te de ele.

Tânărul se apucă de cozile care atârnau şi se lăsă tras în sus ca o găleată pe care o scoţi din fântână. Un braţ îl ajută să intre pe fereastră şi el se găsi faţă-faţă cu o frumoasă fată, care-l privea uimită.

— Cum de-ai ajuns până aici? Trebuie să mergi un an, o lună şi-o zi şi înapoi nu te mai întorci.

Ah! Se afla deci în castelul căpcăunului! Şi fata era preaiubita sa prinţesă!

Îi dădură lacrimile de fericire.

Şi când îi spuse cine este, cum şi de ce venise până acolo, plânseră amândoi împreună.

Dar se lumina de ziuă. Castelul se zguduia de urletele căpcăunului care se pregătea să plece la vânătoare. Prinţesa l-a ascuns pe tânăr într-un dulap şi s-a prefăcut că brodează.

Căpcăunul a deschis uşa cu o lovitură de picior, a intrat şi a început să adulmece prin cameră.

— Ce cauţi?

— Bom, bom, îmi miroase-a om!

— Ei, asta-i! Ţi-ai luat micul dejun şi ţi-s nările pline de miros. Căpcăunul se linişti şi plecă la vânătoare.

— Auhii! Auhii!

— Să fugim, spuse tânărul după plecarea căpcăunului.

— Bieţii de noi! Cum să ieşim de-aici? Şi chiar de-am ieşi; cum să găsim drumul în pădurea cea deasă care înconjură castelul de jur-împrejur pe-o sută de mile?

Atunci tânărul folosi a doua pana a păsării vorbitoare:

— Pană, pana mea, du-ne iute de-aicea!

Şi brusc se simţiră luaţi în spate şi cât ai zice peşte se aflau deja dincolo de cele o sută de mile de pădure. Merseră pe jos toată ziua; şi când obosiră, găsiră un *fânar* părăsit în care se adăpostiră şi adormiră buştean. A doua zi dimineaţă, devreme, îşi reluară drumul

Dar, după un timp, iată că se aude în depărtare un zgomot surd, care creştea pe măsură ce se apropia.

— Auhii! Auhii!

Era căpcăunul care îi urmărea!

Grăbiră pasul, începură să fugă; dar căpcăunul îi văzuse deja de departe şi venea spre ei mai repede ca vântul. Tânărul luă în mină ultima pană a păsării vorbitoare şi:

— Pană, fă-ne dar, pe ea izvor, pe mine tipar! Căpcăunul se opri mirat că nu-i mai vede înaintea lui.

Izvoraşul, limpede ca cristalul şopotea pe lângă drum, iar tiparul înota în apă mişcându-şi coada.

— Izvoraş, te-oi bea! Tipar, te-oi mânca!

Dar bău şi bău şi bău, izvorul curgea mai departe, iar tiparul îi aluneca mereu printre degete.

Căpcăunul îşi umpluse deja burta de apă, nu mai putea înghiţi nicio picătură! Şi nu mai putea să-şi desfacă nici pumnul, atât obosise de tare.

Se odihnea o clipă, apoi o lua de la capăt:

— Izvor aş, te-oi bea! Tipar, te-oi mânca! Se sili să bea din nou.

Încercă să apuce tiparul cel blestemat care-i luneca mereu printre degete. În cele din urmă, mort de oboseală, se aruncă pe jos şi apăsat de greutatea apei din burtă, dormi pe dată.

După ce-l văzură dormind, prinţesa şi tânărul îşi continuare drumul.

Merseră toată noaptea şi jumătate din ziua următoare când, iată din nou:

— Auhii! Auhii!

Căpcăunul îi urmărea, mai furios decât înainte:

— Opriţi-vă! Opriţi-vă! Parc-ar fi tunat. Sărmana prinţesă îşi pierdu curajul şi leşină Căpcăunul era la doi paşi; îşi ascuţea deja dinţii săi uriaşi:

— Auhii! Auhii! Atunci tânărul sparse aluna.

— Alună, alună, transformă-ne pe dată, în stâncă pe mine, în fluture pe fată!

Şi căpcăunul se află în faţa unei stânci abrupte şi aride, ce se înălţa drept în mijlocul câmpiei. Iar un fluturaş sclipitor zbura de ici colo cu aripioarele sale aurite şi din când în când se odihnea pe stâncă.

Căpcăunul bănui că se schimbaseră unul în stâncă şi celălalt în

fluture.

— Stâncă, te-oi răsturna! Fluturaş, te-oi apuca!

Şi încercă să răstoarne stâncă, săpând pământul cu ghearele; dar nu reuşea să urnească nicio pietricică.

Mâinile i se jupuiseră, ghearele i se rupseseră; săpa, săpa. Apoi se oprea şi încerca să prindă fluturele.

Dar fluturele se înălţa în zbor şi nu se lăsa prins.

Frânt de oboseală, se întinse jos, sub stâncă şi adormi.

La un moment dat, stâncă se nărui peste el toată deodată.

— Auhii! Auhii! urlă căpcăunul şi rămase nemişcat.

Iar prinţesa şi tovarăşul ei de drum merseră mai departe liniştii! şi în cele din urmă ajunseră la hotarele ţării natale.

Când regele şi regina primiră vestea întoarcerii lor decretară mare sărbătoare în întregul regat.

Ieşiră să-i întâmpine la porţile oraşului cu toată curtea şi cu mulţime de norod şi porunciră imediat să se facă pregătiri pentru noua nuntă a prinţesei cu eliberatorul ei. Dar tânărul spuse:

— Trebuie să pâcc în călătorie. Dacă până-n opt zile nu mă întorc să mă plângeţi pentru că înseamnă c-am murit.

Prinţesa se ruga:

— Du-te după nuntă, dragul meu!

— Du-te după nuntă, copilul nostru!

Dar nici prinţesa, nici regele şi regina nu reuşiră să i strămute hotărârea.

El plecă şi merse până ce ajunse în câmpia pustie unde o întâlnise pe bătrâna aceea. Aştepta deja de câtva timp, când iat-o pe bătrână purtând o legătură de lemne în spate.

— Mă recunoşti, bunicuţă?

— Da, fiule, le recunosc. Dar ce cauţi prin aste locuri?

— Am să-ţi spun; dar până atunci dă-mi legătura de lemne să ţi-o duc. Vom merge împreună. De astă dată lemnele erau uşoare ca un fulg.

— Am venit să-ţi mulţumesc şi să te invit la nunta mea.

— Bravo, fiule, eşti un copil bun!

Şi spunând acestea, bătrâna se transfigura. Devenise acum o

preafrumoasă făptură mai strălucitoare decât o stea, cu o nuieluşă de aur în mână. Îi surâse şi dispăru.

Abia atunci băiatul înţelese că era o zână. Se întoarse peste măsură de fericit la palatul regal şi, chiar în seara aceea, făcură nunta.

Și au fost soț și soție:
El având folosul, noi trăgând ponosul.